

Stad, skärgård och landsbygd

Översiktsplan för Österåkers kommun 2040

© Österåkers kommun

Fotografier och kartor: Österåkers kommun där inget annat anges.

Illustrationer: Jupiter Reklam AB

Framtidens Österåker

Tack för ditt engagemang!

Under processen med att ta fram översiktsplanen för Österåker 2040 har en bred medborgardialog förts. Totalt har ett stort antal medborgare, företagare, föreningar m.fl. uttryckt sina åsikter om framtidens Österåker.

Vi vill rikta ett stort till alla som har engagerat sig!

Vilka synpunkter som har inkommit och hur dessa har hanterats sammanfattas på [Österåker.se/Osteraker2040](http://Osteraker.se/Osteraker2040).

Förord

Länets mest attraktiva skärgårdskommun är ledstjärnan i arbetet med Österåkers kommuns översiktsplan som sträcker sig fram till 2040, med utblick ända till 2060. En attraktiv, hållbar, levande och modern stad möter skärgård och land. En omistlig kombination som skapar trygghet och livskvalitet.

Vi är en del av en expanderande storstadsregion. Samtidigt som vi har närheten och tillgången till regionens utbud och möjligheter är ambitionen att vi med denna plan som vägledning ska kunna skapa en stark egen identitet. I inriktningen för översiktsplanen har fem framtidsbilder för Österåker 2040 formulerats:

- Österåker är en attraktiv skärgårdskommun
- Österåker är en expansiv skärgårdskommun
- Åkersberga är en modern småstad
- Österåker är en kommun i Stockholmsregionen med tydlig identitet
- Österåker utvecklas hållbart.

Under processen har medborgarna varit en del av utformningen. Genom fokusgrupper har alla åldrar fått tycka till. Många kloka idéer och förslag har kommit in och beaktats i arbetet med framtagandet av översiktsplanen. Det känns för mig väldigt positivt att kommunens framtida översiktliga inriktning har en bred förankring hos dem den berör.

Vår kommun utgörs av alla de som bor, lever och verkar här. Trivsel, trygghet och livskvalitet ska vara kommunens signum. Att vara en österåkersbo ska vara synonymt med en känsla av stolthet. Österåker ska ha en tydlig identitet med stad, skärgård och landsbygd. Att värna och utveckla ett aktivt friluftsliv och båtliv förstärker Österåkers identitet som skärgårdskommun.

En attraktiv kommun är en växande kommun. Tillväxt är positivt och vi välkomnar att attraktiva bostäder byggs som tar tillvara de unika förutsättningar vi har att erbjuda. Det är viktigt att kommunens utveckling sker långsiktigt

hållbart genom samordnad planering av bostäder, infrastruktur, handel och offentlig service.

En attraktiv kommun har en god infrastruktur och en välfungerande kollektivtrafik. Österåkers profil som entreprenörskommun ska bevaras och utvecklas. Ett blomstrande lokalt näringsliv är viktigt och utgör motorn i kommunen.

Jag är stolt att få vara en del av arbetet med vår fina kommuns framtida utveckling och vill rikta ett stort och varmt tack till berörda tjänstemän, politiker och medborgare som alla bidragit till framtagandet av denna plan. Jag ser framtiden an med tillförsikt och är övertygad om att kommunens fortsatta utveckling kommer vara framsynt och klok.

Michaela Fletcher (M)

Kommunstyrelsens ordförande

Projektorganisation

Framtagandet av översiktsplanen har bedrivits av ett stort antal tjänstemän och politiker i Österåkers kommun, och i bred dialog med olika aktörer. Organisationen har bestått av:

Beställare

Kommunstyrelsen genom Kent Gullberg, samhällsbyggnadschef.

Projektledare

Charlotte Hedlund, strategisk planeringschef.

Styrgrupper

Politiker

Planarbetsutskott (till Kommunstyrelsen) samt gruppleddare för övriga partier.

Tjänstemän

Jan-Olof Friman, kommundirektör
Kent Gullberg, samhällsbyggnadschef
Maria Bengs, planchef
Fredrik Nestor, exploateringschef
Anna Anderman, väg- och trafikchef
Kristina Eineborg, näringslivs- och utvecklingsdirektör

Referensgrupper

Politiker

Beslut i Kommunstyrelsen i februari 2015 om politisk representation med representanter från samtliga politiska partier.

Tjänstemän

Förvaltningschefgruppen samt de kommunala bolagen Armada Fastighets AB och Roslagsvatten AB

Projektgrupp

En mindre projektgrupp med tjänstemän och konsulter. Senast har följande ingått i gruppen:

Charlotte Hedlund, strategisk planeringschef
Anton Bergman, översiktsplanerare
Alexander Larsson, planarkitekt
Elin Dagerhamn, landskapsarkitekt
Johanna Roos, trafikplanerare, ersatt av Anna Anderman, väg- och trafikchef
Lina Cederlöf, hållbarhetsstrateg
Gösta Bergman, översiktsplanerare
Krister Sernbo, Ekologigruppen.

Delprojektgrupper

Ett flertal grupper med tjänstemän, med olika ämnesfokus.

Innehåll

Inledning	8
Del 1. Framtidsbild 2040	
Framtidsbild 2040	17
Utvecklingsstrategi	20
En del av Stockholmsregionen	22
Nulägesbeskrivning av Österåker	24
Befolkningsutveckling	25
Bostadsförsörjning	26
Fördjupade översiktsplaner och planprogram	28
Del 2. Planförslag	
Bebyggelseutveckling	31
Hållbart byggande	39
Utvecklingsområden	41
Näringsliv	55
Transport	60
Rekreation, kultur-, natur- och vattenmiljö	66

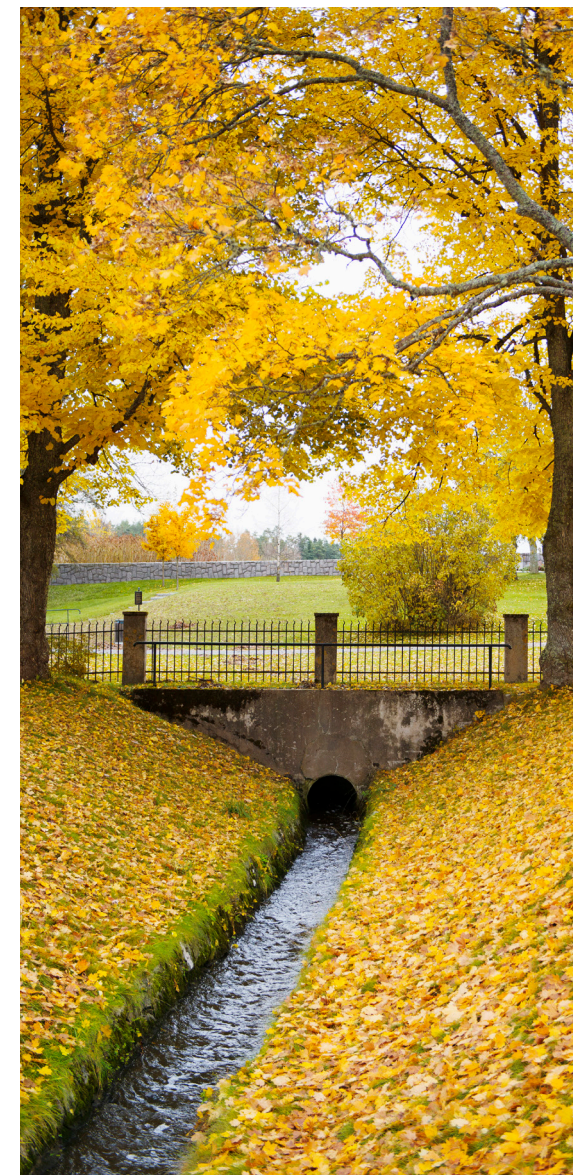
Offentliga rum	79
Skolor och förskolor	81
Kultur och fritid	83
Teknisk försörjning	85
Risk, hälsa och sårbarhet	93
Klimatanpassning	96

Del 3. Genomförande och konsekvenser

Utblick 2060	100
Riksstressen	103
Genomförandestrategi	108
Hållbarhetsbedömning	112

Bilagor

Bilaga 1 – Hållbarhetsbedömning samt särskild sammanställning	
Bilaga 2 – Sammanställning av planeringsunderlag	
Bilaga 3 – Granskningsutlåtande samt länsstyrelsens yttrande	

Plan- och bygglagen

Enligt plan- och bygglagen (PBL 2010:900) ska översiktsplanen ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Av planen ska det framgå:

1. Grunddragen gällande användning av mark- och vattenområden
2. Kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras
3. Hur kommunen avser tillgodose riksintressen och följa miljö kvalitetsnormer
4. Hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för hållbar utveckling inom kommunen
5. Hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder
6. Sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18§ första stycket miljöbalken, gäller ej i Österåkers kommun
7. Planens konsekvenser och innebörd ska tydligt framgå av planen.

Inledning

Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen är en strategisk plan som beskriver kommunens viljeriktning i fråga om mark- och vattenanvändning, bebyggelseutveckling, riksintressen och allmänna intressen i övrigt.

Beslut om att en ny översiktsplan ska tas fram

Efter att gällande översiktsplan antogs 2006 har delar av planen genomförts och det har skett förändringar i lagar och regler, riksintressen och allmänna intressen

med mera. Beslut togs 2014 om att en ny översiktsplan ska tas fram.

Upprättandet av en ny översiktsplan är en del i arbetet med att bedriva en långsiktigt strategisk planering av mark- och vattenanvändning i Österåkers kommun. Planeringen ska bidra till en hållbar utveckling i kommunen samt främja en ändamålsenlig planering utifrån kommunens vision.

Planering på olika nivåer

Figur 1. Planering på olika nivåer - Figuren visar planeringens olika nivåer med ex. på innehåll från nationell planering till enskilda fastigheter.

Österåkers kommun ska enligt uppdraget att ta fram en ny översiktsplan:

- vara väl förankrad politiskt och ett resultat av en bred medborgardialog
- innehålla tydliga mål, riktlinjer och åtgärder avseende mark- och vattenanvändning och utgöra ett stöd i den långsiktiga strategiska planeringen utifrån kommunens vision
- bidra till en långsiktigt hållbar utveckling i kommunen.

Process

Översiktsplanen sträcker sig till år 2040, med utblick mot år 2060. Minst en gång per mandatperiod

tas ställning till planens aktualitet genom att en aktualitetsprövning görs. Processen med att ta fram en översiktsplan är reglerad i plan- och bygglagen och anger bland annat hur dialog ska ske vid framtagandet av planen samt krav på innehåll i planen. Aktuellt planeringsunderlag ska sammanställas och bred dialog med olika aktörer och allmänhet ska föras, därefter görs avvägningar mellan olika intressen och en ny översiktsplan tar form.

Samhällsbyggnadsförvaltningen är ansvarig för den översiktliga planeringen och Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd. Organisationen kring översiktsplanen har bestått av en projektgrupp, ett flertal

delprojektgrupper, referensgrupper samt styrgrupper bestående av politiker och tjänstemän.

Övergripande inriktning: 2015 togs beslut om en övergripande inriktning för översiktsplanen. Den utgår bland annat från en tidig medborgardialog och en nulägesbeskrivning av kommunen.

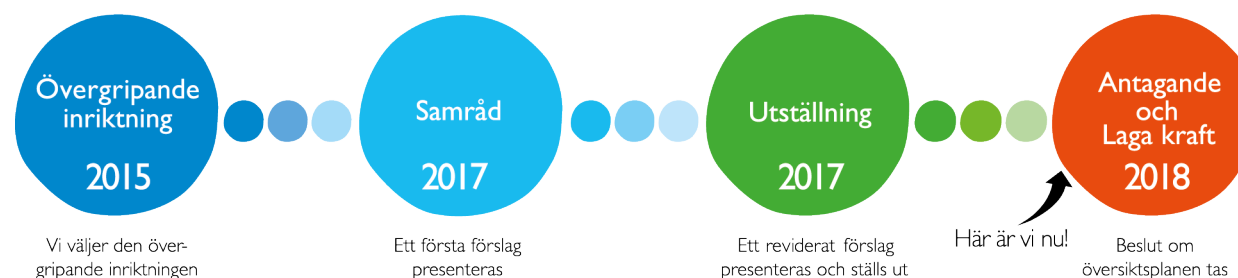
Samråd: Under perioden mars-maj 2017 var förslaget till översiktsplan på samråd. Inkomna synpunkter sammanfattas och kommenteras i en samrådsredogörelse.

Utställning: Förslaget till översiktsplan reviderades efter samråd och ställdes ut november 2017 - februari 2018. Under utställningen inhämtades åsikter om förslaget på nytt. Inkomna synpunkter sammanfattas och kommenteras i ett granskningsutlåtande.

Antagande: Efter utställningen har mindre revideringar gjorts. Kommunfullmäktige beslutar om att anta översiktsplanen.

Laga kraft: Översiktsplanen börjar gälla när beslutet vunnit laga kraft.

PLANPROCESSEN

Tyck till!

Figur 2. Planprocessen.

Läsanvisning

Förslaget till översiktsplan består av tre delar:

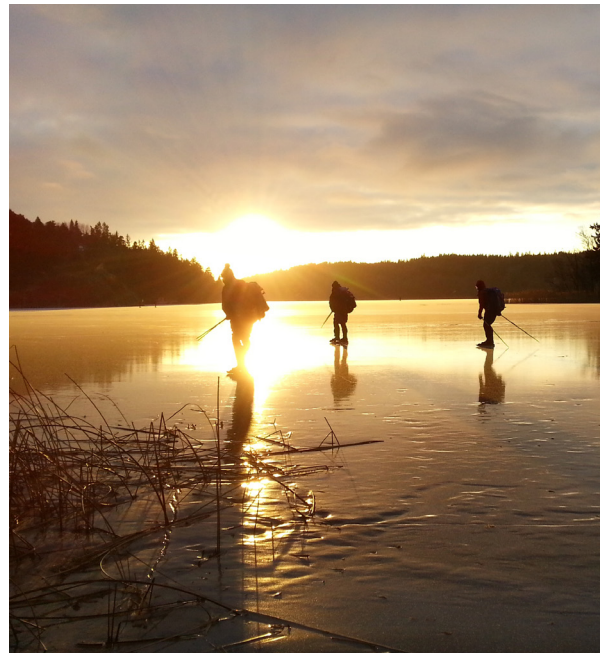
- **Del 1** beskriver framtidsbild 2040, utvecklingsstrategier, det regionala perspektivet, nuläge, prognoser samt aktualiteten hos strategiska planer.
- **Del 2** innehåller per ämnesområde förslag på hur Österåker ska utvecklas. I varje avsnitt finns förutsättningar, utmaningar, riktlinjer, vägledningar samt aktiviteter att arbeta vidare med (utan inbördes ordning).
- **Del 3** beskriver en utblick mot 2060, hantering av riksintressen, genomförandestrategier samt en sammanfattning av hållbarhetsbedömningen.
- **Bilaga 1** består av översiktsplanens hållbarhetsbedömning och en särskild sammanställning.
- **Bilaga 2** består av en sammanställning av det planeringsunderlag som legat till grund för översiktsplanen och underlag att beakta i fortsatt arbete.
- **Bilaga 3** består av ett granskningsutlåtande samt länsstyrelsens granskningsyttrande.

Förklaring av ord och begrepp

Nedan förklaras några av de ord och begrepp som förekommer i översiktsplanen.

100-årsregn - Ett extremt regn med återkomsttid på 100 år.

100-års havsvattenstånd - Ett extremt havsvattenstånd med återkomsttid på 100 år.

Vinnarbild i tävlingen #Mittbästaösteråker som hölls under den tidiga dialogen. Bilden är tagen av Agneta Strandäng.

4-stegsprincipen - Trafikverkets modell för utveckling av transporter och infrastruktur. Principens steg består av:

1. **Tänk om** - Åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt.
2. **Optimera** - Åtgärder som medför ett mer effektivt utnyttjande av den befintliga infrastrukturen.
3. **Bygg om** - Vid behov genomförs begränsade ombyggnationer.
4. **Bygg nytt** - Genomförs om behovet inte kan tillgodoses i de tre tidigare stegen. Det betyder nyinvesteringar och/eller större ombyggnadsåtgärder.

Allmän plats – Allmän plats är ett område som i detaljplan avses för gemensamt behov, till exempel gata, torg eller park.

Attraktivitet - Det talas ofta om attraktivitet, till exempel när det gäller bostäder, arbetsplatser, serviceutbud, offentliga platser och transportsystem. Några exempel på synonymer är tilltalande och lockande.

Ekosystemtjänster – Alla de varor och tjänster som produceras av jordens ekosystem, både de vilda och de mänskligt påverkade.

Förnyelseområde – Även kallat omvandlingsområde. Det avser ett område som till en början enbart bestod av fritidshus men som med tiden har omvandlats till att utgöras av allt fler permanentbostäder (åretruntbostäder).

Gröna entréer – Entréer för att komma ut i naturen och kommunens grönstruktur. Entréerna ska vara lätta att ta sig till med kollektivtrafik och gång samt cykel. Vid entréerna finns informationsskyltar och kartor över stigar och leder i området.

Huvudstråk – Ett huvudstråk leder till en, eller flera, målpunkter och kopplar Åkersberga stad till andra målpunkter. Det är enkelt att orientera sig, och det finns ett flöde av människor i stråken. Det ska även finnas förutsättningar för ett serviceutbud.

Hållbar utveckling – Utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Österåkers definition av hållbarhet och hållbar utveckling beskrivs under kapitlet ”Hållbarhet och avvägningar”.

Kärnö – En kärnö är enligt den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen en ö i skärgården som saknar vägförbindelse (bro, tunnel eller statlig färja) och bedöms ha förutsättningar för ett utbud av samhällsservice och infrastruktur. Detta ger förutsättningar för en långsiktig och

robust samhällsstruktur som säkrar grundläggande villkor för fastboende och näringslivsutveckling. Kärnöarna fungerar dessutom som servicepunkter för befolkningen på omgivande öar samt för turismen och friluftslivet.

Lokal knutpunkt – En lokal knutpunkt är belägen i ett bra kollektivtrafikläge och har förutsättningar för ett serviceutbud. Tätheten av bebyggelse är högre jämfört med omkringliggande områden och knutpunkten utgör en mötesplats.

Marina näringar – Med marina näringar avses verksamheter som sker på, i eller är beroende av resurser från havet samt verksamheter som bidrar med varor eller tjänster direkt riktade till de marina verksamheterna.

Målpunkt – En målpunkt utgör ett besöksmål och ett mål för resor.

Planläggning – Med planläggning avses när en fördjupad översiktsplan, ett planprogram eller detaljplan tas fram enligt plan- och bygglagen.

Replipunkt – En replipunkt är en strategisk bytespunkt för resor mellan kärnöar, kommuncentrum och Stockholms innerstad. Replipunkterna utgör regionalt viktiga länkar för person- och godstransporter till och från kärnöarna.

Resiliens – Resiliens är den långsiktiga förmågan hos ett system att hantera förändringar, återhämta sig och fortsätta att utvecklas.

Sverigeförhandlingen – Sverigeförhandlingen är ett uppdrag från regeringen som syftar till att infrastruktursatsningar runt om i Sverige ska möjliggöra byggandet av cirka 100 000 nya bostäder till år 2035. Österåker ingår i Sverigeförhandlingen för en förlängning av Roslagsbanan till Stockholm city.

Tätort – I Österåkers kommun finns det flera tätorter och Åkersberga är den största. Tätort brukar beskriva en ort med över 200 invånare med husen placerade inte mer än 200 meter från varandra.

Kort fakta om Österåker

- Avstånd till Stockholm: ca 3 mil
- Centralort: Åkersberga
- Yta: Kommunen omfattar 554 km², varav ca. hälften är vatten
- Öar: 1 100
- Befolkning: ca. 44 100 personer (2017). Under sommartid fördubblas denna siffra genom fritidsboende och besökare
- Största arbetsgivare: Österåkers kommun med ca. 2 000 anställda.

VA – Vatten och avlopp. Det finns enskilt och allmänt VA. Mer korrekt så rör det sig om dricksvatten och spillvatten samt dagvatten. Med enskilt avses privata lösningar för VA och med allmänt avses att Roslagsvatten/ Österåkersvatten ansvarar för VA inom ett beslutat verksamhetsområde.

Åkersberga – Åkersberga är Österåkers kommuns centralort och utgörs i översiktsplanen av utvecklingsområdena A och B, se karta över utvecklingsområden.

Åkersberga stad – Området avser de centrala delarna av tätorten Åkersberga, främst kring Åkersberga

station, och utgör utvecklingsområde A. I Åkersberga stad är bebyggelsen tät och utgörs av blandad bebyggelse, lokaler, arbetsplatser och attraktiva offentliga platser. Här finns handel och annan service samt Åkersberga station och busstation.

Ljusterö Åsättra på vintern.

Historik

Nedan beskrivs utvecklingen av Österåker, från dåtid till nutid. Österåker är en plats med lång historia vilket inte minst märks på bosättningslämningar från sten- och bronsåldern bland annat vid Lappdal, Wira, Tråsättra och Sjökarby samt fornborgen vid Gottsunda. Handelsleden mot Uppsala, Långhundraleden, vars inlopp från Trälhavet passerar genom kommunens centrala delar, hade under flera århundranden stor betydelse som komplement till leden via Stockholms ström. Silverskatten vid Näs från tidigt 1000-tal och Biskopstuna borgruin från 1200-talet vittnar bl.a. om detta. Flera av kommunens orter och samhällen som Stava, Säby, Skånsta och Runö har sina rötter från vikingatiden.

Under 1600-talet präglades Österåker av de stora godsens: Rydboholm, Tuna, Margretelund och Östanå. Wira bruk var under stormaktstiden en av Sveriges främsta vapensmedjor för att sedan övergå till mer fredlig produktion av bruksföremål till exempel liar under 1700-talet och framåt.

Under 1800-talet låg sockens centrum vid nuvarande Åkerstorp – Lilla-Säby där häradsvägen korsade Åkers kanal. I samband med Roslagsbanans utbyggnad år 1900, började flytten av ortsbefolkningen till Åkers-Berga, där det nya centrumet växte fram vid den dåvarande slutstationen. Järnvägen förlängdes till Österskär 1906 och ett villa- och sommarsamhälle växte upp vid Trälhavet. Parallellt med utbyggnaden

av bostäder och fritidshus etablerades industrier i Åkers-Berga, bland annat längs Åkers kanal, och i Österskär. Från slutet av 1800-talet bedrevs även ett antal gruvor bland annat i Härbacka där kvarts och fältspat utvanns för porslinsindustrin i Gustavsberg och Rörstrand.

Sjöfart och fiske har upp till mitten av 1900-talet varit några av de viktigaste näringarna i skärgården. Segellederna genom kommunen har varit upptecknade redan på 1200-talet och en lotsstation inrättades på Husarö 1740. Ångbåtstrafiken i skärgården utvecklades kraftigt under slutet av 1800-talet och möjliggjorde en snabb utbyggnad av sommarvillor längs farlederna vilken fortgick till 1930-talet.

Ångbåtstrafik bedrevs till Brottby via Åkers kanal ända till 1939.

Dagens centralort Åkersberga var länge ett litet stationssamhälle och den moderna centralorten vi känner till idag kan vi datera till 1950-talet då orten utvecklades till ett av flera förortssamhällen i nordost-sektorn. Under 60- och 70-talet hade Åkersberga en kraftig bostadstillväxt, liksom många andra svenska städer under den perioden och Åkersberga fick sin nuvarande struktur med flerbostadshus i centrum omgivet av villaområden. Idag ser vi också att de fritidsbostäder som byggdes utmed kusten omvandlas till permanentbostäder vilket bidrar till ett nytt kapitel i Österåkers kommuns historia.

Åkers-Berga station år 1913.

Hållbarhet och avvägningar

En hållbarhetsbedömning, som uppfyller kraven på miljöbedömning, har genomförts.

Genom arbetet med översiktsplanen ska förutsättningar för människor att leva ett gott liv i Österåkers kommun ges. I detta avsnitt beskrivs hur översiktsplanen avser bidra till detta på ett hållbart sätt.

Ett gott liv i Österåker

Det ska vara lockande att bo i Österåker. Här kan människor mötas, känna sig hemma och känna sig trygga. Åkersberga ska vara kommunens stadskärna, med ett attraktivt stadsliv där det finns ett brett utbud av service med handel, skolor, vård, arbetsplatser, med mera.

I Österåker ska det gå att leva ett bra vardagsliv, med nära till det mesta som behövs, och med fungerande ärende-kedjor mellan hemmet, förskola, arbetsplats, butik och så vidare. På fritiden finns det många aktiviteter att ägna sig åt: idrotts-, kultur- och naturaktiviteter. Det ska vara bekvämt att pendla, men i kommunen finns också ett aktivt näringsliv med många lokala arbetsplatser. Boende- och arbetsmiljön är hälsosam och säker. På landsbygden och skärgården är utbudet av service och kollektivtrafik mindre, men det finns goda möjligheter att nå vardagens service för de flesta.

I Österåker beaktar samhällsutvecklingen trygghet- och jämställdhetsfrågor och olika människors behov samt ska bidra till ökad livskvalitet hos kommuninvånarna. Österåker arbetar sektorsövergripande med barnets bästa i centrum i frågor som berör barn och unga. Genom kommunens barn- och ungdomspolicy samt rutiner för barn och unga, beaktas barn- och ungdomsperspektivet i planeringen. Bebyggelsestrukturens utformning bidrar till mer rörelser och flöden vilket bidrar till ökad trygghet. Tryggheten kan också öka genom tydligare stråk och därmed ökad orienterbarhet. En blandad bebyggelse och mix av funktioner bidrar till ökad integration i de olika kommundelarna.

Struktur för bebyggelsen

För att åstadkomma det goda livet, ger översiktsplanen möjligheter att utveckla en hållbar struktur för bebyggelse, transporter och grönstruktur. Fokus ligger på att utveckla lokala knutpunkter i centralorten Åkersberga samt runt om i kommunen. Översiktsplanen ska bidra till en tät och sammanhållen bebyggelse i Åkersberga, med ett aktivt stadsliv och stark utveckling av service, skolor, arbetsplatser och bra kollektivtrafik. Planens riktlinjer ska styra utvecklingen mot en levande stadsmiljö med kvarter med en blandning av bostäder och verksamheter. Nya bostäder ska ge plats för olika typer av människor i olika skeden i livet, främst genom att ge plats för en stor variation

av bostadsstorlekar och boendeformer. Gatunätet ska vara finmaskigt och anpassat för alla trafikslag. Staden blir alltmer promenadvänlig och trygg att röra sig i och allt lättare att hitta i. Den blir sammantaget mer tillgänglig, också för människor utan bil, vilket gör att stadens service och möjligheter blir mer åtkomlig för alla. På landsbygden och i skärgården planeras för en långsiktigt hållbar utveckling med hänsyn till befintliga natur- och kulturvärden. Här finns ett fokus längs stråk med kollektivtrafik, samt till utpekade lokala knutpunkter. Genom att satsa på kommunens replipunkt Åsättra och skapa förutsättningar för ny bebyggelse i skärgården, intill redan sammanhållna bebyggelse, kan förutsättningar skapas för en stärkt kollektivtrafik och lokal service.

Näringslivsutveckling

Den sammanhållna struktur som gynnar sociala kvaliteter kommer också att kunna gynna en utveckling av det lokala näringslivet. Kommunens identitet blir tydligare, stadslivet i Åkersberga mer attraktivt och skärgården blir en tydligare del av kommunen, vilket kan locka till fler etableringar. Det blir fler och mer attraktiva lägen för kontor och butiker, inte minst i de stationsnära lägen som är intressanta för sådana verksamheter. Fler människor som rör sig på gatorna gynnar handeln. Befintliga verksamhetsområden i Åkersberga kan på sikt omvandlas till att rymma en mer blandad bebyggelse med både bostäder och verksamheter,

men för industri och sällanköpshandel planeras nya verksamhetsområden utanför stadskärnan med kopplingar till bostadsbebyggelse.

Transporter

I Åkersberga fokuseras det mesta av den nya bebyggelsen till området kring Roslagsbanans stationer. De flesta människor kommer att få god tillgång till bra, eller mycket bra, kollektivtrafik. Med en prioritering av gång- och cykeltrafik kommer det att synas betydligt fler människor till fots på gatorna. Möjligheterna till möten mellan människor ökar starkt, folkhälsan gynnas och den lokala handeln kan utvecklas. Samtidigt kommer fler människor att bo nära trafikerade gator och järnvägen. Fler bostäder kommer att utsättas för höga ljudnivåer och risker förknippade med transporter av farligt gods måste hanteras.

Att öka de hållbara resorna är en förutsättning för att kommunen ska kunna växa. Satsningar krävs på gång, cykel och kollektivtrafik när vi blir fler invånare. I de planerade stadsmiljöerna kommer inte personbilen behövas i lika stor utsträckning även om det fortsättningsvis finns delar av kommunen som är mer bilberoende.

Det är i princip omöjligt att förstärka hållbarheten i alla aspekter samtidigt. Därför måste hela tiden

olika avvägningar göras. Utvecklingen av lokala knutpunkter syftar till att göra landsbygden och skärgården mer levande, vilket gynnar hela kommunens hållbarhet. Samtidigt riskerar kollektivtrafiken att inte utvecklas i den takt som nya bostäder byggs, vilket gör att det finns risk för att antalet bilberoende människor inledningsvis ökar. En väl utbyggd kollektivtrafik med god kapacitet är en förutsättning för översiktsplanens genomförande.

Grönstruktur

Den nya översiktsplanen pekar för första gången ut en sammanhållen grönstruktur för hela kommunen. Här ska finnas utrymme för biologisk mångfald, jordbruk, värdefulla kulturlandskap och andra viktiga ekosystemtjänster. Det är viktigt att bostäder har nära till natur, liksom tillgång till attraktiva fritids- och utflyktsområden. Intill och inne i stadsmiljön behövs grönytor för att ekosystemtjänster som till exempel dagvattenrening, översvämningsskydd, temperaturreglering och luftrening ska fungera. En sammanhållen och tät bebyggelse, kombinerat med en sammanhängande grönstruktur kräver avvägningar. Flera avvägningar har gjorts i planen för att bevara sambanden i båda strukturerna där de är som viktigast. I de tätaste delarna av Åkersberga kommer avvägningarna mellan bebyggelse, jordbruksmark och grönytor att vara mest utmanande. Till exempel kan jordbruksmark närmast Åkersberga och andra

stationslägen komma att behöva tas i anspråk då en tätare bebyggelse i dessa lägen bedöms vara mer hållbart. Den täta bebyggelsen genererar även mycket dagvatten som behöver ytor där det kan renas. Risker finns annars att dagvatten förorenar havet kring Åkersberga, eller att häftiga regn ger svåra översvämningar.

Förslag till hållbar utveckling

Översiktsplanen avser skapa möjligheter till ett gott liv i Österåker och är inriktad på att bidra till en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling.

Österåkers miljömål 2016-2019

2016 antog Österåkers kommun nya miljömål. Miljömålen är ett verktyg för att arbeta mot ett av Österåkers kommuns övergripande mål; att utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka. Målen är inarbetade i översiktsplanen och utgör en utgångspunkt för kommunens mark- och vattenanvändning.

Del I. Framtidsbild 2040

I denna del beskrivs framtidsbild 2040 med utvecklingsstrategier för Österåker, kommunen som en del av regionen samt prognoser, mål och riktlinjer för befolkning och bostadsbyggande.

Framtidsbild 2040

Framtidsbilden beskriver Österåker år 2040. Översiktsplanen ska bidra till att utveckla kommunen utifrån denna målbild.

Österåker 2040

År 2040 har Österåker haft en positiv utveckling när det gäller antal invånare, nybyggda bostäder och arbetstillfällen. Kommunen har en befolkning på 70 000 – 75 000 invånare 2040, Österåker är en attraktiv skärgårdskommun, en viktig port till Stockholms skärgård, och har en tydlig identitet i Stockholmsregionen. Värdena och styrkorna i kommunen bevaras och tillvaratas och det finns utvecklingsmöjligheter för framtiden.

Det finns en levande landsbygd och aktiva jord- och skogsbruk. Mindre lokala knutpunkter har utvecklats på landsbygden och skärgården med god tillgång till offentlig och kommersiell service.

Åkersberga som en modern stad med småstadskaraktär erbjuder mötesplatser och aktiviteter för alla, dag- och kvällstid året om. Det finns hållbara transportsystem, attraktiva och trygga offentliga platser, parker, grönområden

och grönstråk. Åkersberga erbjuder en variation av bostäder, arbetsplatser, och service.

Det finns goda möjligheter att tillgodose sina behov lokalt. Österåker har en mångfald av skolor, vård, omsorg, bostäder, arbetsplatser, kultur och fritid som speglar medborgarnas behov och är av god kvalitet. Kommunen utvecklas med medborgarna i fokus och med möjlighet till delaktighet och dialog. Hållbara livsmiljöer, med särskilt fokus på tillgänglighet, trygghet och attraktivitet utgör grunden för den fysiska utvecklingen.

Kommunen utvecklas hållbart ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Till 2040 har en omställning skett till ett mer hållbart samhälle utifrån översiktsplanens mål och de lokala miljömålen.

Österåkers identitet 2040

Österåker har en tydlig identitet som en kommun med stad, skärgård och landsbygd. Genom att

utveckla småstadskvaliteter, kulturmiljön med det öppna landskapet, naturen och friluftslivet samt närheten till vattnet och skärgården bidrar översiktsplanen till att definiera och stärka Österåkers identitet. Österåkers identitet år 2040 definieras utifrån följande:

Åkersberga stad - Åkersberga utvecklas från förort till modern stad med småstadskaraktär med en levande stadskärna och attraktivt centrum.

Vattnet och skärgården - I Österåker finns det en levande, aktiv och attraktiv skärgård och att Österåker är en skärgårdskommun märks i Åkersberga stad. Tillgängligheten till skärgården för kommunens invånare och besökare är god.

Det öppna landskapet - Det finns jordbruk, gårdar och golfbanor i kommunen. Tillsammans bidrar dessa till en landskapsbild som många förknippar med Österåker.

Varierad natur och aktivt friluftsliv - Det finns gott om naturområden av olika karaktär, bland annat orörd natur i form av det stora och tysta skogslandskapet i nordost, den tätortsnära naturen och parkerna i och kring Åkersberga samt naturen längs kustbandet och på öarna. Österåker erbjuder ett rikt friluftsliv!

Kultur - Utbudet av kulturaktiviteter av olika slag är rikt. Inte minst har Österåker en spännande historia

som visar sig genom ett rikt kulturarv i form av kulturmiljöer.

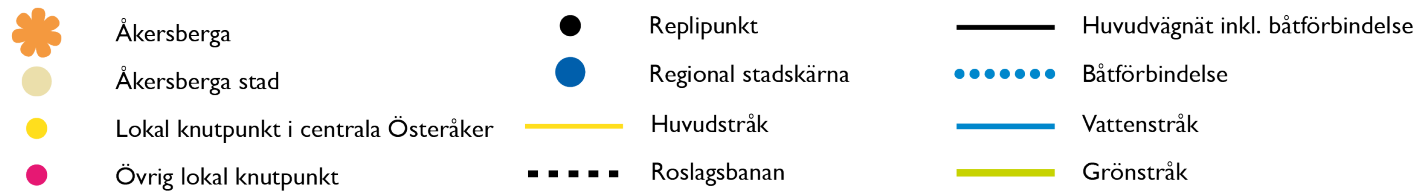
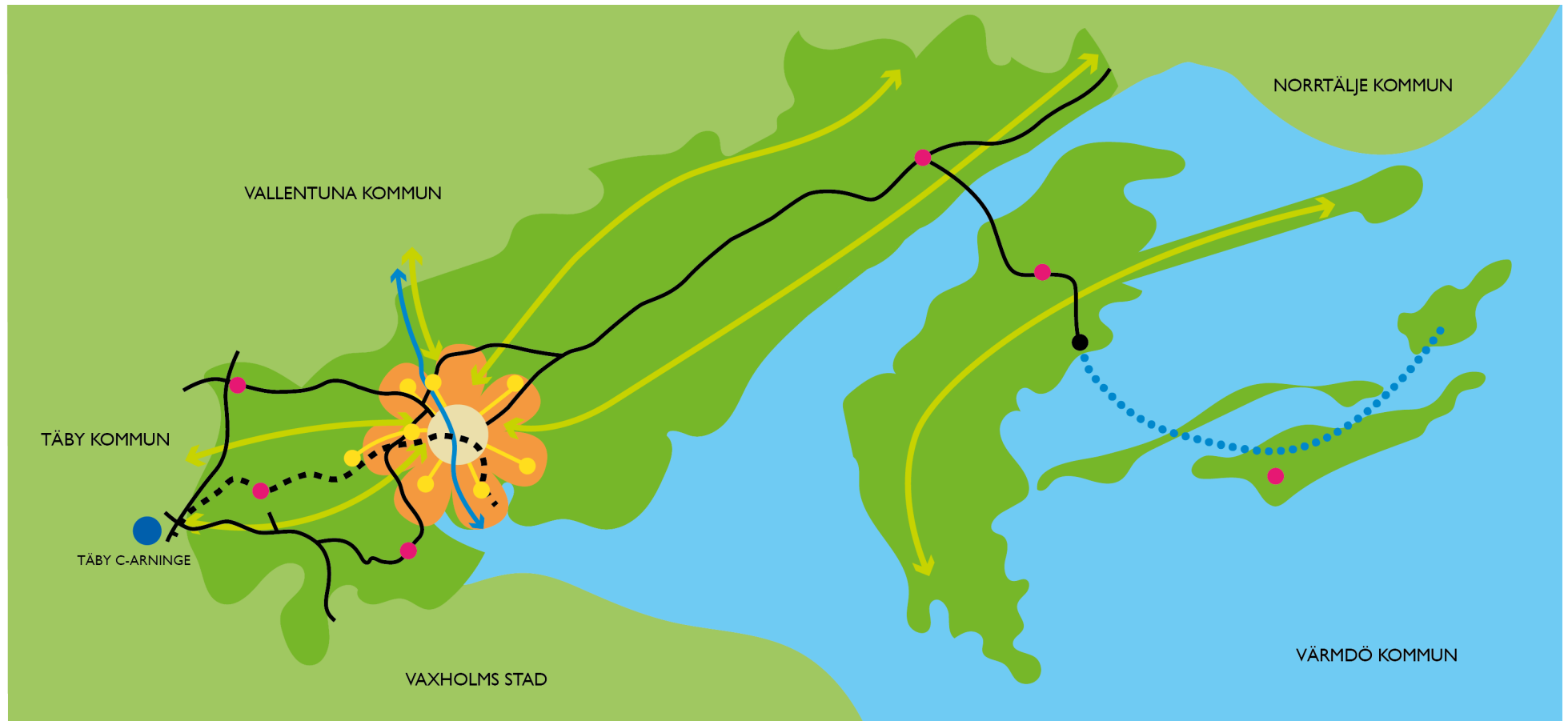
Entreprenörsanda - Ett av Österåkers främsta kännetecken är entreprenörsandan och en stark kultur av företagande, små som medelstora företag, vilket är viktigt för kommunens fortsatta utveckling med stark lokal arbetsmarknad.

Skolor och förskolor - Österåker ska vara länets mest attraktiva skolkommun. Behovet av såväl skolor och förskolor tillgodoses och det finns en variation i utbud.

Utvecklingsstrategikarta

Utvecklingsstrategikartan visar översiktplanens förslag till långsiktig utveckling i grova drag.

Utvecklingsstrategi

Utvecklingsstrategierna beskriver hur framtidsbild 2040 ska uppnås och strategierna genomsyrar översiktsplanens riktlinjer och vägledningar för mark- och vattenanvändning.

Österåker är en del av Stockholmsregionen och frågor som rör bland annat kommunikationer, näringsliv, bostadsmarknad, grön- och blåstruktur, kultur, besöksnäring och offentlig service ses i ett regionalt perspektiv. Österåker är en del av Stockholm Nordost där Täby C-Arninge är den regionala stadskärnan.

Österåker är en attraktiv skärgårdskommun, en viktig port till Stockholms skärgård. I Österåker finns det en levande, aktiv och attraktiv skärgård. Tillgängligheten till skärgården utvecklas för kommunens invånare, besökare och företagare. Kopplingen mellan Östanå och Ingmarsö, via Mellansjö och Åsättra stärks. Åsättra på Ljusterö ska leva upp till förväntad standard som replipunkt och det utvecklas lokala knutpunkter i skärgården med offentlig och kommersiell service. Ingmarsö tillsammans med Husarö utgör ett kärnområde avseende utbud av samhällsservice och transportmöjligheter. Området stärks som en servicepunkt för befolkningen på omgivande öar

samt för turism och friluftsliv. Förutsättningarna att bo och verka i skärgården ska öka. Fler arbetstillfällen och utökad service är viktigt för utvecklingen av kust- och skärgårdsområdet.

Vattenkontakten stärks genom en bebyggelseutveckling inom utvalda delar av Åkersberga, så som Kanalstaden och Näsängen. Utformningen av gaturum i prioriterade stråk underlättar orientering och skapar förutsättningar för service och flöden av människor. Offentliga platser utvecklas i attraktiva lägen.

Åkersberga utvecklas stadsmässigt genom utveckling av stationsområdet och förtätning av bebyggelse i kvartersstruktur med levande gaturum och parker. Tydliga huvudstråk mellan Åkersberga stad och lokala knutpunkter i närliggande kommuner utvecklas med ny bebyggelse och mötesplatser samt skapar förutsättningar för ett stärkt serviceutbud. Lokala

knutpunkter kring stationslägena Åkers Runö, Täljö och Rydbo samt i andra delar av kommunen stärks.

I Österåker finns det en levande landsbygd och aktiva jord- och skogsbruk. Mindre lokala knutpunkter ska utvecklas på landsbygden med god tillgång till offentlig och kommersiell service. Det finns öppna landskap med jordbruk, gårdar med djurhållning och golfbanor som tillsammans bidrar till en landskapsbild som många förknippar med Österåker.

Grönstrukturen i kommunen förtydligas och görs mer tillgänglig med hjälp av bland annat gröna entréer och tydliga gränser mellan natur och bebyggelse. Nya rekreativstråk i kommunen utvecklas och befintliga förstärks. I takt med att invånarantalet ökar, ökar även behovet av tätortsnära natur. Centralt belägna grönområden görs mer attraktiva och tillgången till trygga parker med varierande innehåll och skala förstärks. Kulturmiljöerna som är en viktig kvalitet i kommunen ska tillgängliggöras och ett rekreativstråk utvecklas längs Långhundraleden för att tydliggöra några av kommunens kulturmiljöer. Kultur- och fritidsaktiviteter finns i såväl Åkersberga, intilliggande kommuner, på landsbygden samt i skärgården. Föreningslivet i kommunen ges förutsättningar att verka och utöka.

Transportsystemet utvecklas effektivt, hållbart och underlättar för de människor som bor i, arbetar

i och vill besöka Österåker. Kommunen växer i kollektivtrafiknära lägen och optimerar användningen av befintlig infrastruktur, vilket minskar behovet av egen bil. Österåker arbetar för förbättrade transportmöjligheter inom kommunen, regionalt, i och till skärgården samt hållbara godstransporter på fastlandet och i skärgården. Nya kopplingar mellan kommundelar, i syfte att länka områdena till varandra, utreds vid kommande planprojekt. Det är lätt att pendla till och från Österåker och det finns kollektiva tvärförbindelser och snabba anslutningar till bytespunkter i andra kommuner.

Bebyggelsen förtätas och nya flerbostadshus tillkommer i goda kollektivtrafiklägen samt nära service. Mötesplatser vid lokala knutpunkter föreslås runt om i kommunen med ny tätare bebyggelse som stärker dessa platser.

Utvecklingen av ny bebyggelse sker enligt genomförandestrategier och strategiska planer, så som vatten - och avloppsplanen.

Fler lokala arbetstillfällen är en förutsättning för en positiv utveckling i kommunen och regionen. Detta möjliggörs genom en fortsatt utveckling av branscherna i kommunen, en blandning av bostäder och verksamheter och nya ytor för mer yrkrävande och störande verksameter. Genom att öka arbetsplatskvoten ökar möjligheten att skapa ett hållbart samhälle.

Planeringsstrategier

Översiktsplanen utgår från ett antal planeringsstrategier.

Hållbara livsmiljöer

Skapa, utveckla och bevara hållbara livsmiljöer ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv, på land och i vatten för såväl människor som djur och växter.

Levande småstadsmiljö

Utveckla Åkersberga till en modern stad med småstadskaraktär, med fler bostäder, arbetsplatser, service, kultur, inbjudande, trygga och gröna offentliga rum samt hållbara och tillgängliga transporter. Stärk Åkersberga stad och skapa en tydlig identitet med fokus på kanalen och närheten till vattnet.

Levande landsbygd och skärgård

Stärk och utveckla attraktiva miljöer att leva och verka i samt besöka på landsbygden och i skärgården året om.

Platser för kreativitet och möten

Utveckla och skapa platser för möten och gemenskap runt om i kommunen. Utveckla kunskapskluster och skapa förutsättningar för förskolor och skolor med hög kvalitet.

Nära till natur och rekreation

Tillgängliggör rekreationsområden, genom att

utveckla stråk, målpunkter och tydliga entréer samt stärk kopplingen till vattnet. Skapa mångfunktionella parker och strandpromenader som är tillgängliga för alla.

Hållbara transportsystem

Bidra till hållbart resande i kommunen och regionen genom utveckling av hållbara och effektiva transportsystem där gång, cykel och kollektivtrafik gynnas. Befintliga transportsystem ställs om för att främja mer hållbara transporter.

Klimatsmart hushållning

Verka för klimatsmart hushållning genom ett effektivt marknyttjande, förstärkt kollektivtrafik samt hållbar energiförsörjning och avfallshantering.

En växande kommun

Skapa förutsättningar för en stark befolkningsutveckling och tillväxt genom samordnad planering av bostäder, infrastruktur, omsorg, arbetsplatser, handel, utbildning och fritid. Utveckla och stärk Åkersberga stad och lokala knutpunkter.

En del av Stockholmsregionen

Österåker är en del av Stockholms län och en del av nordostsektorn. Regionen har en hög tillväxt vilket Österåker ska bidra till att stärka ytterligare.

I takt med att Stockholm växer så växer också Österåkers kommun som en del av storstadsregionen. Kopplingarna till Stockholmsregionen samt till nordostregionen är starka när det gäller infrastruktur, näringsliv, samarbeten kring grönstruktur och andra frågor med mera. Det finns ett regionalt perspektiv inom samtliga ämnesområden när det gäller kommunens mark- och vattenanvändning.

I översiktsplanen behandlas det regionala perspektivet löpande, under respektive rubrik. Frågor som bedöms vara av större vikt att belysa, i ett regionalt eller mellankommunalt perspektiv, är följande:

- Grönstruktur och blåstruktur för människa och natur
- Bebyggelsestruktur
- Bostadsförsörjning
- Skärgård och landsbygd
- Vatten- och avloppsförsörjning
- Annan teknisk försörjning
- Näringsliv och service

- Transportsystem: biltrafik, kollektivtrafik, cykeltrafik, båttrafik samt godstrafik
- Besöksnäring.

Österåkers kommun påverkas av det som händer nationellt och i omvärlden, bland annat i och med den ökande globaliseringen. Översiktsplanen har i beaktande den förväntade utvecklingen i regionen, landet och omvärlden och kan behöva aktualiseras allt eftersom förutsättningar förändras.

Vision Stockholm Nordost 2010–2040

Stockholm Nordost är ett samarbete mellan de sex nordostkommunerna Danderyd, Norrtälje, Täby, Vallentuna, Vaxholm och Österåker. Stockholm Nordost, STONO, avser ta sin del av ansvaret för den växande Stockholmsregionen och en del i visionen är att sektorn ska öka med 100 000 invånare och skapa förutsättningar för 50 000 nya arbetstillfällen till år 2040. STONO arbetar för en kapacitetsstark spårbunden kollektivtrafik

som knyter samman nordostregionen med övriga stockholmsregionen. Kommunerna i Stockholm Nordost verkar gemensamt för att vidareutveckla goda och varierande miljöer tillgängliga med kollektivtrafik i hela Nordostsektorn.

Österåkers stadsstruktur ska utvecklas bland annat genom att identiteten som attraktiv bostadsort i skärgårdsmiljö ytterligare stärks. Nya stadsmässiga bostadsmiljöer tillkommer i goda kollektivtrafiklägen kring Roslagsbanans stationer, till exempel genom ny bebyggelse i Kanalstaden.

Genom översiktsplanens förslag på bebyggelseutveckling, infrastruktur och näringsliv bidrar Österåker till att förverkliga STONO:s vision.

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Den gällande regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFSS 2010, uttrycker den gemensamma viljan för regionens utveckling fram till 2030 med utblick till 2050. En ny plan, RUFSS 2050, väntas antas under 2018. Översiktsplanen har utgått från RUFSS 2010 men även förhållit sig till förslaget till RUFSS 2050. Den föreslagna mark- och vattenanvändningen, som utgår från en rumslig struktur med en flerkärnig region, är i stora drag densamma i det nya förslaget som i gällande plan. Österåker tillsammans med övriga nordostkommuner

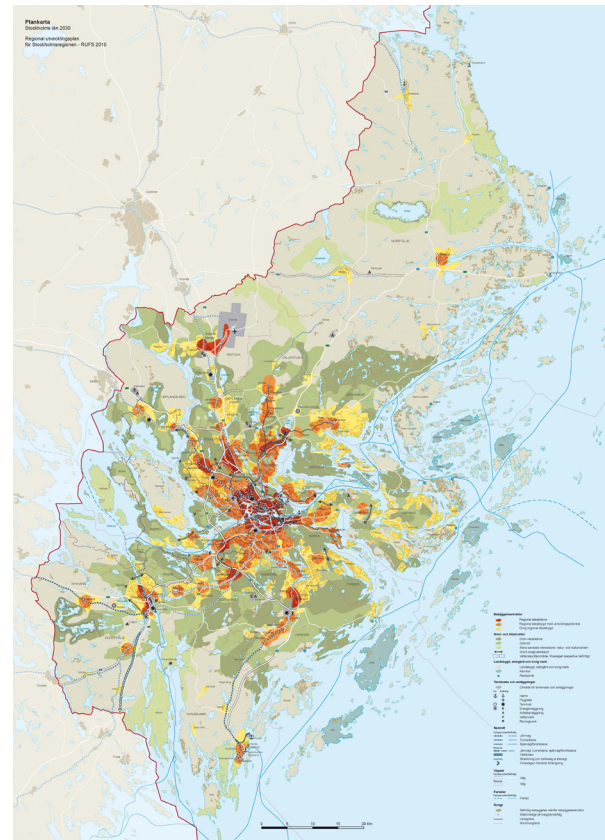
stödjer denna bebyggelseutveckling och arbetar för att stärka regionkärnan Täby C-Arninge samt stärkt spårbunden kollektivtrafik.

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF5

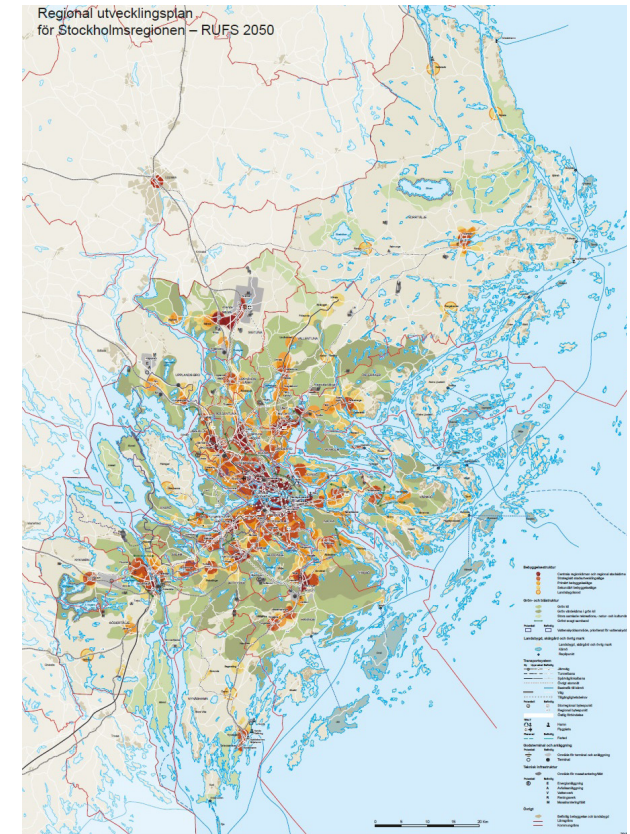
Den gällande regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUF5 2010, uttrycker den gemensamma viljan för regionens utveckling fram till 2030 med utblick till 2050. Visionen är att Stockholm ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion och fyra övergripande mål ska nås till 2050:

- En öppen och tillgänglig region
- En ledande tillväxtregion
- En region med god livsmiljö
- En resurseffektiv region.

Parallellt med arbetet att ta fram en ny översiktsplan för Österåkers kommun, har arbete pågått med att ta fram en ny regional utvecklingsplan. RUF5 2050 väntas antas av landstingsfullmäktige i juni 2018. Stockholms läns landsting ansvarar för processen med framtagande av planen. Se rufs.se.

Plankartan i RUF5 2010.

Förslag till plankarta i RUF5 2050.

© Tillväxt- och regionplaneförvaltningen,
Stockholms läns landsting

Nulägesbeskrivning av Österåker

I detta avsnitt beskrivs nuläget i Österåker. Förslaget till översiktsplan tar sitt avstamp i nuläget och ska bidra till en utveckling av kommunen med framtidsbild 2040 som målbild.

2017 ökade folkmängden i Österåkers kommun med ca 840 personer och vid slutet av året var antalet invånare ca 44 100. Det finns ett flertal fritidshusområden runt om i kommunen och befolkningen ökar därför kraftigt under sommarhalvåret. Bebyggelsen i kommunen är relativt utspridd, bland annat eftersom den till stor del utgörs av småhusbebyggelse. Detta gör bebyggelsen svårkörd med kollektivtrafik och service. Under vissa tidpunkter på dygnet och delar av året är trafiksituationen på väg 276 ansträngd. Det finns dock goda möjligheter för kommunen att framöver utveckla bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen, framförallt längs Roslagsbanan, samt genom att förtäta och komplettera befintliga områden i kommunen.

Även fortsättningsvis kommer det att finnas behov av att resa med bil inom samt till och från kommunen, men översiktsplanen avser skapa förutsättningar för ökad andel resor som inte sker med bil. Genom att prioritera gående, cyklister och kollektivtrafik före bilister i planeringen kan fler komma att välja

alternativ till bilen. I Åkersberga finns ett förhållandevis väl utbyggt gång- och cykelvägnät. Det saknas dock ett antal länkar mellan kommunens delar och även regionen i stort. Genom att länka områden till varandra och skapa förutsättningar för gående, cyklister och kollektivtrafik i hela kommunen blir det mer attraktivt att välja andra färdmedel än bilen.

Roslagsbanan är kommunens viktigaste kollektivtrafikstråk och går genom kommunens västra delar med slutstationer i Österskär och Stockholms östra. Genom att utveckla Roslagsbanan och busstrafiken och samtidigt bygga bostäder i kollektivtrafiknära lägen kan kommunen stärka det kollektiva resandet. Kollektivtrafiken mellan fastlandet och skärgården kan förbättras genom till exempel kollektiv båttrafik och genom att utveckla kopplingen buss-båt.

Det finns offentliga miljöer i Åkersberga som kan upplevas som mindre attraktiva och även otrygga. Genom att exempelvis arbeta med trygghetsfrågor, höja kvaliteten i de offentliga rummen (till exempel

gaturum och parker), förtydliga vad som är privat och allmänna platser och komplettera med ny bebyggelse kan de offentliga miljöerna göras mer attraktiva.

Österåkers natur kan delas in i tre olika landskapstyper: Skogslandskapet, kulturlandskapet och kust- och skärgårdslandskapet. Naturen och friluftslivet är viktiga identitetsbärare och också viktiga för besöksnäringen i kommunen.

Österåker är i första hand en utpendlarkommun, det vill säga att antalet invånare i arbetsför ålder är större än antalet arbetsplatser. Antalet registrerade företag i kommunen är cirka 6 000 varav en stor del är småföretag. Det finns en blandning av olika verksamhetsområden och lokaler, men främst för små och medelstora företag.

Av de areella näringarna bedrivs skogsbruk i stora delar av kommunen med tyngdpunkt i de norra delarna. Jordbruk upptar en mindre del av kommunens yta och bedrivs enbart i liten skala.

Utifrån nulägesbeskrivningen har en hållbarhetsbedömning av nuläget gjorts med hjälp av en så kallad värderos som visar en sammanvägning av olika hållbarhetsfaktorer. Värderosen är ett verktyg för att bedöma hållbarheten i fysisk planering, se bilaga 1.

Hela hållbarhetsbedömningen av översiktsplanen återfinns i Bilaga 1.

Befolkningsutveckling

Sverige har en stor befolkningstillväxt, framförallt i Storstockholm som Österåkers kommun är en del av. I detta avsnitt beskrivs situationen idag och prognoser.

Stockholmsregionen

Storstockholm har en stark befolkningstillväxt som Österåker är en del av. För närvarande bor det knappt 2,3 miljoner människor i Stockholms län (2017). Enligt Stockholms läns landstings prognoser från 2017 kommer befolkningen att öka med ca 330 000 personer fram till 2026.

Enligt regionala bedömningar uppgår bostadsbehovet till drygt 20 000 nya bostäder per år till 2030 (RUFSS 2050, utställningsförslag).

Österåkers kommun

Österåker har en befolkningsutveckling något snabbare än rikets genomsnitt och bedöms fortsätta vara en expansiv del av Stockholmsregionen. 2017 ökade folkmängden i Österåkers kommun med ca 840 personer och vid slutet av året var antalet invånare ca 44 100. Medelåldern i kommunen är 40

år. Förändringarna i kommunens demografi visar på att andelen äldre ökar på både kort och lång sikt.

Befolkningsprognosen för perioden 2016 till 2040 visar att Österåkers kommuns befolkningsökning kommer att fortsätta med omkring 1 000 invånare per år i snitt. Befolkningsprognosen baseras på det planerade bostadsbyggandet och variabler som födda, avlidna, inflyttning och utflyttning.

I samband med beslut om en övergripande inriktning för den nya översiktsplanen formulerades ett mål om 70 000 till 75 000 invånare år 2040. I översiktsplanen utgör detta mål en utgångspunkt för planförslaget. Det bedöms vara ett medelhögt till högt framtidsscenario och innebär att invånarantalet ökar med cirka 1 100 till 1 300 invånare per år. Enligt prognos för 2060 kan antalet invånare uppgå till cirka 90 000 invånare.

Befolkning (enligt prognos 2016-03-17)

Total	2027	2040	2060
Befolkning i Österåker	ca 57 000	ca 70 000	ca 90 000

Bostadsförsörjning

Med en växande befolkning ökar behovet av bostäder. Kommunen ansvarar för att tillgodose behovet av bostäder.

I kommunens bostadsförsörjningsplan 2016-2025 anges riktlinjer och mål för bostadsförsörjningen. I planen beskrivs behovet av bostäder för olika grupper, så som äldre, personer med funktionsnedsättning och nyanlända, och åtgärder föreslås för att detta behov ska kunna tillgodoses.

I Österåker utgörs bostadsbeståndet till mestadels av småhus och med flerbostadshus huvudsakligen i Åkersberga. De flesta bostäderna är äganderätter. Andelen hyresrätter och bostadsrätter är jämt fördelade mellan varandra. Kommunen bedömer att det föreligger ett behov av såväl äganderätter och bostadsrätter som hyresrätter. Det finns även behov av bostäder för särskilda grupper.

Bostadsförsörjningen bidrar till att uppfylla målet om 70 000 till 75 000 invånare i Österåkers kommun år 2040. Fram till år 2027 förväntas, enligt kommunens

prognos, ett årligt tillskott av i snitt cirka 500 färdigställda bostäder vilket är högre än de regionala målen och prognoserna. För att kommunen ska kunna uppnå målet 70 000 till 75 000 invånare krävs dock att bostadsbyggnadstakten ökar ytterligare fram till år 2040.

Behovet av olika typer av bostäder beaktas i planläggning av nya områden, utformning och placering sker enligt kommunens riktlinjer. Närhet till god kollektivtrafikförsörjning ska beaktas vid placering av nya boenden.

Riktlinjer för kommunens bostadsförsörjning

Mål och riktlinjer för bostadsförsörjningen framgår i aktuell bostadsförsörjningsplan. Nedan beskrivs riktlinjer ur planen för 2016-2025

- Bostadsförsörjningen sker i enlighet med nationella, regionala och kommunala mål för bostadsbyggande och riktlinjer för bebyggelseutveckling.
- Alla kommuninvånare ska kunna leva under goda och trygga förhållanden utifrån sina behov och barnens bästa ska alltid beaktas.
- Genom planläggning och utbyggnad av allmänt vatten och avlopp möjliggörs en utveckling av förnyelseområden.
- Bostadsutvecklingen
  - sker i enlighet med kommunala strategiska planer så som översiktsplan och VA-plan
  - är hållbar ur ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt perspektiv
  - möter behov och efterfrågan hos olika grupper så som unga, äldre, nyanlända och personer med funktionsvariationer
  - bidrar till en variation av bostäder avseende storlek, utförande och läge.

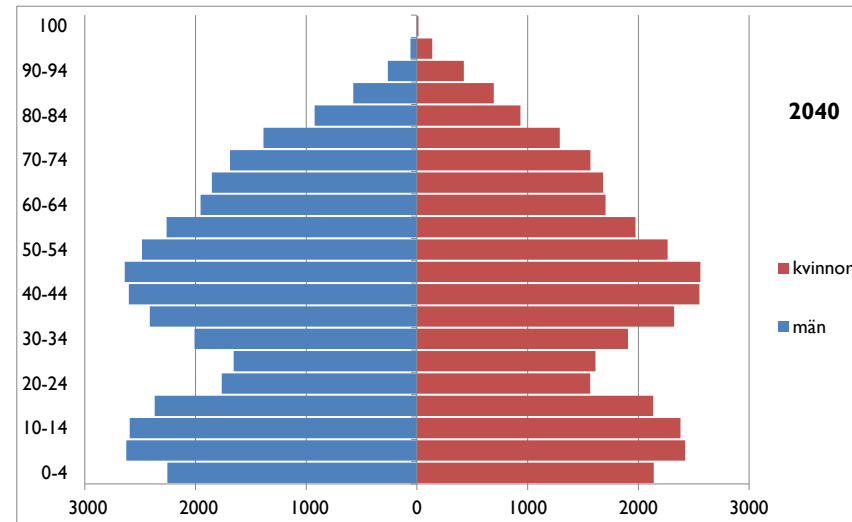

Fakta

Plan- och bygglagen (SFS 2010:900)

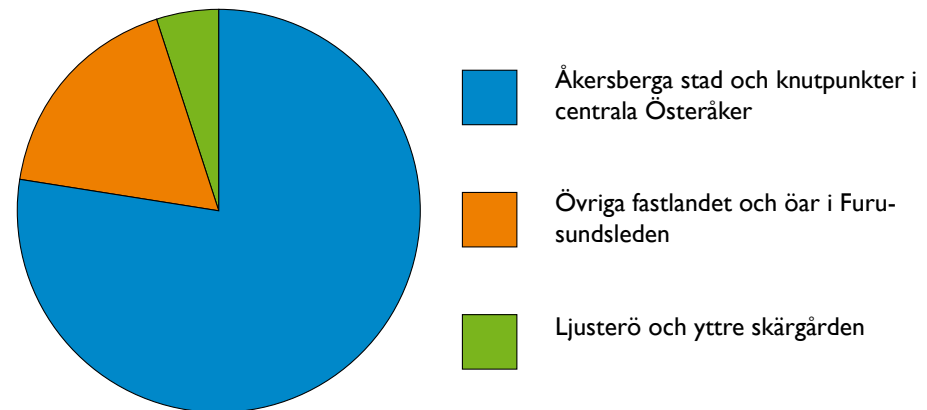
innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten och byggande. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktig hållbar livsmiljö för människor i dagens samhälle och för kommande generationer. Bostadsbyggandet och utvecklingen av bostadsbeståndet har även förts in i plan- och bygglagen som ett allmänt intresse som kommunerna ska främja bland annat vid planläggning.

Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (SFS 2000:1383) och ändring i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (SFS 2013:866) reglerar kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Enligt lagen ska kommunen anta riktlinjer för bostadsförsörjningen. Riktlinjerna syftar till att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Figur 4. Befolkningspyramid år 2040.

Andel nya bostäder fördelade i kommunen 2016-2040

Figur 5. Diagrammet visar andel nya bostäder fördelade i kommunen fram till år 2040 enligt kommunens bostadsbyggnadsprognos.

Fördjupade översiktsplaner och planprogram

I detta avsnitt beskrivs de fördjupade översiktsplaner och planprogram som finns i Österåker, deras aktualitet och hur översiktsplanen förhåller sig till dem.

Ibland finns behov av att den kommunomfattande översiktsplanen följs upp av en fördjupad översiktsplan eller ett detaljplaneprogram för ett visst område. I Österåker finns det en Vision för centrala Åkersberga (2010), en strukturskiss för Kanalstaden (2016) samt en fördjupad översiktsplan för Täljöviken (2006). Utöver dessa dokument finns det totalt tolv mer översiktliga planprogram och därutöver ytterligare detaljplaneprogram.

Planprogram

Planprogram kan liknas vid en fördjupad översiktsplan i sitt innehåll men uppfyller inte fullt ut kraven enligt plan- och bygglagen, bl.a. vad gäller process och redovisning av länsstyrelsens synpunkter. Programmen innebär preciseringar av översiktsplanen och utgör kompletterande planeringsunderlag vid planläggning och andra beslut rörande markanvändning, tillstånd och byggande.

I bilagan med sammanställning av planeringsunderlag beskrivs kort de fördjupade översiktsplanerna och planprogrammen. Nedan tas ställning till deras aktualitet.

Visioner och strukturskisser

Vision för centrala Åkersberga, 2010

Delar av området har utvecklats sedan visionen togs för beslut. Till viss del bedöms visionen vara aktuell men utvecklingen i området utreds och beskrivs vidare i kommande planprogram för Åkersberga stad, centrumområdet, samt i kommande planprogram och detaljplaner.

Strukturskiss för Kanalstaden, 2016

Skissen är ett underlag till fortsatt planarbete. Utvecklingen av området är prioriterad och planläggning sker etappvis.

Fördjupade översiktsplaner

Täljöviken, 2006

Planen bedöms i vissa delar vara aktuell men i andra delar mindre aktuell. Delar av planområdet har utvecklats genom detaljplaneläggning och inom andra delar pågår eller avses det att påbörjas planläggning. Jämfört med den fördjupade översiktsplanen innebär bland annat Sverigeförhandlingen och utveckling av bebyggelse i Näsängen samt Kanalstaden en mer stadsmässig bebyggelseutveckling. Nya stationslägen längs Roslagsbanan föreslås utredas vidare. Ny skola föreslås i detaljplanen för Näsängen.

Detaljplaneprogram avses upprättas för stationsområdena Täljö - Gottsunda och Åkers Runö, inklusive bland annat Husbylund. Planläggning av Kanalstaden fortsätter.

Översiktliga planprogram

Svinninge, 2005

I stora drag bedöms Svinninge planprogram vara fortsatt aktuellt och genomförande av programmet pågår. Bland annat har ett stort antal detaljplaner vunnit laga kraft eller är i en slutfas. VA har byggts ut och infrastrukturåtgärder har genomförts. Att upprätta detaljplan för Valsättra del 2 kvarstår. Utredning och eventuell planläggning av intilliggande utredningsområden för bostäder föreslås ske på längre sikt.

Järnvägsparken i Åkersberga.

Kungsängen, 2006

Planprogrammet avser Kanalstadens östra sida. Delar av området är detaljplanelagt och stora delar är bebyggda. Området ingår i strukturskissen för Kanalstaden (2016).

Rosenkälla, 2007

Ett nytt grepp om områdets utveckling föreslås tas genom planläggning. Området är utpekade i denna översiktsplan som utredningsområde.

Norra Rydbo, 2008

Planprogrammet är till viss del genomfört. I samband med utredning av nya områden öster och norr om Rydbo behöver programmets innehåll ses över på nytt. Även riktlinjerna om att bygga tätare i stationslägen behöver beaktas vid kommande utveckling i Rydbo.

Röllingby, 2008

Del av programområdet byggs ut med friidrottsarena. Fortsatt utveckling föreslås utredas vidare genom planläggning.

Östra Margretelund, 2009

En detaljplan för etapp 1 av programområdet har vunnit laga kraft. Fortsatt utveckling av området föreslås ske.

Bergavägen, 2010

Planprogrammet har till stor del genomförts. Fortsatt planläggning inom området förväntas ske etappvis.

Fredsborg, 2010

Planprogrammet bedöms vara genomfört då det har resulterat i detaljplaner och börjat bebyggas.

Ljusterö, 2010

Planprogrammet bedöms i stort vara aktuellt och genomförs etappvis. Vid upprättande av fördjupade översiktsplaner eller detaljplaneprogram är det dessa som efterföljande planläggningen ska utgå ifrån.

Mellansjö (på Ljusterö), 2010

Planprogrammet bedöms i stort vara aktuellt och genomförs etappvis.

Täljöviken – Näs, 2010

Planprogrammet har följts upp av detaljplaner.

Säbyviken, 2011

Planprogrammet har följts av detaljplanearbete för Säbyvikens marina.

Östanå, Roslags-Kulla, Wira, 2013

Planprogrammet föreslås aktualitetprövas bland annat med hänsyn till riksintressen, strandskydd och andra natur- och kulturvärden.

Del 2. Planförslag

I detta avsnitt beskrivs förslaget för hur Österåkers mark- och vattenområden ska användas till år 2040. Varje del innehåller beskrivning av:

- förutsättningar
- utmaningar
- framtidsbild 2040 med riktlinjer
- vägledning

Bebyggelseutveckling

I detta avsnitt beskrivs hur befintliga och nya bebyggelseområden föreslås utvecklas i Österåker.

Förutsättningar

En effektiv bebyggelsestruktur möjliggör en ökad befolkning, möjlighet till utvecklad service, kollektivtrafik och möten mellan människor. En medveten utveckling av ny bebyggelse är därför viktig för en hållbar utveckling.

Åkersberga är centralort i Österåker med huvuddelen av bostäderna inom fem kilometer från Åkersberga station. Arbetsplatserna är huvudsakligen lokaliserade i Åkersberga.

Österåker har en relativt utspridd bebyggelse bestående av i huvudsak småhus, även om allt fler flerbostadshus byggs i centrala lägen. På landsbygden finns skogs- och kulturlandskap samt några mindre småorter eller kluster av bebyggelse. I skärgården är det huvudsakligen Ljusterö, Ingmarsö och Husarö som har permanentboenden.

Österåker arbetar tillsammans med övriga kommuner i Stockholm Nordost för förbättrad

kollektivtrafik i regionen genom att bland annat delta i Sverigeförhandlingen. För kommunens del är en förlängning av Roslagsbanan till Stockholm City det som bedöms vara till störst nytta, men kommunen ser även en nytta av en förlängning av Roslagsbanan till Arlanda. I och med sverigeförhandlingen åtar sig kommunen att bygga cirka 7 000 bostäder till 2035 i stationsnära lägen till Roslagsbanan.

Utmaningar

- Förtäta och bygga samman den utspridda bebyggelsestrukturen i Åkersberga.
- Stärka kopplingar mellan områden i Åkersberga och mellan Åkersberga och övriga kommunen.
- Skapa förutsättningar för inkluderande bebyggelsemiljöer för alla.

Framtidsbild 2040

Till år 2040 har bebyggelsen med torg, parker och ett levande gaturum i Österåkers större orter bidragit

till ökad gemenskap och stärkt kommunens identitet genom stor arkitektonisk omsorg. Bebyggelsen är anpassad till allmänna intressen och stärker även tillgängligheten till natur, kultur och vatten. I och med en effektiv och tydlig bebyggelsestruktur finns underlag för god kollektivtrafik och service.

Åkersberga stad har utvecklats utifrån en fingerstruktur, det vill säga stadsbebyggelse kring kollektivtrafiklänkar med lokala gröna kilar mellan stråken som skapar god tillgänglighet till rekreation och natur- och kulturvärden.

Det finns en blandning av bebyggelse typer. I de mer centrala delarna utgörs bebyggelsen främst av flerbostadshus som sedan övergår till en mer småskalig bebyggelse.

Riktlinjer

Skapa förutsättningar för god bebyggd miljö.

Samhällsutvecklingen utgår från aktuella preciseringar av det nationella miljömålet God bebyggd miljö. Bebyggd miljö formas så att goda och hälsosamma livsmiljöer skapas samt natur- och kulturvärden tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar lokaliserar på ett miljöanpassat sätt så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. För att hantera konflikter mellan olika intressen ska kommunen arbeta kontinuerligt med planering på översiktlig

nivå, för att i tidiga skeden kunna integrera viktiga miljö- och kulturvärden i detaljplanerna. På detta sätt kan också risker för människors hälsa och säkerhet bevakas, när bebyggelse föreslås i områden med risker för buller, farligt gods, översvämning, etcetera.

Möjliggör en blandning av funktioner.

Planera för en blandad stad. Nya stadsmiljöer utvecklas med en blandning av bland annat bostäder, handel, förskola och skola, service samt andra verksamheter.

Utveckla bebyggelse längs kollektivtrafikstråk och nära service.

Ny bebyggelse i kommunen ska tillkomma i första hand nära kollektivtrafik och service. Bebyggelseutvecklingen sker främst i Åkersberga stad, kring Roslagsbanans stationer samt i lokala knutpunkter.

Tillämpa en hållbar utbyggnadsordning och takt.

Hållbarhetsperspektivet beaktas i valet av utbyggnadsordning, det vill säga vilket område som ska utvecklas när. Prioriteringar görs till exempel utifrån behov av utbyggt VA, närheten till kollektivtrafik eller behov av arbetsplatser och service. Genom att i första hand förtäta i Åkersberga stad och de lokala knutpunkterna skapas förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling.

Skapa förutsättningar för den lokala arbetsmarknaden.

Skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen runt om i kommunen genom bebyggelseutvecklingen i lokala knutpunkter. Ny bebyggelse som rymmer arbetsplatser, så som kontor, handel, service och lättare industri, utvecklas i områden nära kollektivtrafik.

Öka andelen flerbostadshus i strategiska lägen.

Inom Åkersberga stad ska andelen flerbostadshus med en blandning av bostäder avseende bland annat lägenhetsstorlekar öka. Närmast Åkersberga station bör en ökad andel små lägenheter tillkomma.

Utveckla bebyggelsen med stor arkitektonisk omsorg.

Säkerställ en bebyggelseutveckling med stor arkitektonisk omsorg i samband med detaljplanering och bygglovshandling.

Förebygg brott genom arkitektur och stadsplanering.

Vid utveckling av bebyggelseområden ska fysiska miljöer utformas för att förebygga brott och öka tryggheten i samhället, genom så kallat situationellt brottsförebyggande arbete.

Utveckla bebyggelse med hänsyn till befintliga kulturvärden.

I detaljplanering och bygglovshandling ska hänsyn tas till kommunens kulturhistoria genom varsam utveckling inom kulturmiljöer och av byggnader med kulturvärden.

Utveckla Åkersberga till en attraktiv modern stad med småstadskaraktär.

Förtäta Åkersberga och komplettera med ny blandad bebyggelse som innehåller både bostäder och lokaler för verksamheter och service. Åkersberga omvandlas från förort till en modern stad med småstadskaraktär. Utveckla stadsmässig blandad kvartersbebyggelse med trygga och trivsamma offentliga miljöer.

Möjliggör en hållbar bebyggelseutveckling på landsbygden och i skärgården.

Skapa förutsättningar för att bo och verka på landsbygden och i skärgården. Planera nyexploateringar i lokala knutpunkter och i anslutning till befintlig bebyggelse, nära kollektivtrafik och service. Förutsättningarna att bo och arbeta på landsbygden och i skärgården ska förbättras genom planläggning, utbyggnad av teknisk försörjning och transportsystem, samt genom att stärka lokala knutpunkter. I första hand ska detaljplanläggning i förnyelseområden föregås av fördjupad översiktsplan, alternativt detaljplaneprogram om fördjupad översiktsplan finns.

Utveckla stationslägena.

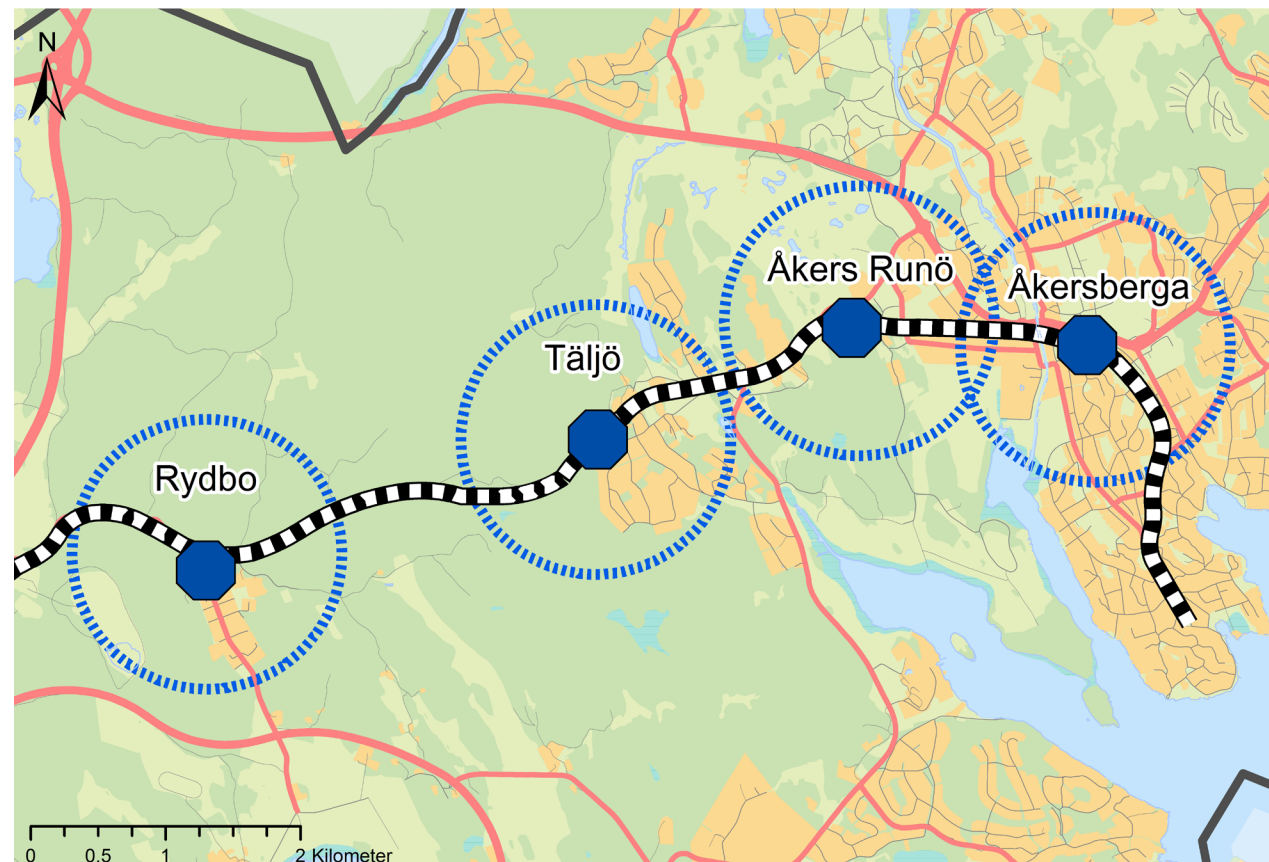
Områdena kring stationerna i Åkersberga, Åkers Runö, Täljö och Rydbo ska utvecklas. Närmast stationerna föreslås mötesplatser i form av torg, flerbostadshus med lokaler i bottenvåningen och om möjligt arbetsplatser närmast spårområdet.

Minska barriäreffekter och öka integrationen.

Minska Roslagsbanans barriäreffekter genom passager för gående och cyklisterna, noga val när det gäller placering av ny service med mera. Verka för god integration mellan befintliga områden och nya områden.

Stationslägen

Kartan redovisar stationerna med utvecklingspotential och deras influensområden på 1 000 m.

Teckenförklaring

- Stationslägen
- Roslagsbanan
- 1 km från station

Kartmaterial: Österåkers kommun

Generella principer för ny bebyggelse

Vid utvecklingen av bebyggelsemiljöer, i samband med planläggning och/eller bygglovhantering, ska följande generella principer för utformning och gestaltning följas i möjligaste mån:

- Detaljplanekrav gäller i princip för tätorterna och i tätortsnära lägen. All nybyggnad ska därmed ske enligt gällande detaljplan eller föregås av detaljplaneläggning.
- Föreslagen ny bebyggelse ska prövas bland annat utifrån om kommunala investeringar kan utnyttjas på ett effektivt sätt samt om åtgärden medför ett ökat kommunalt serviceåtagande.
- Effektivt markutnyttjande ska eftersträvas. Exploatering av skogs- och jordbruksmark bör undvikas och kan endast tillåtas efter avvägning av olika intressen och om till exempel utredning påvisar lämplighet.

- Bebyggelseutvecklingen ska stärka kopplingen till viktiga målpunkter. Bebyggelsen ska bidra till att stärka huvudstråk i syfte att öka orienterbarheten, skapa underlag för service samt effektivt nyttjande av kollektivtrafik och gång- och cykelvägnet.
- Bebyggelseområden ska ha en varierad utformning och gestaltning. Utformning och gestaltning ska ske utifrån de tre hållbarhetsaspekterna – ekologisk, social och ekonomisk.
- Bostadsbebyggelsen ska i möjligaste mån anpassas till terrängen samt bästa solläge ur energisynpunkt.
- Offentlig bebyggelse utformas med extra omsorg och ska vara ett föredöme för andra vad gäller hållbarhet och arkitektonisk kvalitet.

Landsbygd och öar

- Ny bebyggelse ska anpassas till befintlig bebyggelse och landskapsmiljö och bör inordnas i den struktur som finns i området. Nya bostadshus och grupper av bostadshus bör inte godtas inom obebyggda områden eller i anslutning till en enstaka byggnad.
- Ny fritidsbebyggelse ska i regel komma till stånd endast i form av ej expanderande kompletteringar till befintlig bebyggelse.
- Inom områden med särskilda natur- eller kulturvärden ställs högre krav på lokalisering och utformning.
- På platsen nytillkommande eller förändrad bebyggelse ska ansluta till byggnadstraditionen på platsen, avseende exempelvis placering, volym, material och färg. Det kan ske med traditionellt eller modernt formspråk.
- Ny bebyggelse på jordbruksmark bör undvikas.

Allmän plats

- Vid planläggning av kvartersmark och allmän plats ska tydlig avgränsning eftersträvas mellan vad som är privat och allmänt.
- Vid planläggning av nya bostadskvarter ska ett sammanhängande gatunät eftersträvas.
- Utformning av allmän plats, såsom gata, torg och park, ska följa kommunens riktlinjer.

Byggnad och andra åtgärder inom strandskyddsområden

I Österåker finns det ett stort antal strandskyddade land- och vattenområden. Strandskyddet sträcker sig i regel 100 meter upp på land och ut i vattnet. Inom särskilda områden är dock strandskyddet utvidgat och kan sträcka sig upp till 300 meter upp på land och ut i vattnet. Inom strandskyddade områden är det bland annat förbjudet att bygga, ändra byggnadsanvändning, gräva och vidta åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Dispens eller upphävande av strandskyddet kan vara aktuellt om särskilt skäl finns och åtgärden inte bedöms motverka strandskyddets syften.

Översiktsplanen har stort fokus på utveckling av hållbara stadsmiljöer nära kollektivtrafik och service. Planen skapar förutsättningar för genomförande av Sverigeförhandlingen – som innebär en utbyggnad av Roslagsbanan via befintliga stationslägen in till Stockholms city och samtidigt ett åtagande för kommunen avseende bostadsutbyggnad. Inom delar av centrala Österåker föreligger, eller kan återinträda, strandskydd vid planering enligt föreslagen utveckling. När det gäller utvecklingen av den centrala tätorten kan anföras ”ett angeläget allmänt intresse” vilket är ett av de särskilda skäl som enl. miljöbalken 7 kap 18 § krävs för att ett upphävande av strandskyddet ska kunna tillåtas. Utöver skälet, angeläget allmänt intresse, kan även andra skäl för dispens finnas. En önskad och nödvändig utveckling

av centrala Österåker bidrar till såväl miljömässiga som andra långsiktiga fördelar för utvecklingen av kommunen som helhet i och med bland annat utbyggd service, infrastruktur och ett ökat bostadsutbud nära kollektivtrafik. Åkersberga är den enda orten i kommunen med dessa förutsättningar sett till befintlig bebyggelse och infrastruktur och en fortsatt utveckling är en förutsättning för att kunna bidra till regionens bostadsförsörjning.

I flera av de kommande planprojekten som bidrar till utvecklingen av den moderna staden Åkersberga kommer hantering av strandskyddsfrågan att vara en förutsättning, bland annat i Kanalstaden. Denna fråga kommer att prövas inom ramen för respektive projekt och med bland annat översiktsplanen som utgångspunkt. Där kommer skäl för dispens att tydliggöras samt konsekvenser utredas.

Fakta

Vissa åtgärder som normalt kräver bygglov är bygglovsbefriade för en- och tvåbostadshus om åtgärderna uppfyller vissa villkor, som exempelvis mått och placering. Vissa av de bygglovsbefriade åtgärderna för en- och tvåbostadshus kräver dock anmälan och startbesked. I områden utpekade i kulturmiljöprogram eller kulturmiljöer av lokalt, regionalt eller nationellt intresse kan byggnadsnämnden neka startbesked för en lovfri byggnation.

Länsstyrelsen i Stockholms län har aktuell information om vilka områden som berörs av strandskydd i kommunen idag.

Att arbeta vidare med

Ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för kust och skärgård.

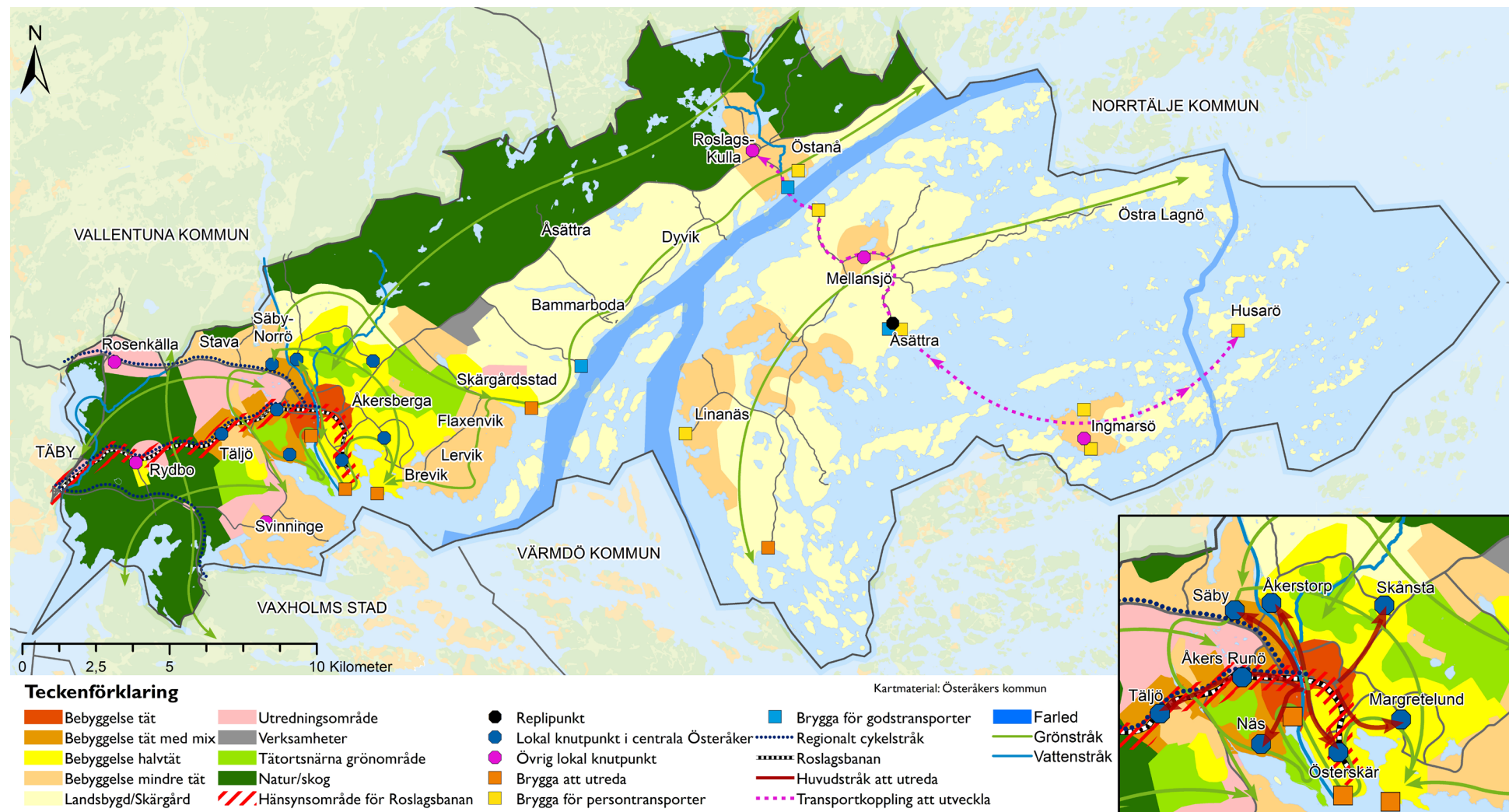
Ta fram strategier för landsbygdsutveckling.

Arbeta löpande med strategisk planering, på kort och lång sikt, av lokalförsörjning (förskolor, skolor, idrott, bostadsförsörjning m.m.).

Arbeta med genomförande av gällande planprogram och fördjupade översiktsplaner.

Plankartan

Plankartan redovisar kommunens förslag på huvudsaklig mark- och vattenanvändning tillsammans med det övergripande transportsystemet och de grön- och vattenstråk som behövs för att utgöra en sammanhängande grön- och blåstruktur. (Se nästa sida för beskrivning av teckenförklaringen)

Områdestyper

Nedan beskrivs de olika områdestyperna redovisade i plankartan.

Bebyggelse

Område med stadsmässig, tätortsmässig och sammanhängande bebyggelse där bostäder ingår eller kan ingå. Utgörs av bebyggelse som i huvudsak används för bostäder, kontor, handel eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder. För mer detaljerad beskrivning se *Olika typer av bebyggelse*.

Landsbygd/skärgård

Område som ytmässigt främst används för areella näringar och andra landsbygdsanknutna verksamheter, men där såväl bostadsbebyggelse som obrukad mark förekommer.

Utredningsområde

Område där förutsättningar för ändrad markanvändning behöver utredas vidare. Vid bedömning att området är lämpligt att planlägga kommer det vid upprättande av planhandlingar att utredas lämplig användning, utformning, konsekvenser och hur hänsyn ska tas till dessa med mera.

Verksamheter

Område för verksamheter, som inte bör blandas med bostäder. Kan utgöras av områden för verksamheter som kan vara störande, miljöpåverkande, ytkrävande eller genererar tung trafik.

Natur/skog

Område med stora friluftslivs-, natur- eller landskapsvärden och där natur- och landskapsvård bör vara överordnad annan mark- och vattenanvändning. Område som är viktigt att bevara och där jord- och skogsbruk och andra näringar bör bedrivas på sätt som är förenligt med natur- och landskapsvårdens intressen. Mindre grupper av bostadsbebyggelse, anläggningar för friluftsliv eller annan bebyggelse kan förekomma och i vissa fall kan dessa också varsamt kompletteras.

Tätortsnära grönområde

Parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsmiljö, närrekreationsområden, samt anlagda områden för fritids- och idrottsaktiviteter som främst äger rum utomhus.

Grönstråk

Långsträckt zon av park- eller naturmark eller annan typ av grönska som knyter ihop grönområden och natur till en sammanhängande struktur. Viktiga för deras biologiska funktioner och/eller för deras betydelse för friluftsliv och rekreation.

Vattenstråk

Vattendrag som knyter ihop större vattenområden. Viktiga för deras biologiska funktioner och/eller för deras betydelse för friluftsliv och rekreation.

Olika typer av bebyggelse

Bebyggelsekategorierna beskriver generella principer för den framtida bebyggelsen i form av t.ex. bostäder, arbetsplatser och service. För varje enskilt område behöver ställning tas till områdets lämpliga utveckling.

Bebyggelse tät

Ex: Åkersberga stad inklusive Kanalstaden.

Tät bebyggelsestruktur med i huvudsak flerbostadshus.

- Snitt 4-5 våningar. Högre våningsantal kan medges närmast Åkersberga station och knutpunkterna.
- Kvartersstorlekar – ca 50-70 m per sida i Åkersberga stad.
- Varierad kvartersstruktur.
- Lokaler i bottenvåning längs huvudstråk och knutpunkter.

Bebyggelse tät med mix

Ex: Kring Roslagsbanans stationer och Näsängen.

En variation av flerbostadshus, stadsradhus, radhus och småhus. Tätare och högra bebyggelse vid stråk/knutpunkter.

- Flerbostadshus i snitt 4–5 vån.
- Tomtstorlekar varierar, t. ex.:
Radhus ca 250-400 kvm (2-3 vån.)
Småhus 800-1500 kvm (1-2 vån.).
- Lokaler i bottenvåning längs huvudstråk eller knutpunkter.

Bebyggelse halvtät

Ex: Områden med mestadels småhus.

Halvtät bebyggelse i form av småhus (stadsrad-, rad-, par- samt enbostadshus). Möjligt med lägre flerbostadshus vid knutpunkter.

- Tomtstorlekar varierar, t. ex.:
Radhus ca 250-400 kvm (2-3 vån.)
Småhus 800-1500 kvm (1-2 vån.)
- Intill knutpunkter föreslås mer yteffektiv bebyggelse (lägre flerbostadshus eller stadsradhus).

Bebyggelse mindre tät

Ex: Områden med en glesare bebyggelsestruktur och större fastigheter, bl.a. förnyelseområden.

Mindre tät bebyggelse, bl.a. tidigare fritidshusområden, som förtätas med främst småhus. Stor hänsyn ska tas till den befintliga miljön.

- Varsam utveckling - stor hänsyn till dagens bebyggelsemiljö, områdets karaktär, jordbruksmark och kultur- och naturvärden.
- Tomtstorlekar, varierar, t.ex.:
ca 1 300 – 3 000 kvm (1-2 vån.).
- Intill knutpunkter föreslås mer yteffektiv bebyggelse (lägre flerbostadshus eller stadsradhus).

Hållbart byggande

I detta avsnitt beskrivs hur Österåkers kommun ska arbeta med hållbarhetsfrågor vid utveckling av bebyggelse.

Förutsättningar

Österåkers kommun arbetar löpande för hållbart byggande, vilket med andra ord är en utveckling av bebyggelse som tar hänsyn till ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter.

Riktlinjer för hållbart byggande i Österåkers kommun föreslås tas fram. Nedan ges några exempel på vad som görs löpande för ett ökat hållbart byggande:

- Lokala miljömål ska beaktas och följas i all planering. Miljömålen ska hållas aktuella, implementeras i kommunens verksamheter och uppdateras varje mandatperiod samt följas upp genom till exempel hållbarhetsredovisning.
- Markanvisningar utgår från kommunen markanvisningspolicy. Markanvisningspolicyn är ett verktyg i arbetet för hållbart byggande. I markanvisningar kan kommunen ställa krav på utvecklingen av ett område och på så vis säkra att

hållbarhetsfrågor beaktas. Policyn uppdateras vid behov.

- Kommunen bedriver löpande energi – och klimatrådgivning för privatpersoner, företag och organisationer och genomför kontinuerligt åtgärder inom området.
- I samband med planläggning beaktas hållbarhetsfrågor och i större projekt ska hållbarhetsprogram och bedömningar tas fram.

Riktlinjer

Hållbart byggande ska uppmuntras.

Kommunen ska verka för att tidigt få med olika hållbarhetsaspekter vid planering och byggnation. Kommunen ska också uppmuntra, stötta och informera privata aktörer i tidigt skede vid planering och byggnation. Kommunen ska däravens arbeta proaktivt för att underlätta samarbetet mellan olika aktörer så som myndigheter, företagare, föreningar och medborgare när det gäller satsningar

Fakta: Agenda 2030 & Bo Tryggt 2030

FN:s generalförsamling beslutade 2015 om Agenda 2030 för hållbar utveckling. Alla 193 medlemsländer har förbundit sig att fram till 2030 jobba för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling. Det är en handlingsplan för människorna, planetens och vårt välbefinnande samt syftar också till att befästa världsfreden under ökad frihet.

Bo Tryggt 2030 är en modell för att skapa säkra och trygga städer som tagits fram av stiftelsen Tryggare Sverige. Bo Tryggt handlar om att, utifrån aktuell forskning och beprövade erfarenheter, sprida kunskap om hur olika aktörer kan förebygga brott och öka tryggheten genom det fysiska rummets utformning.

i större projekt, exempelvis kring energi- eller avfallslösningar.

Kunskapen om hållbarhetsfrågor i samhällsutvecklingsprojekt ska öka och hållbarhetsprogram för program och detaljplaner, till exempel för Kanalstaden och Åkersberga stad, ska tas fram.

Vid planering och byggande inom kommunalägda fastigheter ska hållbart byggande vara en utgångspunkt.

Kommunen bör ha högre ambitioner gällande hållbarhet än kraven som ställs upp i lag och våga testa

metoder och verktyg samt inspirera. Kommunen ska verka för god social hållbarhet genom att arbeta för ökad integration, trygghet och jämställdhet. Detta förutsätter dialog med berörda aktörer. Energi- och miljökrav ska ställas när nya lokaler för kommunal verksamhet tas i anspråk.

Kommunen ska arbeta för mer hållbar resursanvändning genom att minska avfallsmängderna, öka återvinning och återanvändning samt bidra till god tillgänglighet till återvinningstjänster. I samhällsplaneringen ska goda förutsättningar för en kretsloppsanpassad resurshantering skapas.

Att arbeta vidare med

Ta fram riktlinjer för hållbart byggande i Österåkers kommun.

Utforska möjligheten att koppla hållbarhets- och trygghetsarbetet tydligare och mer medvetet till Agenda 2030 och Bo Tryggt 2030.

Österåkers miljömål 2016-2019

Nedan anges några av kommunens lokala miljömål med särskild koppling till hållbart byggande:

- Bebyggelseutveckling ska prioriteras i områden nära kollektivtrafik, VA-områden och service. Planeringen av nya områden ska främja ett hållbart byggande.
- I tätorten ska gång-, cykel- och kollektivtrafik prioriteras i kommunens planering.
- Boende och verksamma i kommunen har god tillgång till parker och natur och ett varierat utbud av grönområden av god kvalitet.
- I samband med detaljplaneläggning ska behovet av ekosystemtjänster alltid bedömas. Det kan till exempel vara rening och fördröjning av dagvatten, luftrening, vindskydd och skugga, pollinering och odling.
- Risker som barn och ungdomar utsätts för på grund av skadliga ämnen minskar.

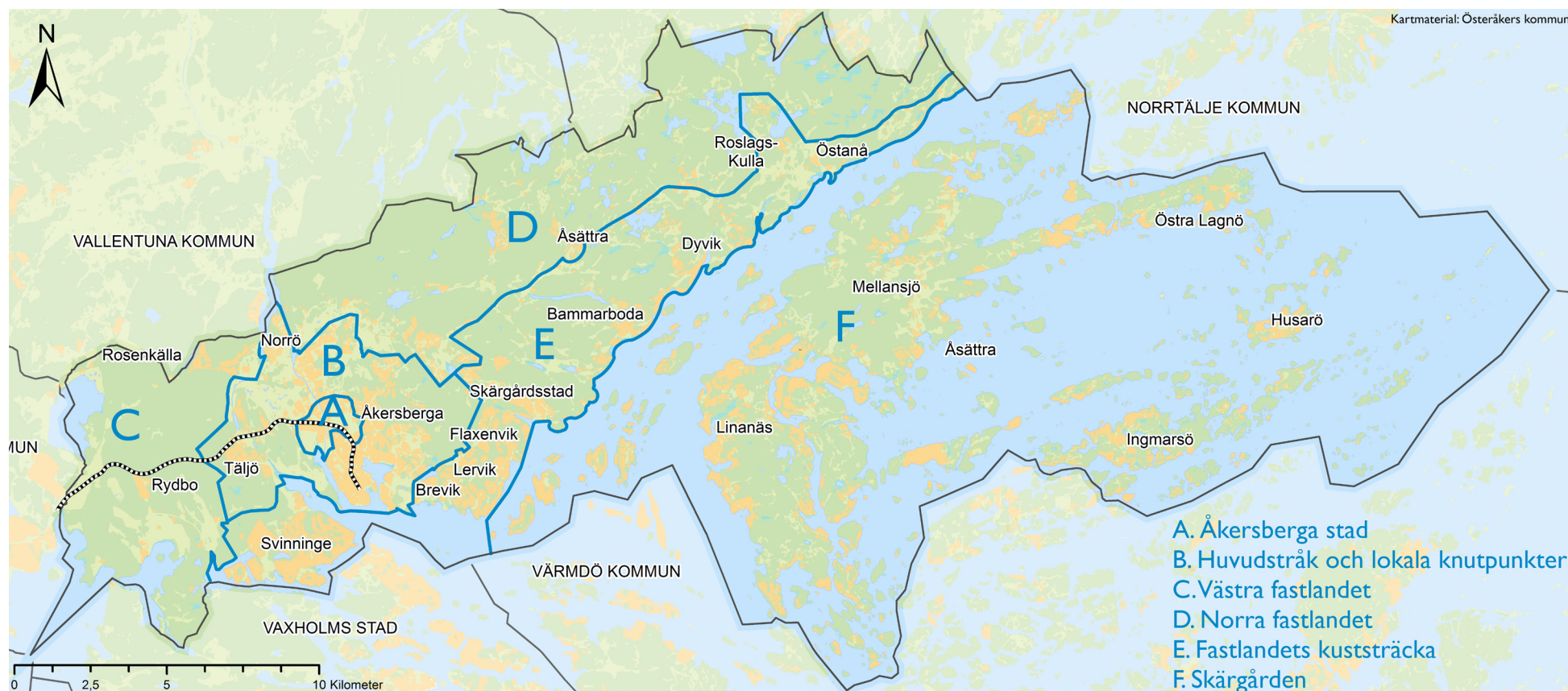
Byggnation vid Bergavägen i Åkersberga.

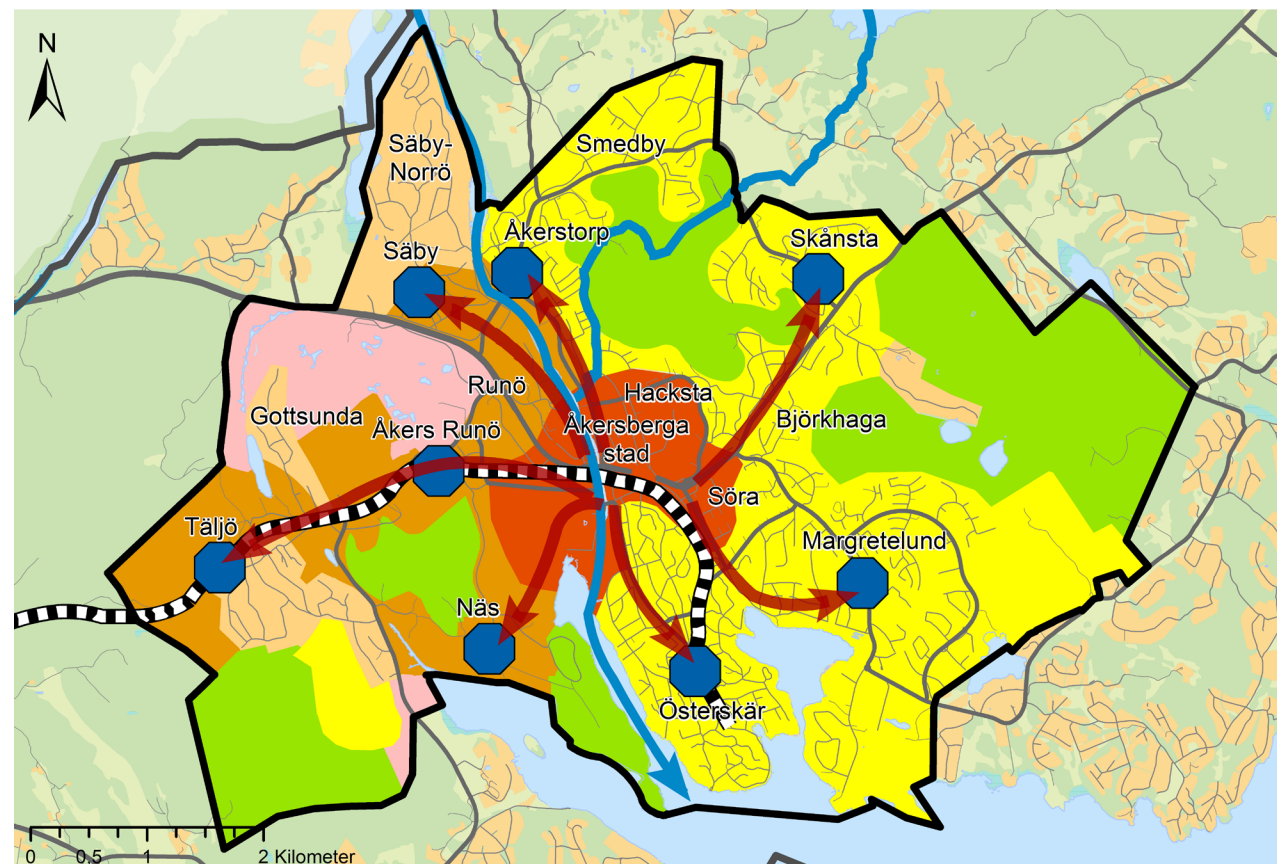
Utvecklingsområden

I detta avsnitt beskrivs de föreslagna utvecklingsområdena i Österåkers kommun och vägledningar för utveckling av områden till 2040 föreslås. Avsnittet utgår från nedanstående indelning av kommunen.

A-B. Österåkers centrala delar

Kartan visar den föreslagna bebyggelseutvecklingen i Åkersberga stad, huvudstråken och lokala knutpunkter.

Teckenförklaring

Bebyggelse tät	Åkersberga stad och Österåkers centrala delar	Vattenstråk
Bebyggelse tät med mix	Utredningsområde	Roslagsbanan
Bebyggelse halvtät	Tätortsnära grönområde	Lokal knutpunkt i centrala Österåker
Bebyggelse mindre tät	Huvudstråk att utreda	

Kartmaterial: Österåkers kommun

A. Åkersberga stad

Åkersberga, som är Österåkers centralort, ska utvecklas och förtätas stadsmässigt. Detta inom de befintliga områdena i centrala delar och genom utvidgning västerut kring stationerna, kanalen och havet.

Åkersberga stad ska utvecklas till en attraktiv modern stad med småstadskaraktär. Området ska utvecklas till en blandad stadsmässig kvartersbebyggelse med fler bostäder och lokaler för service, kontor och andra verksamheter som tillvaratar det goda kommunikationsläget och områdets centrala placering i kommunen.

Åkersberga stad ska förtätas och kompletteras med ny bebyggelse. En blandning av boendeformer med hyresrätter och bostadsrätter eftersträvas, bland annat för att motverka segregation. Attraktiva huvudstråk med lokaler för service mellan viktiga målpunkter ska utvecklas. Särskilt satsas på redan integrerade stråk (t.ex. Centralvägen och Hackstavägen) och platser och torg med kollektivtrafik där det finns outnyttjad mark.

Bebyggelsestrukturen ska inrymma platser och offentliga rum av hög kvalitet och utformas för att bidra till att göra Åkersberga stad levande och trygg. Kontakten med Åkers kanal och läget vid vattnet ska tillvaratas och utvecklas till en attraktiv mötesplats och entré till stadskärnan. Staden ska på ett tydligare

sätt vändas mot havet. Vid bebyggelseutveckling längs kanalen ska hänsyn tas till riksintresset för kulturmiljövård. Åkers kanal ska tillgängliggöras genom en strandpromenad. Tillgängligheten till de tätortsnära naturområdena ska vara god och det ska vara enkelt att ta sig dit till fots och med cykel.

Befintliga och nya stadsmiljöer ska i möjligaste mån rymma bostäder, handel och service. Där det är lämpligt sker med fördel en blandning av bostäder och verksamheter. Offentlig service som förskolor, skolor och särskilda boenden ska integreras i bebyggelsemiljön. I bullerstörda miljöer, så som intill väg 276 och järnvägen, kan kontor, verksamheter och småhandel vara lämplig användning som skydd mot buller.

Barriärer som väg 276, Roslagsbanan och Åkers kanal ska överbyggas genom till exempel passager för gång- och cykel och faunapassager för djur.

Attraktiva rörelsestråk med målpunkter ska skapas i Åkersberga stad och mellan andra delar av

Åkersberga. Det ska vara enkelt att röra sig med gång-, cykel- och kollektivtrafik i och mellan stråken. Genom att tillskapa dessa stråk ökar tillgängligheten till områdena för alla människor och Åkersbergas olika delar knyts ihop. Detta ger möjligheter till fler möten och ett utbyte av socialt kapital.

Hacksta/Berga-området föreslås utvecklas vidare med en stadsmässig bebyggelse och sammanhängande gatustråk, samtidigt som grönområden, grönstråk, parker och lekmiljöer utvecklas och förstärks. Inom området finns behov av ytor för förskole- och skoländamål, vilket behöver säkerställas vid utveckling av området. En utveckling av området kring gymnasiet ska utredas för att skapa ett attraktivt campusområde, en mötesplats och målpunkt med mer plats för gymnasiet och andra skol- och fritidsfunktioner samt möjlighet till studentbostäder.

Centrumområdet ska utvecklas till en mer attraktiv centrumkärna med fler funktioner och förbättringar ska ske av miljön kring torget och de offentliga platserna. Stråken till och från kärnan ska förbättras,

fler kvarter med en blandning av både bostäder och verksamheter kring centrum ska utvecklas. Detta i kombination med förbättrad kollektivtrafik ska bidra till att stärka underlaget för handel och service.

Åkersberga station ska utvecklas till ett resecenter. Att utveckla en ny bytesmiljö med ökad funktionalitet, trivsel, komfort och trygghet är avgörande för ökat hållbart resande. Lika avgörande är att göra platsen för detta till en integrerad del av staden – en mötesplats och vistelseyta med stadens utbud.

För Åkersberga stad – centrumområdet föreslås följande övergripande strategier:

- Stationsområdet – stadens nav
- Sammanhängande stråk och trivsamma mötesplatser
- En levande och tät kvartersstad
- Stadens möte med vattnet.

B. Huvudstråk och lokala knutpunkter

Huvudstråk och lokala knutpunkter i de olika kommundelarna, föreslås utvecklas och stärkas. Längs med dessa stråk och i de lokala knutpunkterna föreslås en tätare bebyggelse och om möjligt en blandning av bostäder, handel och service. Stråken ska stärkas genom gena gång- och cykelvägar och god framkomlighet för kollektivtrafik. Stråken har en målpunkt i form av en lokal knutpunkt som blir en viktig mötesplats i området.

Genom att skapa attraktiva stråk kan flödet av människor mellan de områden som stråken knyter ihop öka, vilket bidrar till att skapa bättre integration och orienterbarhet mellan dem.

Riktlinjer för huvudstråk:

- Ska prioriteras för utveckling
- Ska koppla Åkersberga stad till olika målpunkter och en eller flera lokala knutpunkter
- Ska ha en hög grad av orienterbarhet
- Ska vara tillgängliga och kan se olika ut för olika trafikslag
- Ska där det är möjligt erbjuda ett serviceutbud.

Riktlinjer för lokala knutpunkter i centrala Österåker:

- Ska vara tillgängliga ur kollektivtrafiksynpunkt
- Ska ha ett serviceutbud (omfattning varierar beroende på förutsättningar)

- Ska ha en högre täthet än omkringliggande bebyggelse
- Ska utgöra en viktig mötesplats i området.

Inom Åkersberga föreslås att följande lokala knutpunkter utvecklas:

- Säby
- Åkerstorp
- Skånsta

- Margretelund
- Österskär
- Näsängen
- Åkers Runö
- Täljö.

Hur huvudstråk, lokala knutpunkter och andra områden och platser längs med stråken kan utvecklas till år 2040 beskrivs nedan.

Åkers kanal med utblick mot Östra Kanalstaden.

Säby

Runö - Säby - Norrö

Längs med detta stråk finns en varierad bebyggelse, både avseende typ av bostadsbebyggelse samt variation av bostäder och verksamheter. Till stråket behöver en tydlig knutpunkt eller mötesplats utvecklas. Vid planläggning i Säby ska behovet av en lokal knutpunkt främst i form av en offentlig plats med förutsättningar för utbud av offentlig service beaktas. Runö gårds Norra och Pilstugetomtens handelsområde utgör en entré till Österåkers centrala delar. Området föreslås utvecklas med funktionsblandad bebyggelse och kopplas mot stadskärnan och Åkers Runö med tydliga stråk inklusive attraktiva gång- och cykelvägar.

Det finns kulturellt värdefull bebyggelse och fornlämningar i Runö gårds-området och Säby-Norrö. Det finns även nyare småhusbebyggelse i dessa områden. Norrö är ett förnyelseområde, det vill säga ett tidigare fritidshusområde där allt fler permanentboenden tillkommer. Utöver kulturvärden finns det på Norrö allmänna intressen i form av naturvärden och områden inom strandskydd att ta hänsyn till vid kommande utveckling. Ett regionalt och kommunalt viktigt spridningssamband för barrskogsarter går över Norrö. Vid planering bör hänsyn tas till sambandet och planeringen bör syfta till att stärka det.

I och med det centrala läget och att tillgången till kollektivtrafik, i form av buss är god längs väg 276

anses en utveckling av området vara lämplig, men det förutsätter utbyggt VA.

Vid utveckling i hela stråket ska natur- och kulturvärden värnas och tillgängligheten förstärkas.

Åkerstorp

Åkerstorp - Smedby

Åkerstorp utgörs av bostadsbebyggelse i form av småhus. Vid korsningen Centralvägen/Sockenvägen finns handel och verksamheter. Det är en viktig knutpunkt för busstrafik. Åkerstorp, intill korsningen Centralvägen/Sockenvägen, föreslås stärkas och utvecklas som en lokal knutpunkt med ny bostadsbebyggelse (flerbostadshus) samt utökad service.

I Smedby verksamhetsområde föreslås en förändrad användning, från verksamheter till bostadsbebyggelse. Ny tätare bebyggelse föreslås tillkomma i befintliga verksamhetsområden och vid Centralvägen och Sockenvägen. Verksamhetsområden omvandlas till att rymma bostäder, handel och annan service.

Längs med Åkers kanal och Centralvägen, ska en förädling av marken med ny bostadsbebyggelse av tätare karaktär (bland annat flerbostadshus och radhus) samt en utveckling av stadspark Åkers kanal ske. Vid planering av ny bostadsbebyggelse ska hänsyn tas till Åkers kanals riksintresse för kulturmiljövården. Riksintresset

kan tillgängliggöras i och med utveckling av strandpromenaden.

Stor hänsyn ska tas till kulturmiljö- och rekreationsområdet Hacksta/Röllingby samt det öppna landskapet och hästgårdarnas behov vid bostadsutveckling i omkringliggande område. Ny bostadsbebyggelse bör i första hand tillkomma norr om Sockenvägen/Sjökarbyvägen, intill befintlig bebyggelse, och exploatering intill Hacksta/Röllingbyområdet ska ske restriktivt och med stor hänsyn till befintliga värden.

Skånsta

Björkhaga - Skånsta

Längs väg 276 norr om Åkersberga ligger bostadsområdena Björkhaga och Skånsta. Bebyggelsen utgörs av småhus och i Skånsta finns viss offentlig och kommersiell service samt ett äldreboende. Även Länsmansgården är belägen i området.

En tätare bebyggelse och fler servicelokaler i den lokala knutpunkten är önskvärt och kan öka kundunderlaget för service i Skånsta och

den lokala knutpunkten stärks. Stor hänsyn ska tas till kulturmiljö- och rekreationsområdet Hacksta/Röllingby samt det öppna landskapet och hästgårdarnas behov vid bostadsutveckling i omkringliggande område.

Margretelund

Margretelund utgörs huvudsakligen av småhus och har viss offentlig och kommersiell service.

Margretelunds centrum ska stärkas som knutpunkt. Ny bebyggelse föreslås tillkomma i form av småhus, rad- eller parhus samt om det bedöms lämpligt även lägre flerbostadshus i närheten av den lokala knutpunkten.

Österskär

Tuna - Österskär

Tuna och Österskär utgörs främst av småhus och har viss offentlig och kommersiell service.

Österskär är till stor del utbyggt och möjligheten till ytterligare förtätning är begränsad. Vid planläggning av ny bebyggelse ska stor hänsyn till befintlig bebyggelse tas. Intill Roslagsbanans spår och stationerna i Tuna och Österskär kan dock viss förtätning för att stärka stationslägena medges. Utveckling av lokal knutpunkt i området behöver utredas i kommande planläggning. Gång- och

Bild: Rundquist Arkitekter

Illustration över föreslagen utveckling vid Åkers Kanal.

cykelförbindelser mellan Österskär och Åkersberga stad ska utvecklas och stärkas.

Näs

Kanalstaden - Näs

Kanalstaden ska utvecklas på båda sidor om Åkers kanal och binda samman Åkersberga med Näs och

Täljöviken. Kanalstaden ska utgöra en ny stadsdel som ska komplettera och stärka Åkersberga stad. En sammanhängande stadsstruktur ska eftersträvas med det kringbyggda kvarteret som grundelement och med vattnet och båtliv i fokus.

Näshalvön har tidigare utgjorts av mindre bostadsbebyggelse, konferensverksamhet och jord- och

skogsbruk. Del av området håller på att utvecklas till en ny stadsdel där bostadsbebyggelse blandas med offentlig och kommersiell service. Gång- och cykelvägnätet och vägnätet ska knyta samman Näs med Åkersberga stad, via Kanalstaden samt med Täljö och Åkers Runö.

Nya väganslutningar ska tillkomma och kollektivtrafik ska dras till området i form av buss. Området har höga natur- och rekreationsvärden som ska värnas och nya allmänna platser och strandpromenader med koppling till Näsuddens naturreservat ska tillkomma.

Åkers Runö

Åkers Runö - Husbylund - Johannelund - Hagby äng och kulle

Åkers Runö är ett prioriterat utvecklingsområde i och med sitt goda strategiska läge. I området finns Åkers Runö station, Österåkers golfbana och arbetsplatser i form av verksamheter, handel och utbildning samt ett mindre antal bostäder. Området föreslås utvecklas genom ett effektivt markutnyttjande med en blandning av bostäder (små lägenheter, studentlägenheter, särskilda boenden och småhus) och verksamheter. Del av golfbanan utvecklas med bostäder och Sågvägen utvecklas stadsmässigt med blandning av bostäder och verksamheter. Barriäreffekter i form av vägar och Roslagsbanan ska minska och områden länkas till varandra. Flytt

av den befintliga heliporten föreslås utredas, vilket möjliggör förutsättningarna för ytterligare utveckling i området.

Åkers Runö ska utvecklas ytterligare med utbildnings- och idrottsverksamheter för att skapa ett kunskapskluster. En ny multihall byggs i området och del av golfbanan ska få mer karaktär av ”åretrunt rekreationsområde”.

Täljö

Täljö - Gottsunda

Täljö och Gottsunda är ett förnyelseområde och föreslås planläggas samt anslutas till allmänt VA. Området är prioriterat för utveckling i och med sitt goda strategiska läge. Intill Roslagsbanans station Täljö finns det stor andel oexploaterad mark i form av bland annat jordbruksmark och skogspartier. Ny bostadsbebyggelse föreslås utvecklas norr och söder om Roslagsbanans spår. Tät bebyggelse med torg och viss service intill stationen föreslås. Täljö länkas till Svinninge genom nya bostäder.

Barriäreffekter i form av vägar och Roslagsbanan ska minska och områden länkas till varandra. Täljös koppling till Rydbo, Svinninge och Åkers Runö ska stärkas. Vid kommande planläggning utreds även en ny koppling norrut mot väg 276 och Täljös koppling till utredningsområdet Stava syd.

Att arbeta vidare med

Fortsätt upprätta planprogram och detaljplaner för Åkersberga stad.

Upprätta planprogram och detaljplaner för Hacksta/Bergaområdet.

Upprätta planprogram och detaljplaner för Hacksta verksamhetsområde.

Utveckla bebyggelsen längs med Åkers kanal och utveckla vidare stadspark Åkers kanal.

Utred den del av väg 276 som går genom Åkersberga med fokus på helhetslösning, stadsmässighet och dagvatten.

Upprätta fördjupad översiktsplan med efterföljande detaljplaner för Säby – Norrö.

Upprätta planprogram och detaljplan för en lokal knutpunkt i Åkerstorp.

Utred utveckling av lokal knutpunkt i Österskär.

Fortsätt planlägga Kanalstaden.

Upprätta planprogram och detaljplaner för Åkers Runö.

Upprätta planprogram och detaljplaner för Täljö och Gottsunda.

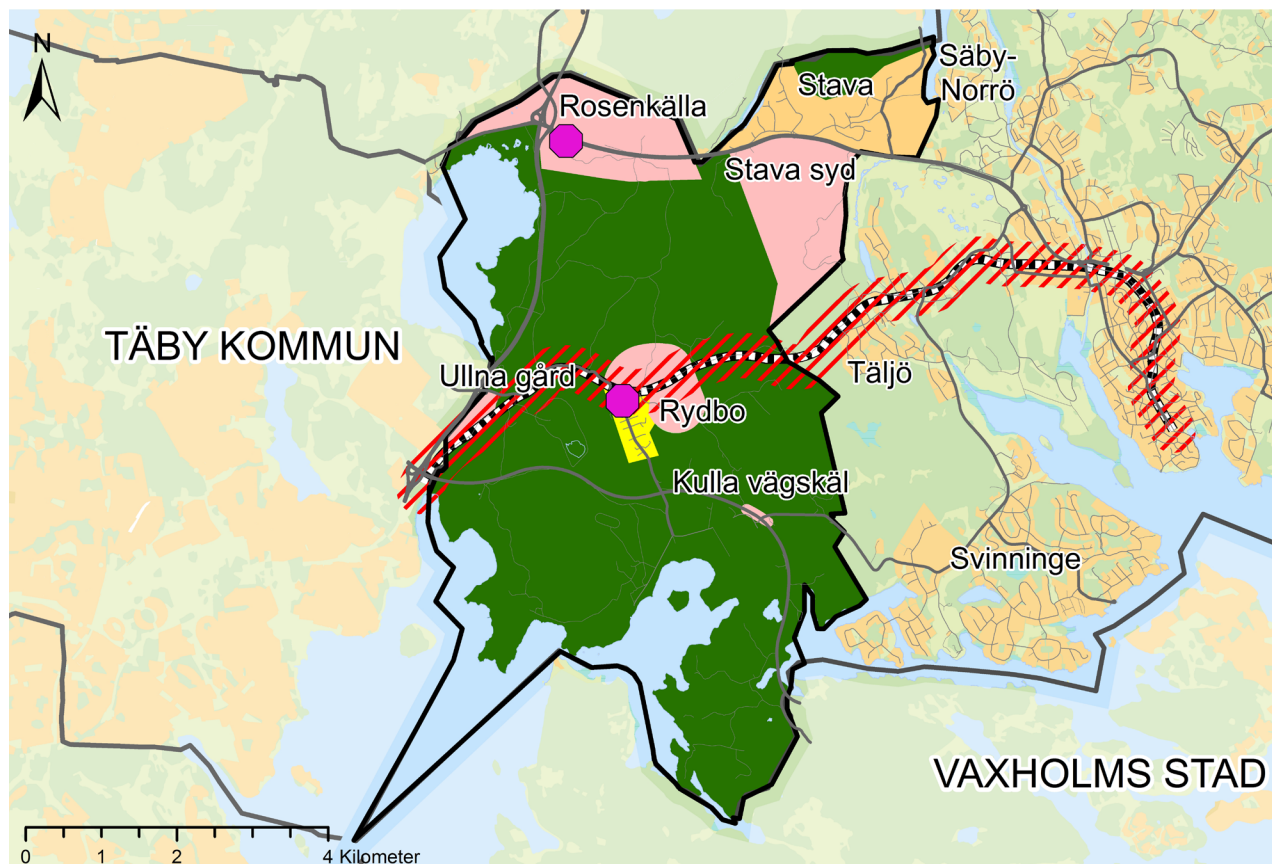
Upprätta planprogram och detaljplaner för Runö gårdsområdet.

Fortsätt upprätta detaljplaner för bland annat bostadsbebyggelse i Smedby.

Se över behov av att ändra byggnads- och detaljplaner i Österskär.

C. Västra fastlandet

Kartan visar den föreslagna bebyggelseutvecklingen i Västra fastlandet.

Teckenförklaring

- Västra fastlandet
- Bebyggelse halvtät
- Bebyggelse mindre tät
- Utredningsområde
- Natur/skog
- Övrig lokal knutpunkt
- Roslagsbanan

Kartmaterial: Österåkers kommun

Vägledning

Området utgörs av utredningsområdena Rydbo, Rosenkälla, Rosenkälla syd, Stava syd, Ullna gård och Kulla vägskäl samt förnyelseområdet Stava och befintlig bebyggelse i Rydbo. Marken är till stor del oexploaterad och utgörs av mestadels skogsmark med natur-, kultur- och rekreativa värden. Transportmöjligheterna i området är goda i och med närheten till Roslagsbanan, väg 276 och E18. Nedan beskrivs vägledning per område, se även vägledning för näringsliv.

Rosenkälla och Rosenkälla syd

Vid Rosenkälla, norr om väg 276, finns idag en detaljplan som möjliggör etablering av handel, upplevelser, kontor samt verksamheter av icke störande karaktär. Utvecklingen av närområdet, med Arninge resecentrum, Täby C - Arninge regionala stads kärna och Vallentuna kommuns utveckling av Gillingeområdet, ger anledning att överväga en kompletterande utveckling av Rosenkälla med bl.a. bostäder, arbetsplatser och service. Översiktsplanen ger därför utrymme för att på sikt komplettera Rosenkälla med en utveckling mot en mer levande stadsdel, som kan försörjas med god kollektivtrafik via bussarna på E18 och resecentrum Arninge. Utvecklingen av stadsdelen föreslås att utredas vidare och anpassas till utvecklingen i grannkommunerna.

Söder om väg 276 föreslås ett nytt verksamhetsområde utredas som kan innehålla till exempel småindustri, verksamheter och sällanköpshandel.

Ett regionalt och kommunalt viktigt spridningssamband för barsskogsarter går genom området och ett så kallat svagt samband är utpekade i RUFSS 2010. Planeringen ska ta hänsyn till det svaga sambandet så att tillgänglighet och upplevelsevärden för rekreation beaktas och så att spridningsmöjligheter för väsentliga artgrupper inte försvagas påtagligt. Analyser av spridningssamband ska ingå i utredningsarbetet för planerna.

Vid utveckling ska hänsyn tas till riksintressena för E18 och väg 265.

Stava syd

Söder om väg 276 och norr om Täljö, föreslås ett nytt verksamhets- och handelsområde för sällanköp, med möjlighet till bostäder närmast Täljö, att utredas. En ny koppling mellan Täljö och Stava, till väg 276, föreslås. Friluftsleden Blå leden och ett regionalt och kommunalt viktigt spridningssamband för barrskogsarter går genom området och ett så kallat svagt samband är utpekade i RUFSS 2010. Se ovanstående om Rosenkälla angående hänsyn som ska tas.

Ullna gård

Områdets föreslås utredas för lämplig användning. Utvecklingen i området ska stödja och vara en del av utvecklingen av den regionala stadskärnan Täby C-Arninge. Vid utredning och planläggning ska de risker och konsekvenser som kan föreligga beaktas. I området är ett så kallat svagt samband i grönstrukturen utpekade i RUFSS 2010. Planeringen ska ta hänsyn till det svaga sambandet så att tillgänglighet och upplevelsevärden för rekreation beaktas och så att spridningsmöjligheter för väsentliga artgrupper inte försvagas påtagligt. Analyser av spridningssamband ska ingå i utredningsarbetet för planerna.

Vid utveckling ska hänsyn tas till riksintresset för Ullnasjöns De Geermoräner och riksintresset för E18.

Kulla vägskäl

Området föreslås utredas för lämplig användning avseende till exempel verksamheter. Vid utredning och planläggning ska de risker och konsekvenser som kan föreligga beaktas. Hänsyn ska tas till att området ligger i en av regionens gröna kilar, invid en grön värdekärna.

Stava

Området är ett förnyelseområde och planläggning för permanentboende och planläggning samt anslutning till allmänt VA föreslås.

Rydbo

Fortsatt utveckling av stationsområdet föreslås och ett nytt område öster om befintlig bebyggelse föreslås utredas. Även ett område norr om Rydbo föreslås utredas för bostadsbebyggelse. Se även riktlinjer för stationslägena.

Att arbeta vidare med

Utred lämplig utveckling av Rosenkälla och Rosenkälla syd.

Utred lämplig utveckling av Stava syd.

Upprätta fördjupad översiktsplan med efterföljande detaljplaner för Stava.

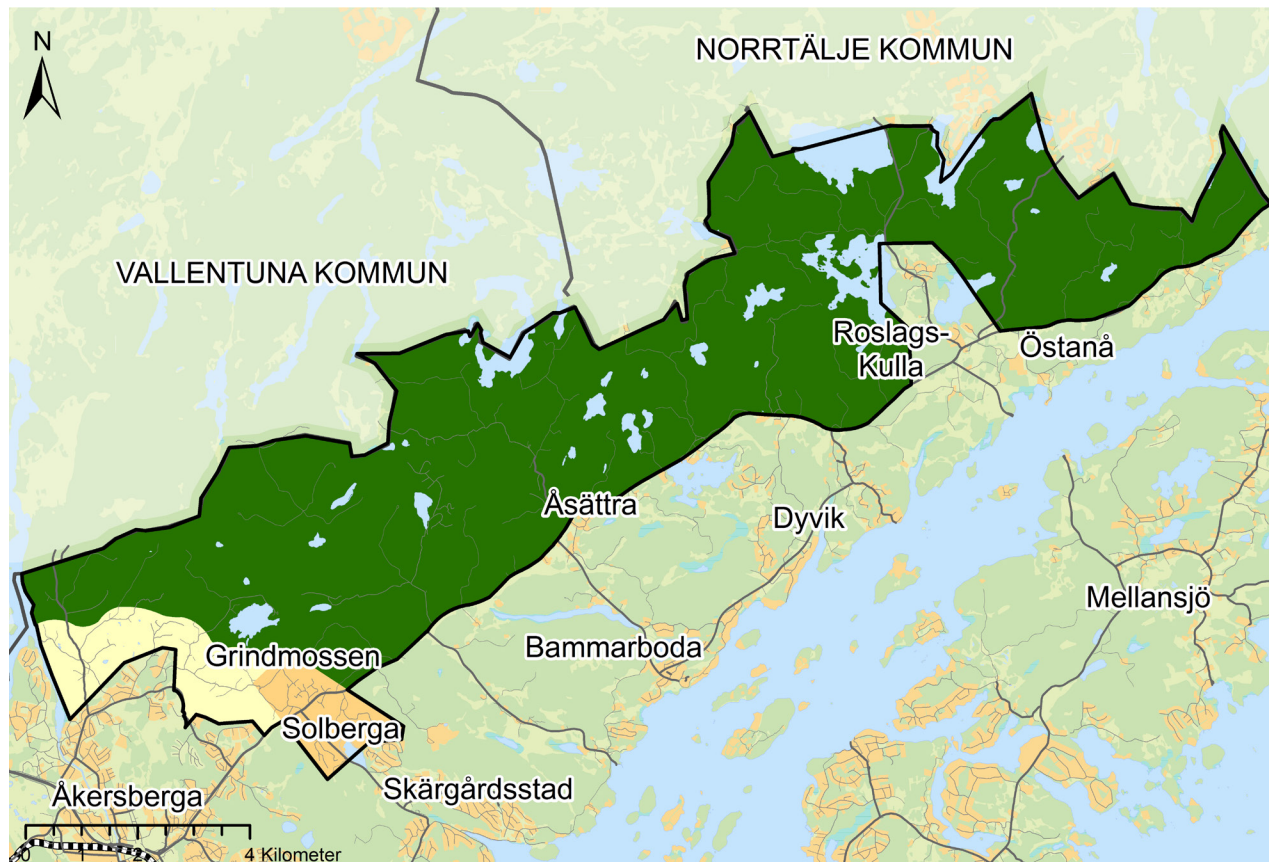
Utred lämplig utveckling för Ullna gård.

Utred lämplig utveckling för Kulla vägskäl.

Utred lämplig utveckling för Rydbo.

D. Norra fastlandet

Kartan visar den föreslagna bebyggelseutvecklingen i Norra fastlandet.

Teckenförklaring

- Norra fastlandet
- Bebyggelse mindre tät
- Landsbygd/Skärgård
- Natur/skog

Kartmaterial: Österåkers kommun

Vägledning

Området utgörs till stor del av skogslandskap samt orter med bostadsbebyggelse längs med väg 276.

Solberga med omnejd

Området är ett förnyelseområde, fördjupad översiktsplan med efterföljande detaljplaner föreslås upprättas och området anslutas till allmänt VA. Stor hänsyn ska tas till jordbruksmark och befintliga kultur- och naturvärden.

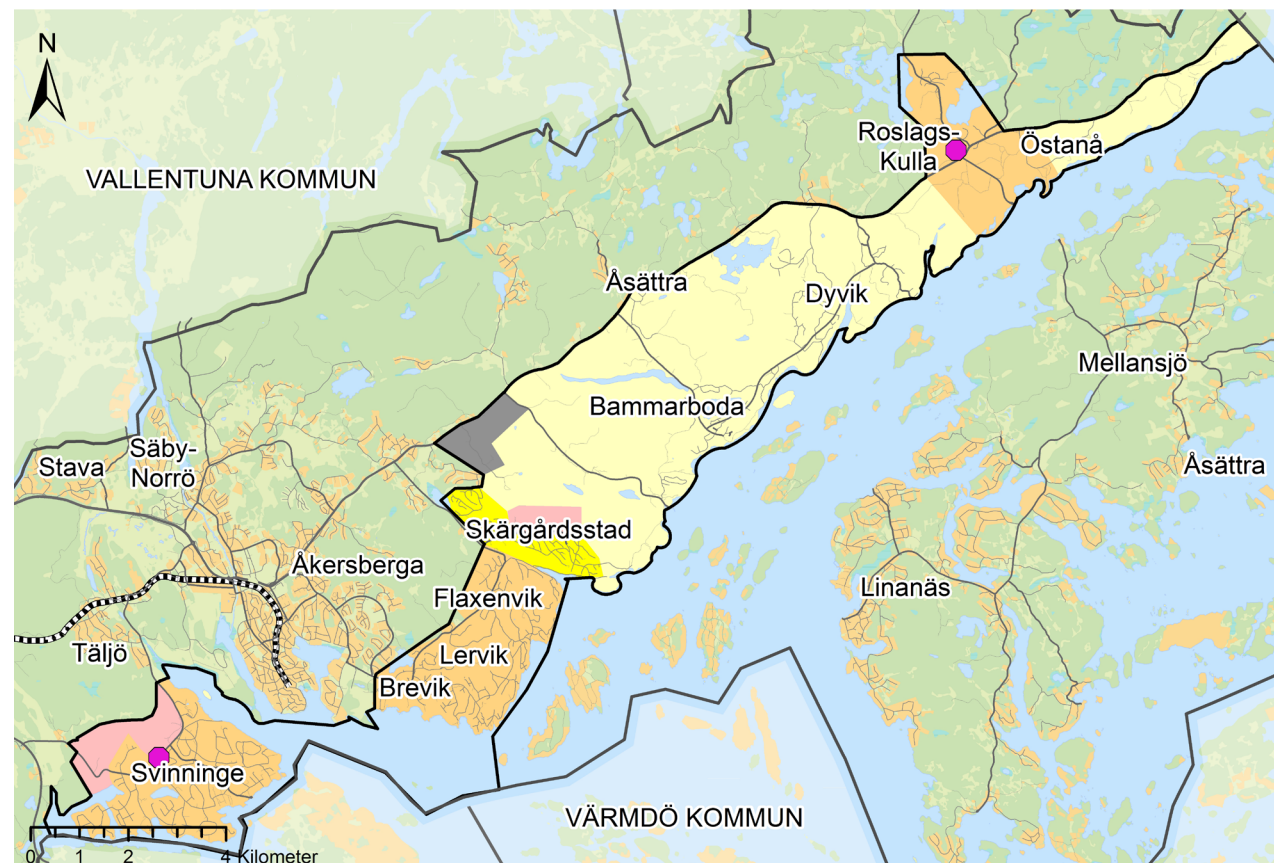
Att arbeta vidare med

Upprätta fördjupad översiktsplan med efterföljande detaljplaner för Solberga, samt södra och norra Grindmossen.

E. Fastlandets kuststräcka

Kartan visar den föreslagna bebyggelseutvecklingen i Fastlandets kuststräcka.

Teckenförklaring

	Fastlandets kuststräcka		Verksamheter
	Bebyggelse halvtät		Övrig lokal knutpunkt
	Bebyggelse mindre tät		Roslagsbanan
	Landsbygd/Skärgård		
	Utredningsområde		

Kartmaterial: Österåkers kommun

Vägledning

Kustområdet utgörs av bebyggelse, permanent- och fritidshusbebyggelse samt landsbygd. I Svinninge, ett förnyelseområde söder om Åkersberga, pågår planläggning. Brevik, Lervik och Flaxenvik utgör ytterligare ett förnyelseområde som avses planläggas. Skärgårdsstad utgörs av permanentboenden och rymmer viss offentlig service. Östanå, Roslags-Kulla och Wira, som omfattas av ett planprogram, utgörs bland annat av olika typer av bebyggelseområden och det föreslås en utveckling med fler bostäder och stärkt service. Detta område har höga natur- och kulturvärden samt jordbruksmark och är en viktig nod för att komma ut i skärgården i och med färjan till Ljusterö.

Svinninge

Fortsatt utveckling utifrån planprogram och detaljplaner föreslås. Att upprätta detaljplan för Valsättra del 2 kvarstår. Utredning och eventuell planläggning av intilliggande utredningsområden för bostäder föreslås ske på längre sikt. Svinninge handel föreslås stärkas som lokal knutpunkt. Gång och cykelväg föreslås byggas mellan Svinninge och Kulla vägskäl.

Brevik, Lervik och Flaxenvik

Förnyelseområdet föreslås planläggas, och för-tätning och möjlig nyexploatering utreds, samt

förutsättningarna för att permanentbebyggelsen ökar genom infrastrukturåtgärder och anslutning till allmänt VA. Vid planläggning är tillgången till service, skolor, förskolor och närnaturområden viktig att beakta. Närheten till kusten med bad och båtliv är viktiga delar av områdets attraktivitet som bör utvecklas vidare. Ett regionalt och kommunalt viktigt spridningssamband för ädellövsarter går genom området, Detta samband och tillgängligheten till kusten är viktigt att beakta i kommande planering.

Skärgårdsstad

Planläggning för att skapa förutsättningar för utökad service föreslås upprättas vid behov. Ett område norr om Skärgårdsstad, intill Ektorps gård, utreds för bostadsbebyggelse.

Östanå, Roslags-Kulla och Wira

Utveckling av delar av området föreslås. Bebyggelseutveckling sker med stor hänsyn till riksintresset för kulturmiljövården, jordbruksmark och andra natur- och kulturvärden. Området utvecklas som viktig bytespunkt samt lokal knutpunkt längs kuststräckan och i skärgården. Befintligt planprogram över området föreslås aktualitetsprövas.

Att arbeta vidare med

Aktualitetspröva program för Östanå, Roslags-Kulla och Wira.

Upprätta fördjupad översiktsplan med efterföljande detaljplaner för Brevik, Lervik och Flaxenvik.

Utred lämplig utveckling för Ektorps.

Utred de kvarvarande utredningsområdena i Svinninge planprogram.

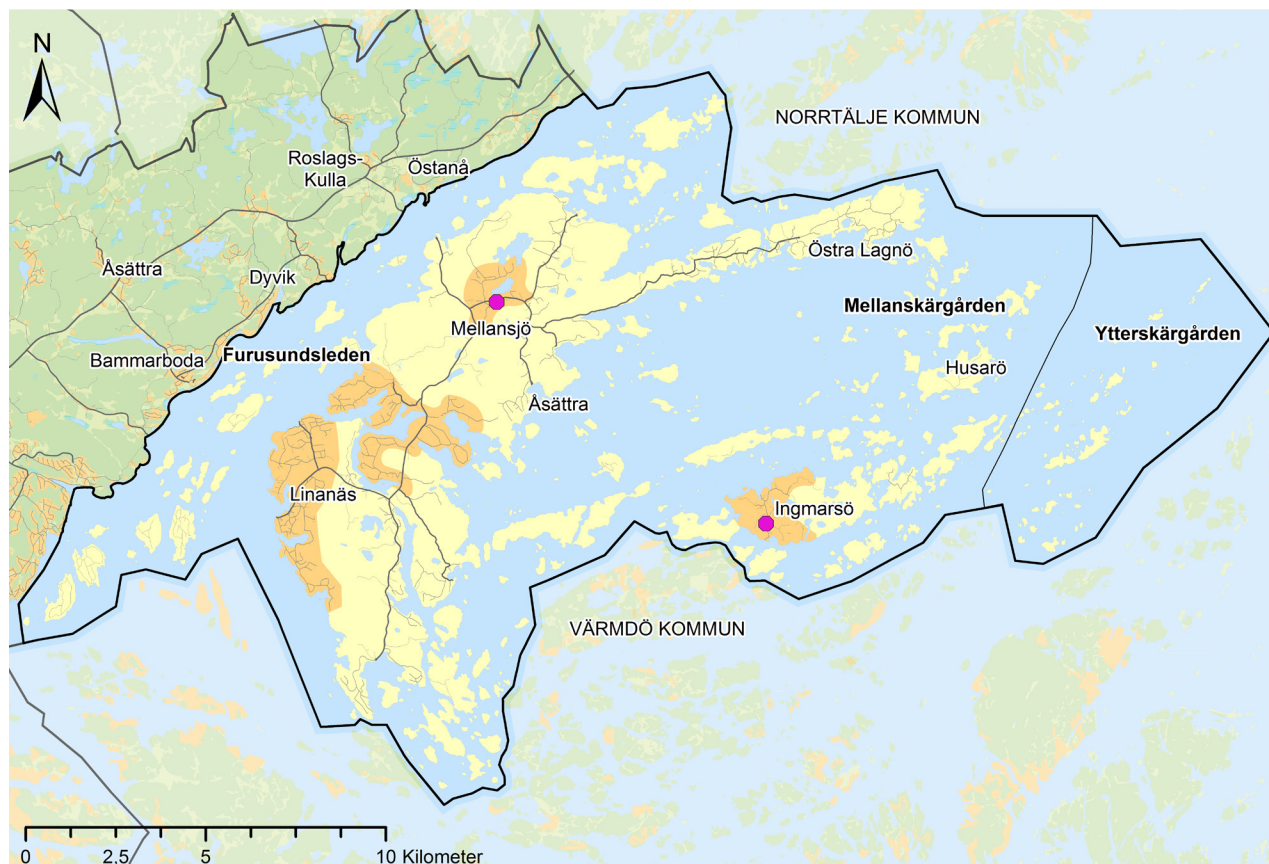

Wiraspelen som går av stapeln varje år i Wira.

F. Skärgården

Kartan visar den föreslagna bebyggelseutvecklingen i Skärgården.

Teckenförklaring

- Skärgården
- Bebyggelse mindre tät
- Landsbygd/Skärgård
- Övrig lokal knutpunkt

Kartmaterial: Österåkers kommun

Vägledning

Skärgården består av öarna i Furusundsleden, Ljusterö, mellanskärgården samt ytterskärgården. Österåkers skärgård ska utvecklas för att bli mer attraktiv för boende, arbete och att besöka. Planläggning ska ske av föreslagna utvecklingsområden i skärgården och båtförbindelserna förbättras. Genom satsningar på besöksnäring och teknisk försörjning samt att skapa förutsättningar för service kan skärgården bli mer levande. Stor hänsyn ska tas till de natur- och kulturvärden som finns i skärgården och bebyggelseutveckling ska ske varsamt. Översiktsplanen ska kompletteras med ett tematiskt tillägg för kust och skärgård, där utvecklingen av kust och skärgården kommer att utredas närmre.

Öar i Furusundsleden

Bebyggelseutveckling sker enligt den generella vägledningen för skärgården. Fortsatt utveckling enligt gällande detaljplaner sker också.

Ljusterö

Utveckling ska ske enligt Ljusterö och Mellansjö planprogram. Planläggning föreslås i de utpekade områdena i planprogrammet. Särskilt fokus på följande utvecklingsområden föreslås: Färjeläget, Mellansjö, Linanäs och Laggarsvik samt Asättra. Gång- och cykelvägnätet på Ljusterö bör byggas ut. Planläggning sker utifrån behov med en takt om

cirka ett större planprojekt för bostadsbebyggelse åt gången.

Viktiga hamnar ska ges förutsättningar att utvecklas och ny bebyggelse för bostäder och/eller besöksnäring ska utredas i anslutning till dessa. Åsättra ska stärkas som replipunkt avseende tillgänglighet och utbud för kollektivtrafiken och person- och godstrafiken. Allmänt VA på Ljusterö ska byggas ut enligt VA-planen.

Vid planläggning ska en variation avseende bostadsbebyggelse beaktas. Kultur- och fritidsutbudet ska ges förutsättningar att stärkas, särskilt i Mellansjö och i Linanäs-Laggarsvik. Besöksnäringen ska ges förutsättningar att stärkas på ön, bland annat ska lämpliga lägen för övernattningsutredas. Mellansjö och Ljusterö torg föreslås utvecklas som lokal knutpunkt. I takt med befolkningsutvecklingen ska tillgången till offentlig service säkerställas.

Mellanskärgården

Åsättra som replipunkt ska stärkas för att ge förutsättningar att bo och verka i skärgården. Ingmarsö och Husarö ska utvecklas som kärnområde när det gäller utbud av samhällsservice och transportmöjligheter samt som servicepunkt för befolkningen på omgivande öar och för turism och friluftsliv. Kommunen ska arbeta för att transportmöjligheterna mellan

replipunkt Åsättra samt mellan andra kärnöar i skärgården, utanför kommunen, utvecklas. Förutsättningar för ny bebyggelse på Ingmarsö ska utredas i samband med planläggning.

Att arbeta vidare med

Upprätta planprogram med efterföljande detaljplaner för Laggarsvik/Linanäs.

Upprätta detaljplan för bostäder och service på Ingmarsö.

Upprätta planprogram med efterföljande detaljplaner för Arnö/Marum.

Finnhamn i Österåkers skärgård.

Näringsliv

I detta avsnitt beskrivs förutsättningar och utmaningar för näringslivet i kommunen. Det föreslås riktlinjer för hur näringslivet kan stärkas och var i kommunen bland annat service, handel och verksamheter bör utvecklas.

Förutsättningar

Tillgången till arbetsplatser samt service och aktiviteter är grundläggande för att människor ska vilja bo och arbeta i kommunen och för att Åkersberga ska bli en attraktiv och levande stad. Österåker har som mål att skapa 7 000 nya arbetstillfällen till år 2040 (jämfört med år 2010). I Österåker behöver det långsiktiga behovet av strategiska markytor för arbetsplatser säkras och utvecklas efter behov.

I tabellen illustreras hur ytbehovet av 7 000 arbetstillfällen i kommunen till 2040 kan fördelas mellan olika typer verksamheter.

Ytbehov i Österåker

Antal kvm yta att bygga till år 2040	
Typ av ändamål	Antal kvm BTA
Handel	ca. 150 000
Industri	ca. 300 000
Kontor och utbildning	ca. 50 000
Övrigt (offentlig service, besöksnäring m.m.)	Bör utredas

Utmaningar

- Tillgodose behovet av långsiktig kompetensförsörjning på både lokal och nationell nivå.
- Skapa infrastrukturella förutsättningarna för gods- och persontransporter.
- Hantera skärgårdens särskilda förutsättningar för företagande, till exempel avseende rekrytering,

transporter och begränsningar i möjlig bebyggelseutveckling i och med restriktioner.

Framtidsbild 2040

I Österåker 2040 finns ett innovativt och nytänkande näringsliv inom de utpekade branscherna. Kommunens medborgare har möjlighet att arbeta lokalt, antingen genom att starta eget företag eller som anställd. Det finns god koppling mellan det lokala arbetslivets behov och högre utbildning.

Åkersberga stad är en modern stad med småstadskarakter och med en blandning av exempelvis handel, kultur, service och bostäder. Det finns lokala arbetsplatser på landsbygden och i skärgården samt lokala knutpunkter som erbjuder bostadsnära service och mötesplatser. Roslagsbanans stationsområden utgörs av bostäder och arbetsplatser, bland annat med fokus på kunskapsintensiva verksamheter i kontorslokaler. Särskilda områden för mer ytkrävande verksamheter är belägna i Brännbacken, Rosenkälla syd och Stava syd. I anslutning till Arninge resecentrum utreds även ett område för ny bebyggelse, så som handel och service. I första hand ska drivmedelstationer och ytkrävande verksamheter som genererar transport med farligt gods lokaliseras väster om Åkersberga och med närhet till väg 276, väg 274 och E18.

Torgmiljöer och parker utvecklas i Åkersberga och blir naturliga mötesplatser i den moderna småstaden. Här

finns butiker, restauranger, caféer och annan service som skapar liv och rörelse under de flesta av dygnets timmar, vilket även ökar den upplevda tryggheten.

Tack vare förbättrade kommunikationer och ett större och mer varierat utbud av boendialternativ har besöksnäringens betydelse ökat kraftigt, särskilt i skärgården. De marina näringarna utgör en viktig del i kommunens profil. I kommunen finns flera småbåtshamnar, gästhamnar och marinor.

Genom Roslagsbanans förlängning utgör framförallt Åkersberga en integrerad del av Stockholms arbetsmarknad och allt fler väljer att pendla in i kommunen jämfört med att pendla ut.

Näringslivet i kommunen utvecklas med fokus på följande branscher:

- handel
- lättare industri
- offentlig service (till exempel vård, förskola och skola)
- besöksnäring
- marina verksamheter
- hantverk
- lantbruk
- företagsnära tjänster (revisionsbyråer, IT, reklam etc.).

Riktlinjer

Skapa förutsättningar för näringslivet i hela kommunen att växa.

Genom tät dialog med näringslivet och andra åtgärder ska näringslivet ges förutsättningar att utvecklas och antalet arbetstillfällen öka. Behovet av mark- och lokalytor säkerställs genom planläggning och transportbehoven ska tillgodoses, vilket bland annat förutsätter samarbete och åtgärder från statliga och regionala aktörer.

Skapa förutsättningar för marina näringar att växa.

Vid utveckling av kust- och skärgårdsområden ska behovet av mark för marina näringar beaktas.

Utveckla en stark lokal arbetsmarknad med tydlig regional koppling.

Kommunens styrkor ska tas tillvara på; tydliggör identiteten och se möjligheterna att utveckla näringslivet i kommunen ur ett regionalt och nationellt perspektiv. Österåker tar ansvar för den stora

tillväxten i Stockholm genom att erbjuda attraktiva lokaliseringalternativ för företag i regionen.

Utveckla kunskapskluster med kreativa stadsmiljöer.

Utveckla kopplingen till högskola och universitet längs Roslagsbanan, KTH och Stockholms universitet, genom till exempel samarbeten eller bostäder för forskare och studenter. Utveckla Åkers Runö samt området kring Österåkers gymnasium till kunskapskluster och kreativ stadsmiljö med blandad bostadsbebyggelse.

Stärk näringslivet kopplat till de lokala knutpunkterna.

Möjliggör en utveckling med lokala knutpunkter runt om i kommunen. Deras karaktär kan variera men de utgör platser i kollektivtrafiknära lägen, där det finns goda förutsättningar för någon form av lokal service. Förutsättningar för att utveckla det lokala mathantverket och möjlighet till lokalproducerad mat för försäljning ska stärkas genom bland annat utvecklingen av lokala knutpunkter där försäljning kan ske.

Ta tillvara på skärgårdens och landsbygdens förutsättningar för besöksnäring.

Målpunkter i form av mötesplatser eller aktivitetsytor i kommunen ska utvecklas. Det kan vara platser med höga kultur- eller naturvärden och platser i vattennära lägen med särskild potential som görs mer

tillgängliga. Nya aktiviteter, till exempel sportrelaterade, kan också bidra till arbetstillfällena och utvecklad besöksnäring i kommunen.

Österåkers unika kulturarv ska tas tillvara och utvecklas. Det kan gälla både kulturmiljöer men även arvet efter de konstnärer och andra kulturutövare som företrädesvis verkade i skärgården. För att kunna utveckla besöksnäringen och även öka antalet gästnätter krävs att det skapas fler övernattningsmöjligheter i kommunen och gärna i kustnära läge.

Verka för en långsiktigt hållbar användning av jordbruks- och skogsmark.

Skapa förutsättningar för ett levande jord- och skogsbruk på kommunens landsbygd och i skärgården.

Ny bebyggelse lokaliseras till utpekade knutpunkter samt i övriga föreslagna bebyggelseområden för att ge förutsättningar för jord- och skogsbruket. I övrigt ska hållbarhetshänsyn alltid tas när jord- och skogsmark tas i anspråk för annat ändamål. Lokalproducerad mat och hantverk uppmuntras.

Skapa förutsättningar för djurhållning.

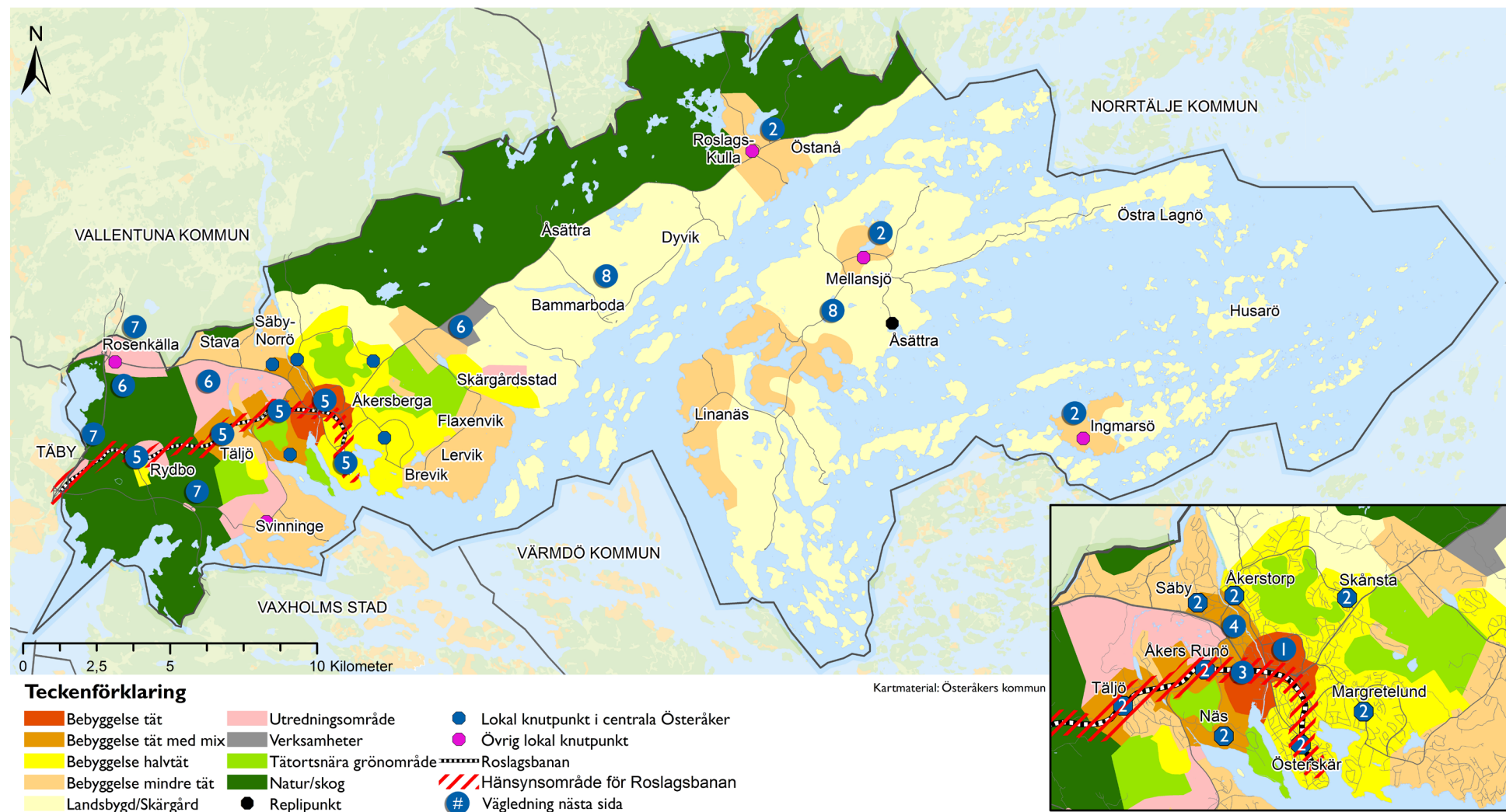
Österåker har ett flertal gårdar med djurhållning, bland annat hästgårdar. Betesdjuren är av stor betydelse för bevarandet av det öppna kulturlandskapet. Gårdarnas behov av till exempel ridstigar och åkermark ska beaktas vid utveckling av omkringliggande områden.

Hästgård utanför Åkersberga.

Utvecklingskarta näringsliv

Utvecklingskartan för näringsliv visar översiktsplanens förslag på markanvändning och var och hur näringslivet i kommunen ska utvecklas till år 2040.

Vägledning

Näringslivet i Österåker utvecklas i första hand inom dessa områden:

1. Åkersberga stad och Kanalstaden

Stadsmässig utveckling med blandning av bostäder och arbetsplatser i form av bland annat handel, kontor och service.

2. Lokala knutpunkter

Utvecklas med ett serviceutbud utifrån knutpunktens specifika förutsättningar.

3. Verksamhetsområden inom Åkersberga stad

Befintliga verksamhetsområden omvandlas till att rymma bostäder, handel och annan service.

4. Områden med fokus på handel

Pilstugetomten och Runö gårds norra utvecklas med kommersiell service och kopplas till befintliga bebyggelseområden.

5. Stationslägen med bostäder och arbetsplatser

I Roslagsbanans stationslägen är det önskvärt med en blandning av funktioner, t.ex. bostäder, arbetsplatser, utbildning, fritid samt service.

6. Områden med fokus på bland annat småindustri, verksamheter och sällanköpshandel

Brännbacken: Ytor för ytkrävande verksamheter/småindustri.

Rosenkälla syd: Utredningsområde för verksamheter och sällanköpshandel.

Stava syd: Utredningsområde för verksamheter och sällanköpshandel.

Vid utveckling av Rosenkälla syd och Stava syd ska konsekvenser avseende exempelvis natur- och kulturvården, riksintressen, svaga samband, transporter, samt risk och hälsa särskilt utredas och hanteras.

7. Övriga utredningsområden

Rosenkälla, Ullna gård och Kulla vägskäl utreds för lämplig användning avseende verksamheter, bostäder, med mera. Vid utredning och planläggning ska de risker och konsekvenser som kan föreligga beaktas.

8. Landsbygd och skärgård

På landsbygden och i skärgården ska förutsättningarna för fler arbetsplatser och ökad besöksnäring utredas och förbättras. I Åsättra på Ljusterö vidtas åtgärder för att Åsättra ska leva upp till förväntad standard som replipunkt.

I takt med att de mer centrala delarna av Stockholmsregionen exploateras och förtätas behöver företag inom företrädesvis lättare industri hitta nya lokaliseringsalternativ. Med bra kommunikationer och rekryteringsbas utgör Österåker ett attraktivt alternativ.

Att arbeta vidare med

Ta fram en handelspolicy och handelsutredning.

Ta fram en strategi för besöksnäring.

Arbeta löpande med utveckling av stadskärnan.

Åkersberga centrum.

Transport

I detta avsnitt beskrivs hur transportsystemet i Österåker kan utvecklas. Det föreslås riktlinjer för hur transportsystemet kan stärkas och var i kommunen kopplingar och åtgärder kan göras.

Förutsättningar

För att skapa ett hållbart transportsystem i kommunens tätbebyggda område med minskad klimatpåverkan och attraktiva stadsmiljöer krävs att transportsystemet planeras utifrån prioriteringsordningen gång, cykel, kollektivtrafik, nyttotrafik och biltrafik.

Bra och utvecklade kommunikationer är av grundläggande betydelse för vår välfärd, folkhälsa och vårt sociala välmående. Transportsystemet innefattar alla typer av transporter i kommunen, från gång och cykel till bilar, båtar och helikoptrar.

I Åkersberga är gång- och cykelvägnätet förhållandevis väl utbyggt, men det saknas regionala cykelkopplingar till och från kommunen.

Kommunen kollektivtrafikförsörjs med Roslagsbanans tågtrafik som går mellan Stockholms östra och Österskär. Utbyggnad av dubbelspår pågår

och fortsatta arbeten för att höja kapaciteten är av stor vikt för kommunens utveckling. Landstinget har även uttryckt behov av en ny depå och en lokaliseringsstudie föreslås genomföras. Roslagsbanan är ett riksintresse av särskild regional betydelse med olika markanspråk. Vid planering av åtgärder i anslutning till riksintresset behöver hänsyn tas till Roslagsbanans fortsatta utveckling. Det finns ett antal lokala och regionala busslinjer där de flesta ansluter till en bytespunkt mellan tåg och buss.

I Österåker finns 37 bryggor som trafikeras av Waxholmsbolaget. Åsättra hamn på Ljusterö är replipunkt i skärgården och Ingmarsö är kommunens kärnö. Utöver dessa finns flera småbåtshamnar och båtlivet är en viktig del av kommunens identitet.

Infartsvägen för bil till kommunen och Åkersberga är väg 276 och utgör huvudvägnätets stomme. Väg 274 och Svinningevägen fungerar också som

infartsvägar i kommunen med större trafikmängder. Övriga vägnätet i Åkersberga består i huvudsak av uppsamlingsgator till väg 276 och lokalgator. Genom Röllingby/Hackstaområdet går sedan tidigare ett vägreservat. En vägkoppling mellan Kvisslingbyvägen och Isättrakorsningen utreds även.

Utmaningar

- Öka andelen resor som sker till fots, med cykel och med kollektivtrafik.
- Minska transportsystemets negativa klimat- och miljöpåverkan.
- Förbättra framkomligheten och nyttja det befintliga vägnätet mer effektivt.
- Förbättra framkomligheten och effektivisera godstransporterna genom Åkersberga centrum.
- Förbättra tillgängligheten på landsbygden och i skärgården.
- Säkerställa tillgängligheten och utvecklingen av riksintresset Roslagsbanan och samtidigt möjliggöra en hållbar bebyggelseutveckling i kollektivtrafiknära lägen.

Framtidsbild 2040

Transportsystemet 2040 är effektivt och hållbart samt tillgängligt för alla. Transportsystemet underlättar för de människor som bor i Österåker och för de som vill besöka kommunen. Det går snabbt att ta sig mellan olika målpunkter och kollektivtrafiken

är väl utvecklad. Det är lätt att pendla till och från Österåker och det finns kollektiva tvärförbindelser och snabba anslutningar till bytespunkter i andra kommuner. Det är lätt att transportera sig inom kommunen med andra transportmedel än bilen. Österåker är en cykelkommun där invånarna har möjlighet att arbetspendla till andra kommuner med cykel. Skärgården och naturen är lätt att nå och transporter på vattnet är många. I trafiken sker få olyckor, mindre fortkörning och det finns en acceptans mellan de olika trafikslagen. Alla känner sig trygga i trafiken oavsett transportmedel. Det är dessutom roligt att resa och ibland är resan i sig en upplevelse.

Riktlinjer

Utveckla gångtrafiken i kommunen.

Gångtrafiken i Österåker ska öka och fotgängare ska ses som ett eget trafikslag med egna behov i kommunens planering. Genom ett utvecklat sammanhängande gångvägnät som är tryggt, säkert och tillgängligt skapas fler trivsamma ytor för fotgängare. Kommunens planering ska bidra till täta och funktionsblandade miljöer, där verksamheter och service ligger inom korta avstånd. Även gestaltning och skötsel av gångvägarna är viktiga faktorer för att främja gångtrafiken.

Utveckla cykelvägnätet.

Det lokala cykelvägnätet ska byggas ut och knyta ihop de olika delarna i kommunen med varandra. Trygga och säkra cykelvägar ska finnas mellan samtliga lokala knutpunkter och ett antal servicenoder, samt mellan dessa och Åkersberga stad. De regionala cykelstråken byggs ut och kopplar ihop Österåker med grannkommunerna. Cykeln ska ses som ett eget transportmedel i kommunens planering. I Åkersberga stad ska cykeln få ta plats, både med väl dimensionerade cykelvägar och cykelparkeringar.

Utveckla rekreativa gång- och cykelstråk.

Gång- och cykelvägnätet ska främja motions-, rekreativa- och turistcykling. Detta genom att utveckla rekreativa gång- och cykelstråk till och i kommunen.

Planera och verka för utbyggd och utvecklad kollektivtrafik regionalt och i kommunen.

Arbeta för god framkomlighet för kollektivtrafiken i viktiga kollektivtrafikstråk. Planera för att ge goda möjligheter för pendling med kollektivtrafik till och från kommunen genom att stärka strategiska knutpunkter för kollektivtrafik. Skapa säkra och trygga infartsparkeringar för cykel och motorfordon i närhet till kollektivtrafik. Prioritera bebyggelseutveckling i kollektivtrafiknära lägen för att stärka resenärsunderlaget.

Verka för ett transportsystem som bidrar till utvecklingen av en levande skärgård.

Verka för utbyggnad av säkra gång- och cykelvägar och attraktiv kollektivtrafik i skärgården. Skapa en hållbar godshantering och infrastruktur för båtar. Samverka regionalt för att stärka transportsystemet i skärgården. Verka för en utvecklad båttrafik året runt.

Möjliggör hållbara resmönster.

Den fysiska utformningen av transportsystemet ska göra det lätt att välja hållbara transporter. Arbeta med beteendepåverkan och informationsåtgärder för att påverka vilka färdmedel som används för olika ändamål. Det ska vara enkelt att välja hållbara transportsätt framför bilen och kommunen ska verka för en tillgång av bilpooler och samåkningstjänster. Kommunen arbetar tillsammans med regionala aktörer för tillgängliga transporter i kommunen.

Planera för ett transportsystem med minskad klimatpåverkan.

Planera för ett yteffektivt transportsystem med minskade utsläpp. Transportsystemet ska ta hänsyn till värdefulla kultur- och naturmiljöer. Genom ett utvecklat vägnät för fotgängare och cyklister minskar korta resor med bil och därigenom de lokala utsläppen.

Planera för effektiva godstransporter.

I första hand ska bensinstationer och ytkrävande verksamheter som genererar transport med farligt gods lokaliseras väster om Åkersberga och med närhet till väg 276 och E18. Se även *Risk, hälsa och sårbarhet*. Till verksamhetsområden och större arbetsplatsområden ska kollektivtrafik samt gång- och cykelväg finnas. Hållplatser med cykelparkering planeras i nära anslutning till målpunkterna. Godstransporter ska planeras så att de inte förhindrar mobiliteten i kommunen, samt minimerar buller. Näringslivets transportsbehov ska beaktas vid utvecklingen av Österåkers kommun. Kommunen ska verka för samordnade varutransporter.

Planera för ett framkomligt, säkert och robust bilvägnät.

Planera för ett bilvägnät med en tydlig och sammanhängande struktur. Det befintliga vägnätet ska nyttjas mer effektivt och görs mer framkomligt i enlighet med kommunens trafikplan och strategier gällande trafikfrågor. Det ska finnas säkra korsningspunkter

och gatorna ska vara anpassade efter lämpliga hastigheter.

Planera för ett effektivt nyttjande av parkering.

Planera för ett minskat behov av bilparkering och ett samnyttjande av parkeringsplatser. Det ska finnas en god tillgång på parkeringar, inklusive infartsparkeringar, för cykel och motorfordon i kollektivtrafknära lägen.

Nyttja befintlig infrastruktur mer effektivt.

Använd Trafikverkets ”4-stegsprincip” (se Förklaring av ord och begrepp i del 1) som metod vid uppkomna brister i infrastrukturen. Prioritera yteffektiva

färdmedel som gång, cykel och kollektivtrafik där det är ont om utrymme. Prioritering av gång, cykel och kollektivtrafik sker avseende bl.a. fördelning av ytor inom gaturummet samt ekonomiska medel.

Verka för stärkta kopplingar till regionala målpunkter.

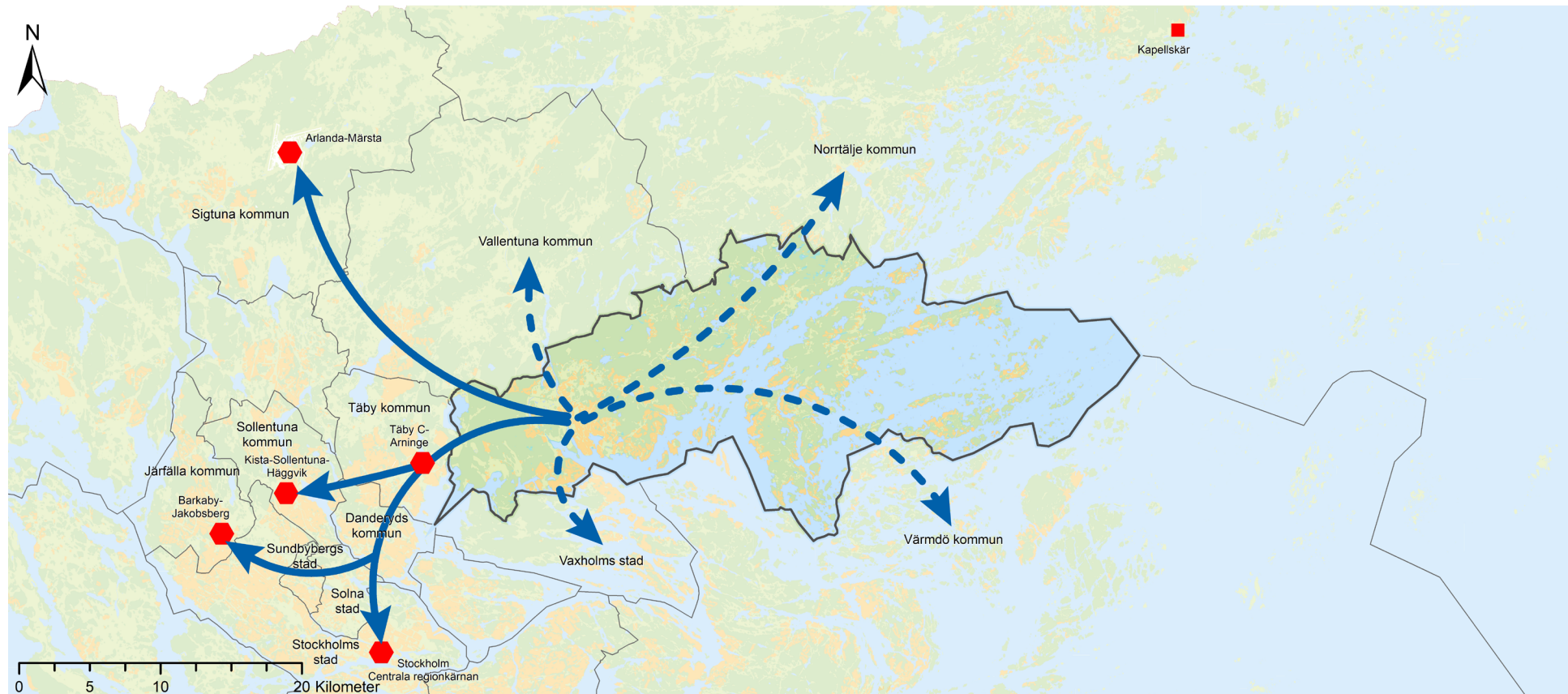
Samverka regionalt för ett utvecklat transportsystem mellan Österåker och viktiga målpunkter i Stockholmsregionen. Detta gäller särskilt kopplingen till regionala stadskärnan Täby C-Arninge och tvärkopplingar till regionala stadskärnor västerut, samt förbättrad koppling till Arlanda.

Roslagsbanan vid Åkersberga station.

Regional transportkarta

Den regionala transportkartan visar de regionalt viktiga transportkopplingarna för Österåkers kommun.

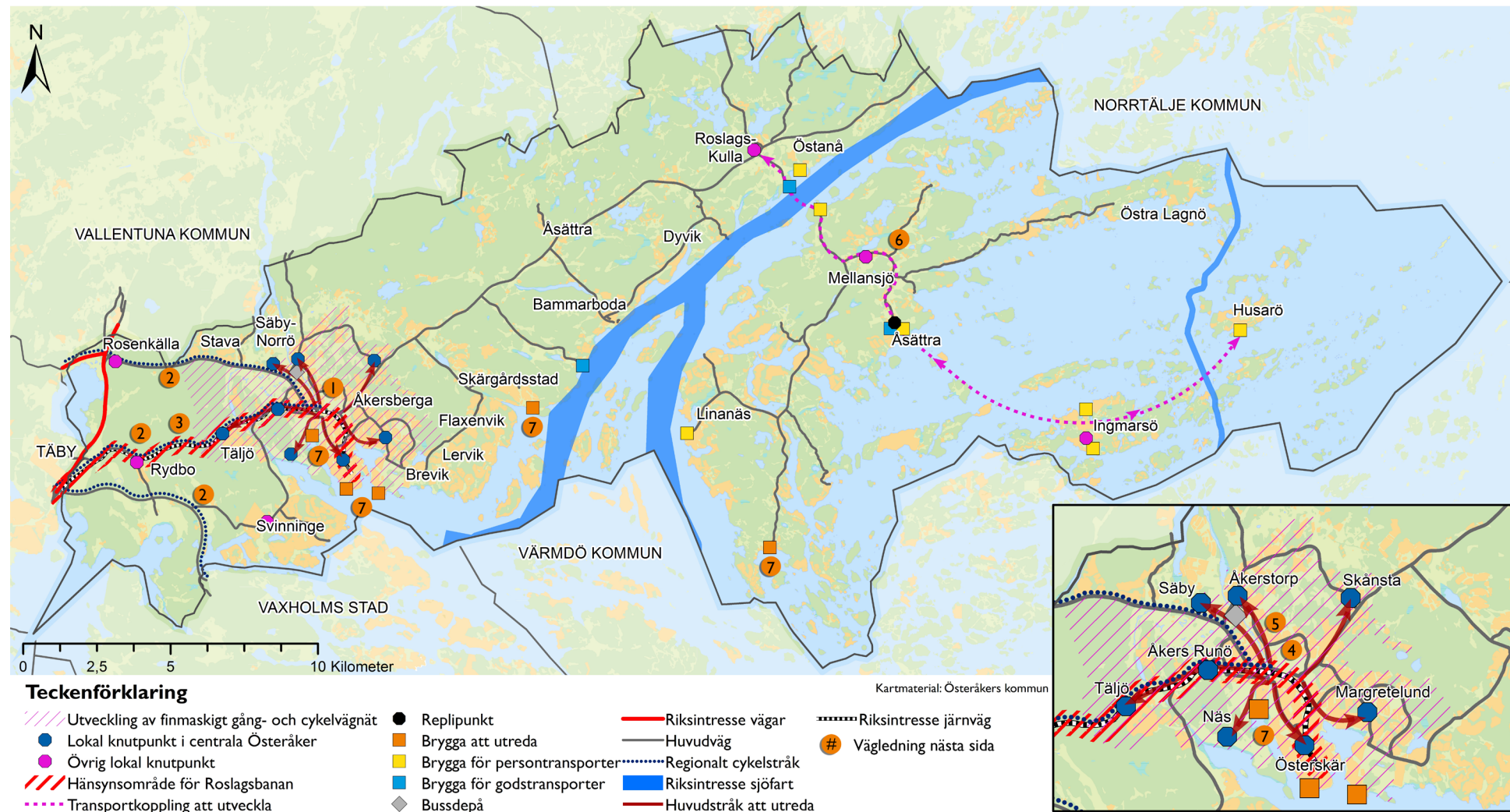
Teckenförklaring

- Hamn av regional betydelse
- Regional stadskärna
- Huvudsaklig regional koppling att stärka
- Annan regional koppling att stärka

Kartmaterial: Österåkers kommun

Utvecklingskarta transport

Utvecklingskartan för transport visar översiktsplanens förslag på övergripande utveckling av Österåkers transportsystem till år 2040. Utöver de bryggor som visas på kartan finns ett flertal mindre bryggor och hamnar i kommunen.

Vägledning

1. Utveckla ett finmaskigt gång- och cykelvägnät i och kring Åkersberga.

Gång- och cykelvägnätet i och kring Åkersberga byggs ut och knyts ihop. De lokala knutpunkterna knyts ihop med gång- och cykelvägar för att göra det lätt att röra sig mellan dessa. Det ska finnas gena gång- och cykelvägar till service, kollektivtrafik, rekreativa och kulturella målpunkter samt till torg och parker. Skapa tydliga kopplingar och övergångar över fysiska barriärer som till exempel Roslagsbanan och Åkers kanal.

2. Utveckla det regionala cykelvägnätet.

Det regionala cykelvägnätet byggs ut enligt den regionala cykelplanen. En sträckning från Åkersberga längs med Roslagsbanan mot Täby C-Arninge och en sträckning längs väg 274. Ytterligare en sträckning från Åkersberga längs väg 276 mot Rosenkälla och vidare mot Vallentuna föreslås.

3. Ta hänsyn till riksintresse Roslagsbanan vid utveckling av stationsnära områden.

Tillgängligheten och utvecklingen av riksintresset Roslagsbanan ska säkerställas vid bebyggelseutveckling i stationsnära lägen.

4. Utveckla ett resecentrum vid Åkersberga station.

Den befintliga bytespunkten mellan tåg och buss utvecklas till ett resecentrum där det är lätt att byta mellan alla transportslag. Service utvecklas för att

göra det bekvämt att resa kollektivt. Med ett resecentrum stärks Åkersberga station som mötesplats med handel och service. Bussdepån som ligger vid stationen flyttas till Säby.

5. Utveckla huvudstråk.

Utveckla och säkra framkomligheten för gång- och cykelväg och kollektivtrafik i huvudstråken.

6. Utveckla transportsambandet Roslags-Kulla – Ljusterö – Ingmarsö.

Kopplingen Roslags-Kulla - Ljusterö - Ingmarsö utvecklas för att förbättra tillgängligheten till skärgården. Kopplingen stärks genom en utveckling av bytespunkter för de olika transportslagen och godshantering.

7. Utred bryggor.

Utred utpekade bryggor för gods- och persontransporter.

Att arbeta vidare med

Vidta åtgärder för att stärka Ljusterö – Åsättra som replipunkt.

Genomför utredningar och utveckla godstrafik och transporter av farligt gods.

Delta i landstingets arbete med att ta fram lokaliseringsstudie för ny depå för Roslagsbanan.

Utred lägen för bryggor för gods- och persontransporter.

Utred lägen för vinterupplag för båtar.

Utred läge för replipunkt för gods- och persontransporter på fastlandet för öarna i Saxarfjärden.

Utred trafikplaneringen för skärgårdstrafiken med utgångspunkt i replipunkten, samt möjlighet till en ny färjelinje mellan fastlandet och Ljusterö.

Arbeta med genomförande av transportåtgärder som föreslås i transportstrategin och strategiska planer. Till exempel mobilitetsplan, gångplan och parkeringsstrategi.

Arbeta med åtgärdsprogram för de olika transportslagen och hållbara resvanor.

Rekreation, kultur-, natur- och vattenmiljö

I detta avsnitt beskrivs förutsättningar och utmaningar för rekreation, kultur-, natur-, och vattenmiljö i kommunen. Det föreslås riktlinjer för bevarande och utveckling och vilka rekreations-, kultur-, natur- och vattenområden i kommunen som bör utvecklas.

Österåker är en skärgårdskommun belägen i Roslagen med rekreationsområden, kulturlandskap och miljöer med höga naturvärden. Närheten till naturen och havet och möjligheten till ett aktivt friluftsliv är viktiga delar av kommunens identitet.

För att utveckla kommunen på ett hållbart sätt behövs naturen som en tillgång för att bidra med olika ekosystemtjänster. Naturen och friluftslivet ska utvecklas tillsammans med bebyggelsen. Hänsyn ska tas till Storstockholms gröna kilar (sammanhängande tätortsnära naturområden som finns utpekade i

RUFS 2010) och den kommunala grönstrukturen i kommunen ska utvecklas. En sammanhängande och tydlig grönstruktur ska skapas och bibehållas, med variationsrika gröna gångstråk från bebyggelsen till större strövområden och ut i de gröna kilarna. Den regionala och kommunala grönstrukturen ska utvecklas i samklang och förstärka varandra.

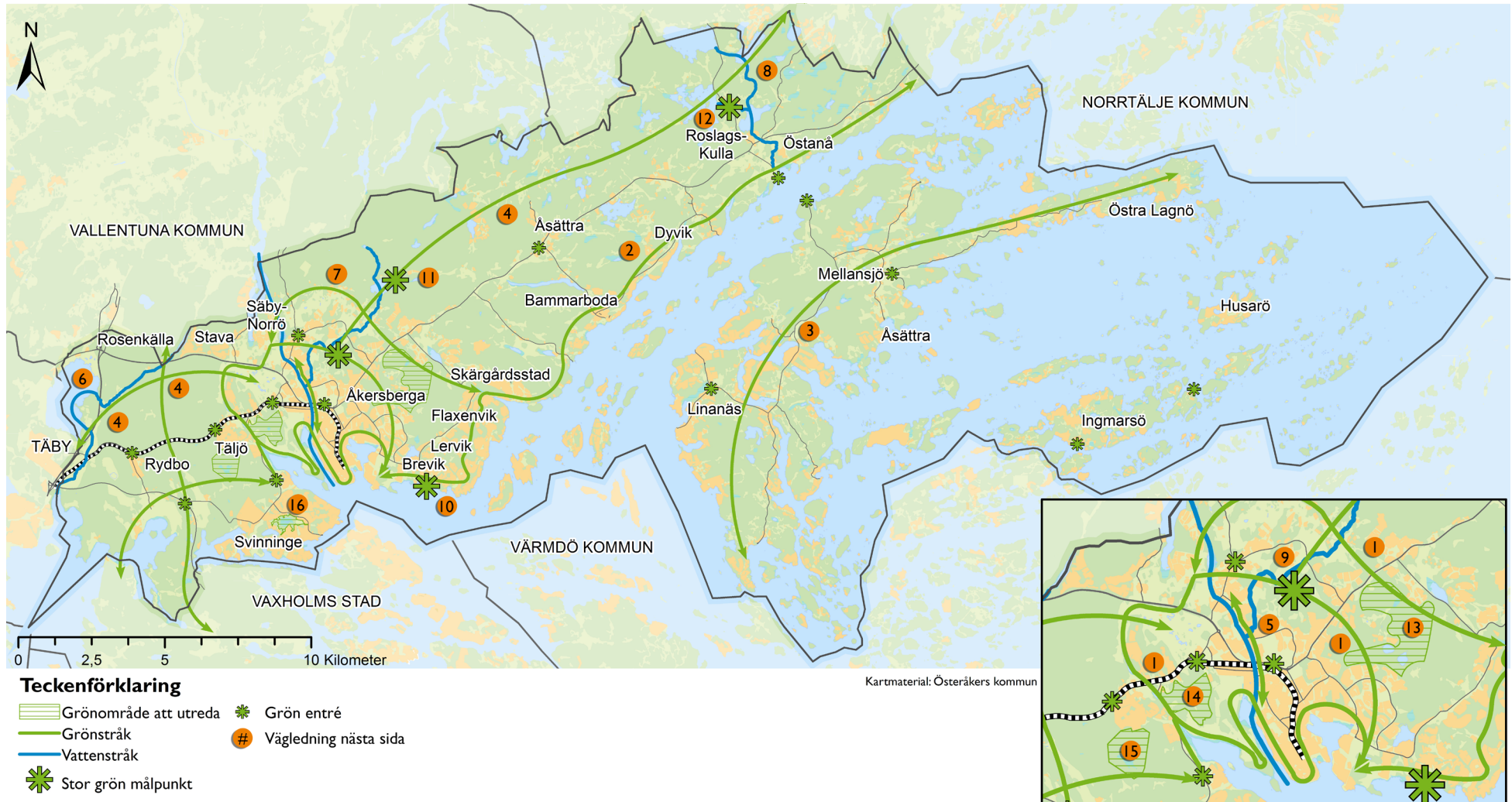
Nedan följer utvecklingskartan för hela kommunens grönstruktur och ämnesspecifika avsnitt med riktlinjer för rekreation, kulturmiljö och natur- och vattenmiljö.

Picknick vid Åkers kanal.

Utvecklingskarta rekreation, kultur-, natur- och vattenmiljö

Utvecklingskarta rekreation, kultur-, natur- och vattenmiljö visar översiktsplanens förslag på övergripande utveckling av Österåkers grön- och blåstruktur gällande rekreation, kultur-, natur och vattenmiljö till år 2040.

Vägledning

1. Åkersbergastråket

Ett rekreationsstråk som går genom kulturmiljöerna runt Åkersberga föreslås utvecklas. Stråket föreslås passera flera tätortsnära friluftsområden och kulturmiljöer. Bland annat ska en del av sträckningen utgöras av Långhundraledens västra del och passera Lillträsk, Storträsk och Gottsundaborgen.

2. Kuststråket

Längs kusten går ett viktigt ekologiskt spridnings-samband för ädellövsarter. Kusten och grönområdena längs med den föreslås tillgängliggöras genom till exempel rekreationsstråk.

3. Ljusteröstråket

Grönstrukturen på Ljusterö föreslås utvecklas och kan knytas samman genom till exempel rekreationsstråk.

4. Befintliga vandringsleder

Fortsatt utveckling av Roslagsleden och Blå leden föreslås.

5. Åkers kanal

En vidare utveckling av kulturmiljö- och rekreationsstråket längs Åkers kanal föreslås.

6. Ullnaån

Ullnaåns vattendrag utvecklas med åtgärder för främjande av fisk och vattenmiljö.

7. Smedbyån

Smedbyåns vattendrag utvecklas med åtgärder för främjande av fisk och vattenmiljö.

8. Loån

Loåns vattendrag utvecklas med åtgärder för främjande av fisk och vattenmiljö.

9. Röllingby/Hackstaområdet

Röllingby/Hackstaområdet utvecklas vidare som viktig målpunkt. Utvecklingen av idrotts- och friluftslivet i området fortsätter och kulturmiljön tillgängliggörs.

10. Breviksbadet

Breviksbadet utvecklas vidare som viktig målpunkt för bad. Genom att utveckla Breviksbadet kan kopplingen mellan Åkersberga och kusten stärkas.

11. Domarudden

Domarudden är en viktig entrépunkt ut i ett av kommunens stora skogsområden. Fortsatt utveckling av friluftslivet i området föreslås. Tillgängligheten till naturen kan utvecklas och det kan finnas behov av att utöka naturreservatet norrut för att säkra områdets rekreativa värden.

12. Wira bruk

Wira bruk pekas ut som en viktig målpunkt i kommunen där många rekreations, natur- och kulturvärden sammanfaller. Wira som målpunkt föreslås stärkas som en viktig entré till

Tärnanområdet norr ifrån. Kopplingen mellan Wira bruk och Domarudden kan också utvecklas vidare.

13. Trastsjöskogen

Möjligheten att säkra friluftslivet i Trastsjöskogen föreslås utredas. Utbredningen av området behöver utredas vidare.

14. Björnungsskogen

Björnungsskogen föreslås utvecklas som friluftsliv- och rekreationsområde. Utbredningen av området utreds i kommande planläggning.

15. Träskmossen & Vitmossen

Utred möjligheten att skydda Träskmossen och Vitmossens känsliga miljöer samt tillgängliggöra området för friluftsliv. Utbredningen av området behöver utredas vidare.

16. Karsvreta träsk

Karsvreta träsk naturreservat utvecklas för att bevara de ekologiska värdena och den biologiska mångfalden i området. Reservatet syftar också till att tillgängliggöra området för friluftsliv och rekreation.

Gröna entréer

Utöver dessa punkter pekas ett antal gröna entréer ut. Dessa föreslås utredas som entréer för att komma ut i naturen och kommunens grönstruktur. Entréerna ska vara lätta att ta sig till med kollektivtrafik och gång och cykel. Vid entréerna finns informationsskyltar och kartor över stigar och leder i områdena.

Rekreation

Förutsättningar

Det finns många fina natur- och kulturmiljöer i Österåker och kommunen har flera större rekreationsområden för promenader, strövande och utflykter. Områdena kan delas in i tre olika landskapskaraktärer: skogen, kusten och skärgården. I kommunens norra delar finns ett nästan obrutet skogsområde med många sjöar och vildmarkskänsla.

Kustlandskapet och närheten till havet utgör ett viktigt värde som behöver göras mer tillgängligt. Kustlandskapet kan följas från Rydboholm via Svinninge, Näs, Åkers kanal vidare mot Margretelund och Brevik och vidare norrut mot Östanå.

I skärgården finns goda möjligheter till ett aktivt båt-buret friluftsliv. Ljusterö är en välbesökt ö med flera rekreationsskogar. Förutom Ljusterö finns även stora rekreationsvärden i mellanskärgården och ytterskärgården vilka omfattas av riksintresse för friluftslivet.

Utmaningar

- Säkerställa tillgången till och tillgängligheten till rekreationsområden och tätortsnära natur när Österåker växer.

- Säkerställa tillgången och tillgängligheten till kusten och vattnet.

Framtidsbild 2040

År 2040 är Österåker en kommun med ett rikt friluftsliv. Genom kommunens aktiva båtliv och många rekreationsstråk och vandringsleder med gröna målpunkter och entréer är det alltid enkelt att hitta ut i naturen och till vattnet. Friluftslivet och naturen har en positiv påverkan på folkhälsan och bidrar med naturpedagogik. I och kring Åkersberga finns flera tätortsnära naturområden med möjlighet att ta sig ut i de större rekreationsstråken. Det är lätt att ta sig till och mellan rekreationsområden genom att gå, cykla eller åka kollektivt. Det aktiva friluftsliv- och båtlivet stärker Österåkers identitet som skärgårdskommun.

Riktlinjer

Planera för god tillgång till tätortsnära natur.

Tillgång och tillgängligheten till större strövområden (större än 30 hektar) i de tätortsnära lägena ska vara god. Vid exploatering bör hänsyn tas till friluftslivet och tysta områden.

Säkra tillgången till bostadsnära parker och naturmiljöer.

Österåkersborna ska ha tillgång till parker och närnatur på gångavstånd (300 meter) från bostaden, förskolan, skolan och arbetsplatsen. Kommunala

parker och naturmiljöer utvecklas och definieras i dialog med Österåkersborna. Detta för att främja invånarnas livskvalitet, hälsa, och rekreation, samt bidra med naturpedagogik.

Utveckla Österåkers rekreativa stråk och miljöer.

Friluftslivet och möjligheten till rekreation stärks genom att upplevelsevärden och målpunkter i kommunens rekreativa grönstruktur utvecklas. Utveckla tillgängliga gröna entréer kopplade till kollektivtrafik. Skapa nya rekreativa stråk i kommunen för att tillgängliggöra och knyta ihop rekreationsområden.

Utveckla tillgängligheten till kust- och sjönära strövområden.

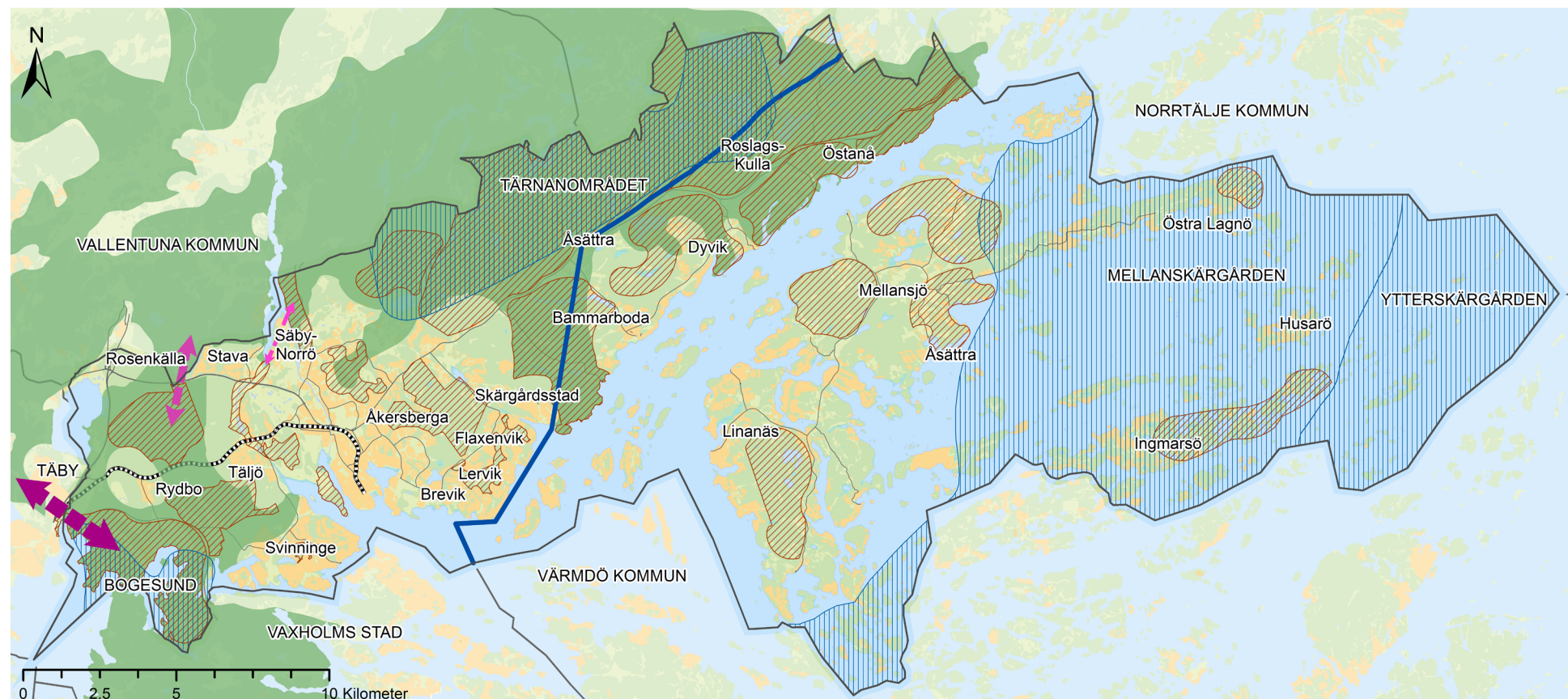
Tillgängligheten till strandområden och målpunkter längs kusten och sjöarna, så som bryggor, stränder och attraktiva vattennära miljöer ska vara god. Utveckla tillgängligheten till havet och skärgården. Kopplingen skärgård-fastland utvecklas genom nya rörelsestråk, kollektivtrafik och målpunkter.

Att arbeta vidare med

Ta fram en friluftslivsplan med åtgärder och förslag för friluftslivet i kommunen.

Hänsynskarta rekreation

Hänsynskartan för rekreation visar var i kommunen särskild hänsyn till rekreation och friluftsliv bör tas.

Teckenförklaring

- Svagt samband i regional grönstruktur, klass 1
- Svagt samband i regional grönstruktur, klass 2
- Svagt samband i regional grönstruktur, klass 3
- Regional grönstruktur
- Riksintresse friluftsliv
- Friluftsområde
- Gräns för riksintresse kust- och skärgård

Kartmaterial: Österåkers kommun

Kulturmiljö

Förutsättningar

Stora delar av Österåker är präglad av natur- och kulturlandskap samt av jord- och skogsbruk. Österåker är en rik kulturbygd, där det förutom ett stort antal fornlämningar och kulturhistoriska byggnader finns välbevarade helhetsmiljöer och större välbevarade kulturlandskap. Exempelvis Rydboholm, Åkers kanal, Roslags-Kulla, Wira bruk och Skärgården - Husarö - Ingmarsö, vilka är av riksintresse för kulturmiljövården. Uppdatering av riksintressen för kulturmiljövården pågår och förväntas vara färdigt år 2019.

I kommunen finns en stor landskapsvariation med kobbar, skärgårdsjordbruk, herrgårdslandskap, åkerbruk och skogslandskap. Närheten till havet har historiskt spelat stor roll i kommunen. Kommunens läge vid strategiska vattenleder och inloppet till den historiska Långhundraleden har lämnat efter sig fornborgar, medeltidsborgar, byar, gods och storgårdar. Landskapet har brukats för matproduktion, energiförsörjning och skogsproduktion och det finns lämningar efter täkt- och gruvverksamhet. I kommunen har Sveriges äldsta kända avbildningar av ansikten hittats. Fynden är daterade till perioden 3 500-2 300 f. kr.

Utmaningar

- Utveckla Österåker på ett sätt som lyfter fram och tar tillvara kommunens historiska arv.
- Skapa förutsättningar för att bevara kulturlandskapet med dess biologiska och rekreativa värden.

Framtidsbild 2040

Österåkers kulturhistoria spelar en viktig roll för kommunens identitet. De olika kulturmiljöerna finns väl bevarade och utvecklade. Kulturmiljöerna är tillgängliga och hjälper till att skapa kunskap om kommunens historia. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader finns bevarade och bidrar tillsammans med kulturmiljöerna till att synliggöra Österåkers årsringar.

Riktlinjer

Vårda och tillgängliggör kommunens kulturmiljöer.

Kulturmiljöerna i kommunen ska göras mer tillgängliga genom till exempel skötsel, information och utveckling av rekreativa stråk i kulturmiljö. Vid planläggning ska hänsyn tas till landskapets karaktär och historia.

Bevara kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer.

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader ska bevaras. Ändringar på sådana byggnader ska inte förvanska byggnaden eller miljön byggnaden befinner sig i.

Beakta landskapsbilden i planeringen.

Vid planläggning där det finns historiska spår ska en landskapsanalys och kulturmiljöanalys göras.

Ta hänsyn till fornlämningar vid planläggning.

Vid planläggning ska förekomst av fornlämningar undersökas och vid behov ska en arkeologisk undersökning göras. Påverkan på fornlämningar ska i största möjliga mån undvikas. I fråga om utveckling av ett område med fornlämningar görs dock avvägning mot andra allmänna intressen.

Att arbeta vidare med

Ta fram ett nytt kulturmiljöprogram.

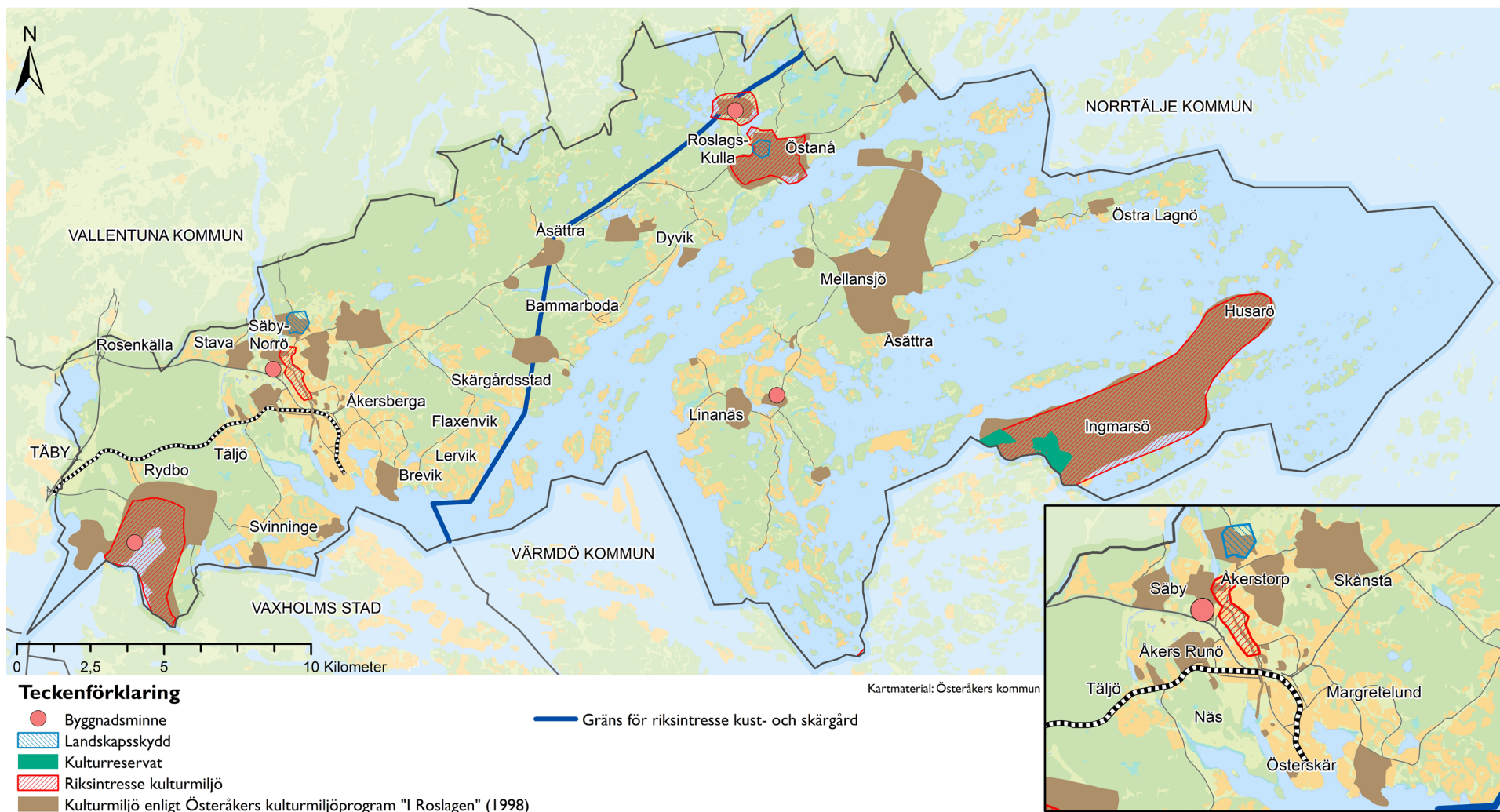
Ta fram en fornvårdsplan.

En av de cirka 4 500 år gamla lerfigurer som hittats i Tråsättra i Åkersberga.

Hänsynskarta kulturmiljö

Hänsynskartan för kulturmiljö visar var i kommunen hänsyn till kulturmiljön bör tas.

Natur- och vattenmiljö

Förutsättningar

I Österåker finns en mängd områden med varierande naturvärden. Skogar, naturbetesmarker, sumpskogar och våtmarker samt andra miljöer med höga naturvärden, utgör tillsammans Österåkers natur. I kommunen finns tre områden som utgör riksintresse för naturvärden: Ullnasjöns De Geermoräner, mellanskärgården och ytterskärgården.

Delar av Österåkers kommun ingår i Stockholmsregionens grönstruktur. Angarnskilen går genom kommunens norra delar medan Bogesundskilen går genom de sydvästra delarna. Den regionala grönstrukturen i Österåkers kommun sammanfaller i stor utsträckning med de i RUFSS regionalt utpekade gröna värdekärnorna, områden som innefattar särskilt höga rekreations-, natur- och kulturvärden.

Areella näringar utgör stora delar av kommunen. Jordbruk upptar en mindre del av ytan och bedrivs i liten skala, medan skogsbruk bedrivs i stora delar av kommunen.

Det finns ett stort antal sjöar och vattendrag i kommunen, varav åtta sjöar och nio vattendrag klassas som vattenförekomster och omfattas av

miljökvalitetsnormer. Inom kommunen finns också femton kustvattenförekomster som omfattas av miljökvalitetsnormer. Vattenkvaliteten är huvudsakligen klassad till måttlig ekologisk status och god kemisk status (exklusive ämnena kvicksilver och bromerad difenyleter, som har för höga halter i nästan alla svenska sjöar och vattendrag). Några kustvattenförekomster uppnår dock inte god kemisk status till följd av miljögifter i bottensedimenten. Kommunen har också tre grundvattenförekomster som i huvudsak har god kvantitativ och kemisk status, och tio preliminära grundvattenförekomster vars status inte har klassats.

Särskilt värdefulla och skyddsvärda sötvattensmiljöer, där höga naturvärden i vattenmiljöer sammanfaller med höga naturvärden på land, har identifierats i Tärnan – Undal, Loåns vattensystem med Wira och Östanå, Norrö – Södra Garnsviken och Åsättra – Stora Västanberg. Särskilt värdefulla kustområden, där grunda havsvikar möter hävdade strandängar, finns exempelvis på nordöstra Ljusterö, norr och söder om Östanå slott, Tjälboviken och kring Kyrkfjärden.

I kustlandskapet på fastlandet och Ljusterö finns flera områden värdefulla för både fisk- och fågelfaunan.

Kustmynnande vattendrag, flador och hävdade strandängar utgör några viktiga biotoper. I kommunen finns flera grunda skyddade vikar vilka utgör viktiga fortplantningsområden för fisk.

Utmaningar

- Bevara känsliga natur- och vattenmiljöer när Österåker växer.
- Ta tillvara på och utveckla kommunens ekosystemtjänster.
- Värna vattenkvaliteten så att miljökvalitetsnormerna för vatten uppfylls när Österåker växer.

Framtidsbild 2040

I Österåker ges utrymme och goda livsvillkor för djur och natur. Det finns en rik biologisk mångfald och kommunen arbetar aktivt för att skydda och utveckla värdefulla miljöer och ekologiska spridningssamband. Kommunens ekosystemtjänster är väl kartlagda och integrerade i planeringen. Sjöar, vattendrag och kustvatten har god ekologisk status och grundvatten har god kemisk och kvantitativ status. Friluftsliv och besöksnäringen i kommunens natur- och vattenområden sker på ett ekologiskt hållbart sätt och bidrar till en ökad kunskap om kommunens natur- och vattenmiljö.

Riktlinjer

Värna särskilt värdefulla områden för naturvården.

Värna och vårda särskilt värdefulla sjöar, vikar och marina miljöer, ängs- och betesmarker, skogslandskap, ädellövsskogmiljöer och kulturmiljöer.

Utveckla kommunens ekosystemtjänster.

Planera för god tillgång på ytor för ekologiska funktioner för att stärka kommunens resiliens. Exempel på sådana funktioner är jordbruksmark, ytor för dagvattenrening och översvämning, samt områden för biologisk mångfald och rekreationsområden. Arbeta strategiskt med att skapa tillräcklig kapacitet för viktiga ekosystemtjänster, genom att på översiktlig eller områdesnivå analysera tillgång och behov av olika tjänster.

Planera med hänsyn till biologisk mångfald och ekologiska spridningssamband.

Vid planering ska hänsyn tas till den biologiska mångfalden och ekologiska funktioner. Det innebär hänsyn till värdefulla biotoper och förekomster av skyddsvärda arter, med sikte på att långsiktigt utveckla förutsättningarna för en rik biologisk mångfald, en kommunal grön infrastruktur för i första hand barrskogsarter, ädellövskogsarter och strand- och vattenlevande arter, där såväl viktiga områden för skyddsvärda arters fortplantning uppmärksammas (värdekärnor) som betydelsefulla ekologiska samband (goda spridningsbiotoper och spridningsöar). Inom vissa delar av kommunen är

I Wira finns kulturmiljöer, höga naturvärden och det är en bra plats för att komma ut till Roslagsleden.

det viktigt att upprätthålla en grön infrastruktur för artrika gräsmarker och våtmarker.

Gör hållbara avvägningar mellan jordbruksmark och väsentligt samhällsintresse.

På bland annat Österåkers fastland, norr och nordost om Åkersberga samt på Ljusterö och öarna,

föreslås stor hänsyn tas till kultur- och naturvärden samt jordbruksmark. I lokala knutpunkter kommer avvägning mellan olika intressen bli aktuell. Allmänna intressen, så som bostadsutveckling intill Roslagsbanan och möjligheter att bidra till stärkt regional kollektivtrafik genom utbyggnad av Roslagsbanan genom Sverigeförhandlingen, bedöms

kunna utgöra ett väsentligt samhällsintresse och därmed skäl för viss exploatering av jordbruksmark.

Bevara ytterskärgårdens känsliga miljö.

Den känsliga miljön i ytterskärgården bör i huvudsak lämnas orörd för ett skonsamt nyttjande för besöksnäring och båtfriluftsliv. Exploatering av ytterskärgården bör undvikas.

Värna vattenområden med höga biologiska värden.

Vid exploatering ska hänsyn tas till områden med höga biologiska värden (se hänsynskarta vattenmiljö). Utveckla områdena med skötsel och tillsyn för att skapa förutsättningar för vistelse i dessa områden.

Värna vattenkvaliteten för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten.

Vid planering och exploatering ska hänsyn tas till möjligheten att uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten med hänsyn till vattenförekomsternas status och med utgångspunkt i hela det berörda delavrinningsområdet (se karta ekologisk status vatten). I Åkersberga och närliggande områden ska arbete med miljökvalitetsnormer bedrivas samt åtgärder planeras och genomföras på strategisk nivå. Hur vattenförekomsterna påverkas av exploatering ska alltid utredas och om det finns risk att miljökvalitetsnormer överskrids ska förebyggande åtgärder vidtas. Utveckling som sker angränsande till grundvattenförekomster, får endast marginellt påverka grundvattnets kvantitet

eller kvalitet så att varken kemisk eller kvantitativ status försämras.

Vid beslut om exploatering eller verksamheter som påverkar en vattenförekomst som berör flera kommuner ska samråd ske mellan kommunerna.

Nya vandringshinder för fisk ska inte anläggas. Innan nya konstruktioner i vattendrag anläggs, till exempel vägtrummor, ska påverkan på djurs rörelse alltid kartläggas med hjälp av ekologisk expertis. Befintliga vandringshinder ska åtgärdas.

Värna grunda skyddade vikar med mycket växtlighet.

Grunda, oexploaterade, skyddade vikar är den viktigaste miljön för rekrytering av fisk i kustområdet. Miljöerna behöver ses i sin helhet och skyddas även utöver strandskyddet.

Kompensationsåtgärder för ingrepp i värdefulla natur- och vattenmiljöer.

Vid ingrepp i värdefulla natur- och vattenmiljöer ska kompensationsåtgärder utföras. Åtgärderna varierar utifrån de värden som påverkas. I största möjliga mån ska dessa utföras i samma område som ingreppet.

Fakta

Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruk av nationell betydelse. ”Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse och anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.”

Det finns ett av regeringen beslutat landsbygdsprogram för perioden 2014-2020 samt ett förslag till Landsbygds- och skärgårdsstrategi som landstinget har tagit fram. Även länsstyrelsen i Stockholms län och Jordbruksverket har tagit fram vägledningar för jordbruksmark.

Att arbeta vidare med

Ta fram ett åtgärdsprogram för grönstruktur.

Ta fram ett åtgärdsprogram för blåstruktur, som inkluderar åtgärder för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten.

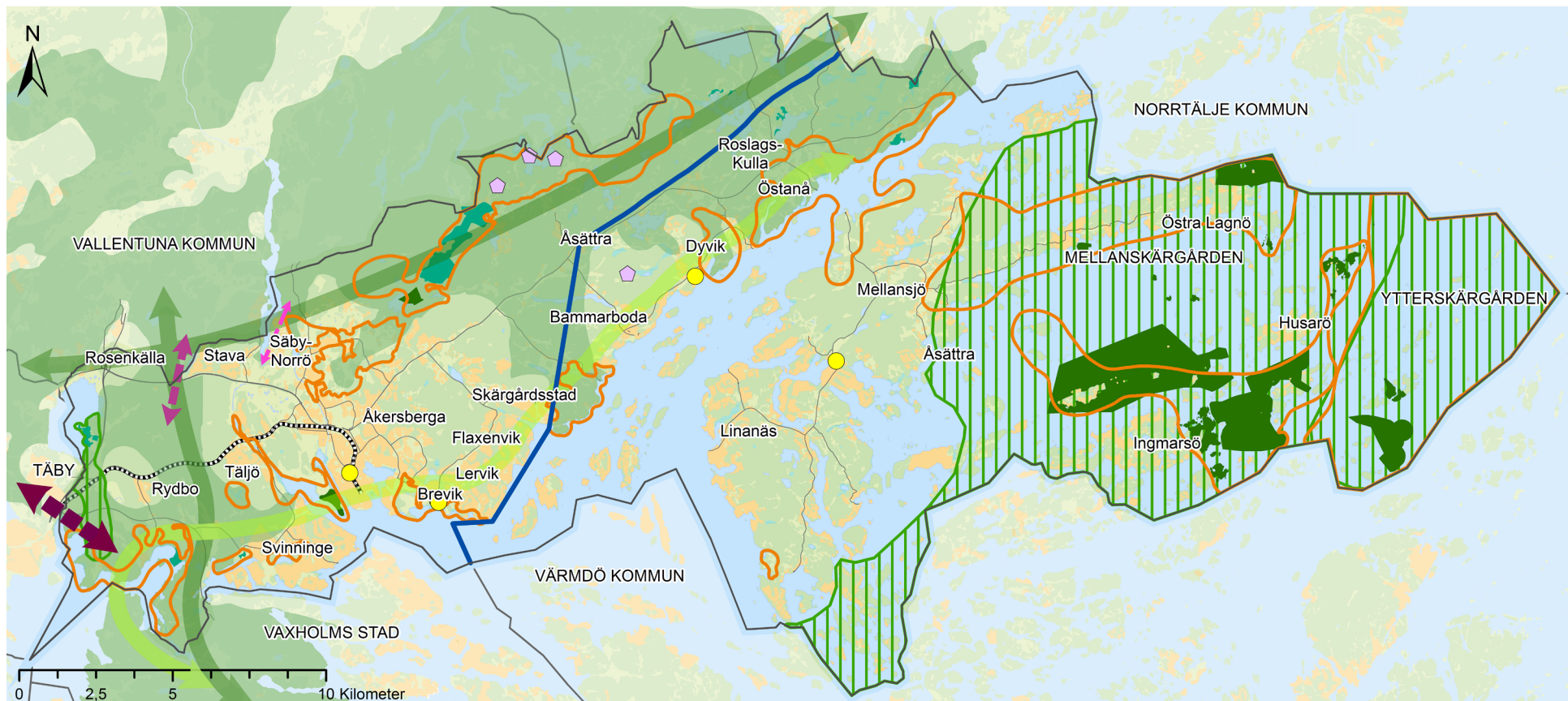
Ta fram en utvecklingsplan för ekosystemtjänster.

Ta fram en hållbarhetsredovisning för kommunen som uppföljning av miljömålen.

Genomför och följ upp kommande dagvattenstrategi.

Hänsynskarta naturmiljö

Hänsynskartan för naturmiljö visar var i kommunen särskild hänsyn till naturmiljön bör tas. Ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO) är områden där särskild hänsyn till miljön ska tas. Vid planläggning ska förekomsten av ESKO alltid, enligt MKB-förordningen, beaktas inom miljökonsekvensbeskrivningar.

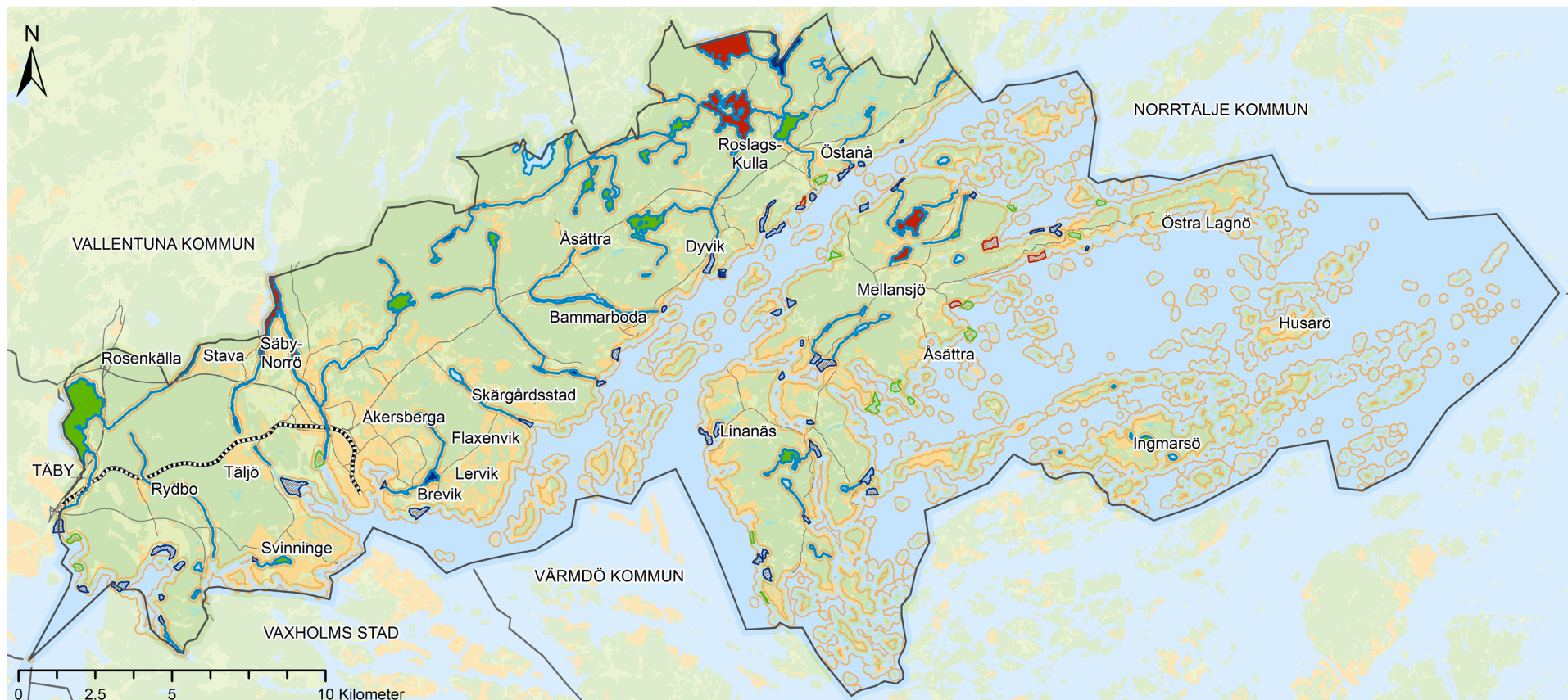
Kartmaterial: Österåkers kommun

Teckenförklaring

	Regional grönstruktur		Gräns för riksintresse kust- och skärgård		ESKO (Ekologiskt särskilt känsligt område), landområden
	Riksintresse naturvård		Naturreservat		Biotopskydd
	Svagt samband i regional grönstruktur, klass 1		Natura 2000		Naturminnen
	Svagt samband i regional grönstruktur, klass 2		Spridningssamband för barrskogsarter		
	Svagt samband i regional grönstruktur, klass 3		Spridningssamband för ädellövsarter		

Hänsynskarta vattenmiljö

Hänsynskartan för kust- och vattenmiljö visar var i kommunens kust och vattenmiljöer det finns höga naturvärden. Värderingarna är gjorda 2008-2009 i samband med framtagandet av kommunens underlagsrapporter till Strategi för de gröna frågornas hantering i Österåkers kommun. De redovisade naturvärdena baseras på System Aqua, en nationell metod att bedöma vattenmiljöer. Kartan visar också ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO) för vatten och vattendrag (samtliga sjöar och vattendrag är klassade som ESKO) i kommunen.

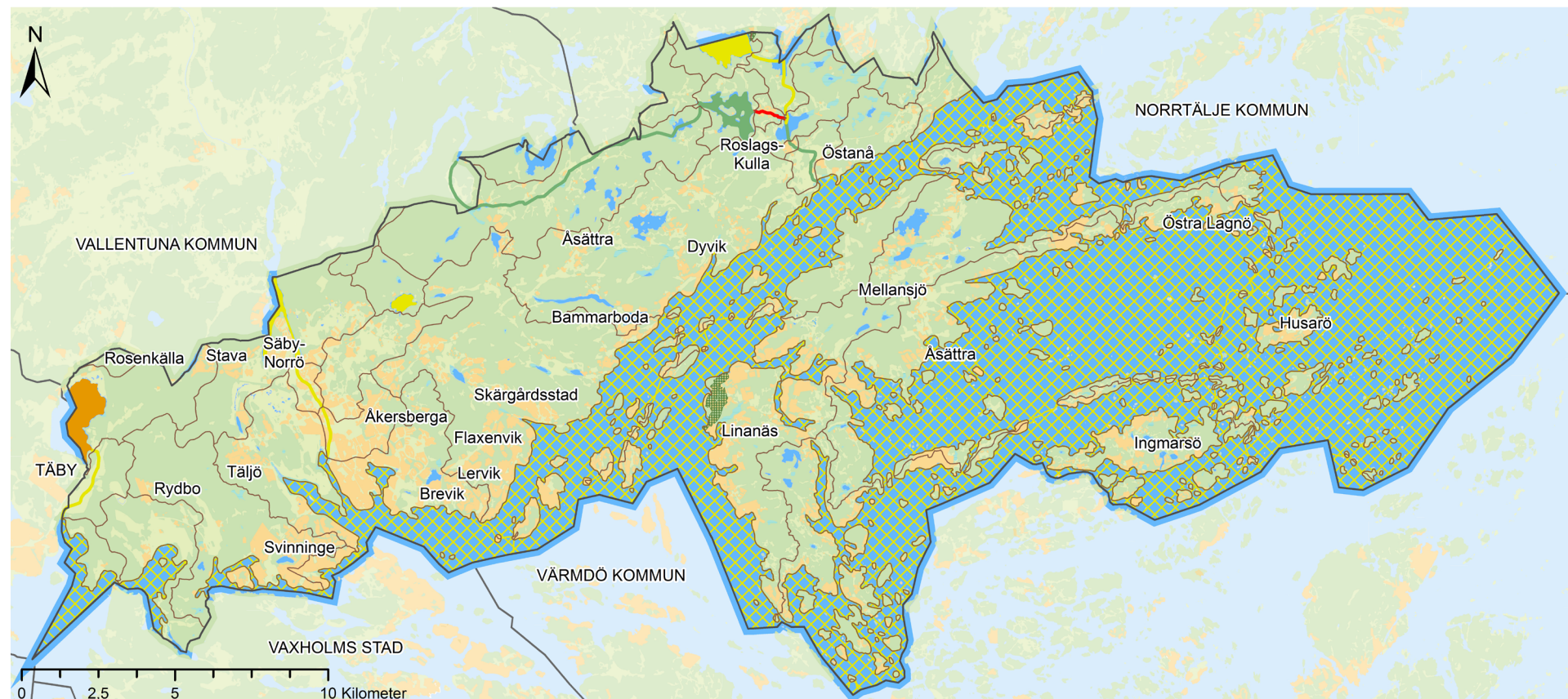
Teckenförklaring

ESKO (ekologiskt särskilt känsligt område), sjöar och vattendrag	Klass 1 - Nationellt värde
Mycket högt naturvärde	Klass 2 - Regionalt värde
Högt naturvärde	Klass 3 - Kommunalt värde
Måttligt naturvärde	100 m hänsynszon för ESKO kust, sjöar och vattendrag

Kartmaterial: Österåkers kommun

Karta ekologisk status vatten

Kartan visar den ekologiska statusen på vatten samt delavrinningsområden i Österåker.

Teckenförklaring

God ekologisk status, sjö	God ekologisk status, vattendrag	God kemisk status, grundvatten
Måttlig ekologisk status, sjö	Måttlig ekologisk status, vattendrag	Måttlig ekologisk status, kustvatten
Otillfredsställande ekologisk status, sjö	Dålig ekologisk status, vattendrag	Delavrinningsområde

Kartmaterial: Österåkers kommun

Offentliga rum

I detta avsnitt behandlas kommunens offentliga rum, de platser och områden som är tillgängliga för allmänheten så som parker, torg och gaturum. Nedan beskrivs förutsättningar, riktlinjer och förslag på hur det offentliga rummet i kommunen kan utvecklas.

Förutsättningar

I Österåker och särskilt i Åkersberga finns det ett flertal offentliga rum och flera är under utveckling, så som Åkers stadspark. I samband med att Österåker växer behöver de offentliga platserna i kommunen utvecklas. För att göra detta behövs en helhetsbild och en tydlig inriktning på hur de ska hänga samman och förstärka varandra. Förutsättningar finns att skapa offentliga platser med vattenkontakt och en promenadvänlig kommun med många levande torg och gator.

Utmaningar

- Säkerställa ytor för människors behov av det offentliga rummet på lång och kort sikt.

- Säkerställa en god kvalitet på de offentliga platserna i både nya och befintliga områden.
- Öka andelen som känner sig trygga i kommunens offentliga miljöer.

Framtidsbild 2040

Österåker är en kommun med många möjligheter att röra sig och vistas på offentliga platser. I tätbebyggda områden finns ett rikt folkliv. Människor väljer gärna att träffas och umgås i parker och på torg. Det är attraktivt att gå och cykla, då gator och grönstråk är trevliga och trygga att röra sig i. Möjligheten att möta andra människor är stor. Det finns god tillgång till större vackra områdesparker och naturparker för samling, fest, motion, lek och samvaro. Många

väljer att bosätta sig i Åkersberga stad och övriga stationsnära stadsmiljöer där behovet av de offentliga mötesplatserna är tillgodosedda och möjligheten att utföra sina vardagssysslor kan göras inom närområdet utan bil.

Riktlinjer

Säkerställ ytor för miljön och människan vid planläggning.

Vid planläggning ska behovet av parkmark, offentliga ytor, en sammanhängande grönstruktur och ekosystemtjänster beaktas. Barns, ungas, äldres och personer med funktionsvariationers behov ska vara i fokus och offentliga miljöer planeras med ett tydligt innehåll.

Skapa förutsättningar för kommersiell verksamhet i det offentliga rummet.

Kommersiell verksamhet såsom uteserveringar och marknadsstånd är en viktig del i det offentliga rummet. Dessa ska främja det offentliga livet i Österåker och bidra till upplevelser av miljön, även för dem som vistas där i icke kommersiellt syfte. Kommersiell verksamhet i det offentliga rummet ska inte ske på ett sätt som utesluter annan användning.

Planera för tydligare och bättre tillgänglighet vid bebyggelseutveckling.

I samband med bebyggelseutveckling av halvprivata grönområden, såsom golfbanor, idrottsplatser med mera, ska dessa så långt som möjligt göras tillgängliga för allmänheten.

Ta tillvara gaturummet som en offentlig miljö.

I all infrastrukturplanering ska gaturummen betraktas som en offentlig miljö, med efter skala anpassad gestaltning.

Att arbeta vidare med

Ta fram ett parkprogram.

Ta fram ett stadsmiljöprogram.

Skolor och förskolor

Österåker ska vara den bästa skolkommunen i länet. Som ett steg för att nå detta mål och säkerställa att behovet av skolor och förskolor tillgodoses behövs bland annat långsiktig planering. Nedan beskrivs förutsättningar och förslag på hur kommunen genom strategisk planering kan arbeta mot målet om länets bästa skolkommun.

Förutsättningar

I takt med att befolkningen växer så ökar behovet av lokaler för förskolor och skolor. Till 2028 bedöms det i kommunen finnas behov av ytterligare 14-15 nya förskolor, med kapacitet om 100 barn per enhet, ytterligare 3-4 nya grundskolor samt ca 270 gymnasieplatser.

Utmaningar

- Säkerställa behovet för skolor och förskolor.
- Skapa ändamålsenliga och flexibla skol- och förskolemiljöer, med aktiva friytor som utgår från barn och ungas bästa.
- Utveckla stadsmässiga skol- och förskolemiljöer när Åkersberga förtäts.

Framtidsbild 2040

Österåker är länets mest attraktiva skolkommun och behovet av såväl förskolor som skolor är tillgodosett. Det finns en variation när det gäller utbud. När nya lokaler och ytor tillkommer, så beaktas kommunens riktlinjer för placering, utformning och förvaltning. Kommunen har prognoser över kommande behov och bedriver en strategisk planering av förskolor och skolor.

Riktlinjer

Vid planläggning säkerställs ytor och genomförande.

När planprogram och detaljplaner upprättas ska behovet av förskolor och skolor inom området

Österåkers gymnasium.

beaktas och vid behov säkerställas. Vid planering av skolor och förskolor, och i samband med lovhantering av dessa, ska eftersträvas att tillräckligt väl tilltagna fri- och lekytor förekommer. I planarbetet regleras genomförandet.

Tänk nytt och modernt.

I utvecklingen av Österåkers centrala delar anpassas utformningen av nya skolor och förskolor till områdenas förutsättningarna. Det kan gälla gestaltning och placering, men också åtgärder för trygga och säkra samt hälsosamma miljöer genom att minska risk för bland annat bullerstörningar

och luftföroreningar. Exempelvis våningsantal och storlek på utemiljön samt trafiklösningar kan behöva anpassas när nya skolor och förskolor ska tillkomma i staden. Framtidsspaning för inspiration föreslås vid planering och utformning av skolors och förskolors inne- och utemiljöer i den moderna staden. Exempelvis när det gäller innovativa, nytänkande och flexibla lokallösningar som stödjer lärandet.

Planera för ett samnyttjande av lokaler och ytor.

Samnyttjande av lokaler och ytor är önskvärt. Lokaler för utbildning, kultur, idrott och fritid samnyttjas av utbildningsverksamhet och föreningsverksamhet. Genom strategisk placering av skolor och förskolor kan naturområden, parker, lekplatser och andra allmänna platser samnyttjas som komplement till förskolor och skolors egna utemiljöer.

Att arbeta vidare med

Arbeta löpande med strategisk planering, på kort och lång sikt, av lokalförsörjning (förskolor, skolor, idrott, bostadsförsörjning m.m.).

Parken Lillbroängen i Åkersberga.

Kultur och fritid

I detta avsnitt beskrivs hur behovet av ytor för kultur och fritid ska tillgodoses för att skapa en levande och attraktiv kommun.

Förutsättningar

I Österåker finns ett aktivt föreningsliv med föreningar inom bland annat idrott, friluftsliv och kultur. När det gäller mötesplatser för kultur och idrott är dessa huvudsakligen lokaliserade i Åkersberga medan kulturvärdefulla miljöer och platser finns runt om i kommunen.

Idrotts- och friluftaktiviteter är starkt kopplade till Österåkers identitet. I kommunen finns återkommande evenemang och aktiviteter kopplade till friluftsliv och idrott.

Havsbaden, Domaruddens friluftsområde, golfbanorna samt det stora antalet hästgårdar är också viktiga identitetsbärare i kommunen.

Utmaningar

- Ge plats och utrymme för kultur och fritid i en växande kommun.

- Tillgodose medborgarnas olika behov och önskemål gällande kultur och fritid.

Framtidsbild 2040

Österåker är en kreativ kommun med en mångfald av människor, aktiviteter, idrottsytor, lekplatser, lokaler och offentliga platser. I kommunen finns det plats för möten, evenemang, konst och andra kulturella yttringar. Möjligheter för kultur och idrott ges i alla delar av kommunen och bidrar till att skapa ett lokalt engagemang och anknytning till kommunen. I Österåker finns många flexibla ytor och lokaler som kan användas till en stor variation av aktiviteter och av flera olika grupper. Kommunens identitet som skärgårdskommun och dess historia märks tydligt i den fysiska strukturen och i det offentliga rummet. I Österåker finns det plats för kreativitet och innovation. Medborgarna har själva möjlighet att delta i planeringsprocessen och spelar en stor roll i att forma kommunen.

Riktlinjer

Planera för ett stort och tillgängligt utbud av idrottsytor.

Behovet av idrottsplatser, hallar och andra idrottsytor ska utredas vid planläggning. Tillgången ska möta idrottsrörelsens, skolans och den växande befolkningens behov. Idrottsanläggningar bör placeras på väl tillgängliga platser för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Idrottsbhallar samplaneras med fördel med andra ytkrävande funktioner så som skolor.

Skapa varierade och flexibla platser för idrott.

Genom ett övergripande perspektiv ska en bredd av olika typer av idrottsytor i hela kommunen säkerställas. Det ska finnas idrottsytor för alla åldrar och olika intressen. Idrottsytorna bör även vara flexibla i sin funktion och användning. Dels för att erbjuda en mångfald av aktiviteter och dels för att vara mindre sårbara för idrottsliga trender.

Vid planläggning ska tillgången på platser för lek och spontanidrott säkerställas.

Tillgången på lek och aktivitetsytor ska beaktas i översiktliga planer, planprogram och detaljplaner. Vid planläggning och särskilt vid förtätning ska barns tillgång till friytor samt säkra och trygga gång- och cykelstråk säkerställas. Barn och ungdomar, föräldrar, tillgänglighetsråd, skolor, föreningar med flera ska göras delaktiga vid planering av allmänna lekplatser och utemiljöer.

Wira museum.

Planera för ett stort och tillgängligt utbud av lokaler för kultur och andra kulturytor.

Tillgången på möteslokaler för olika typer av kultur ska beaktas vid planläggning. Detta kan handla om till exempel bibliotek, föreningslokaler, utställningslokaler, fritidsgårdar, musikskolor, scener och lokaler

för eget skapande. Lokalerna bör vara flexibla i sin funktion och användning och det ska finnas ett stort utbud av kulturaktiviteter för alla åldrar, i hela kommunen.

Vid planläggning ska offentlig utsmyckning och konst beaktas.

Den offentliga konsten berikar och förbättrar kommunens offentliga miljöer samt bidrar till att stärka Österåkers identitet. Vid planläggning ska dialog med berörda exploatörer och förvaltningar föras och planerad utsmyckning och konst ska beskrivas i planhandlingen.

Att arbeta vidare med

Ta fram strategi för besökslokaler.

Arbeta löpande med strategisk planering, på kort och lång sikt, av lokalförsköning (förskolor, skolor, idrott, bostadsförsköning m.m.).

Teknisk försörjning

I detta avsnitt beskrivs hur olika typer av teknisk försörjning och infrastruktur i Österåker kan utvecklas. I takt med att fler bostäder byggs behöver även de tekniska systemen byggas ut i motsvarande utsträckning.

Vatten, spillvatten och dagvatten

Förutsättningar

För att möjliggöra en strategisk långsiktig och robust utveckling av kommunen behöver vatten, spillvatten och dagvatten hanteras på ett hållbart sätt. Kommunens allmänna VA-nät finns runt Åkersberga samt i ett antal områden längs med kommunens kust och på Ljusterö. Dricksvatten köps in från Norrvatten och Roslagsvatten är ansvarig för VA-anläggningen, via huvudmannen och dotterbolaget Österåkeravvattning.

Kommunen har uppskattningsvis 5 500 enskilda avlopp, varav de flesta är anlagda från slutet av 70-talet fram till idag. Endast en liten andel av avloppen är äldre än 1970. Kommunen bedriver ett omfattande inventeringsarbete och erfarenheter från

inventeringen 2013-2016 vittnar om att cirka 75 – 80 procent av WC-avloppen bedöms som godtagbara. Det finns inga områden som i dagsläget bedöms ha uppenbara avloppsproblem.

Det finns behov att minska mängden tillskottsvatten och för tre av reningsverken finns kapacitetsproblem. Det största reningsverket, Margretelunds reningsverk, är idag nästan fullbelastat. Ny reningsverklösning eller om- och tillbyggnad av befintligt verk krävs för att klara nya reningskrav och tillkommande bebyggelse. Utredningar pågår om hur framtida behov ska lösas. En lösning som utreds är möjligheten att göra om verket till en pumpstation och pumpa avloppsvattnet till det regionala reningsverket i Käppala på Lidingö.

Mängden dagvatten ökar när bebyggelsen förtätas, och närsalter och andra föroreningar i dagvattnet riskerar att påverka vattenkvaliteten. Kring tätorten bedöms det kunna bli svårare att begränsa negativ påverkan från dagvattnet på såväl havet som på värdefulla sjöar och vattendrag. Möjligheten att lösa dessa problem är bättre utanför tätorten. Genom att bland annat hantera dagvatten avrinningsområdesvis kan riskerna minska.

Den enskilda vattenförsörjningen i kommunen är främst ordnad genom borrade brunnar och i vissa fall avsaltning av havsvatten. Uppskattningsvis finns det cirka 5 000 enskilda vattentäkter i kommunen. I vissa fall är vattenförsörjning ordnad genom samfällighetslösningar med gemensamma vattentäkter.

På grund av berggrundens naturliga kemiska sammansättning, förekommer i vissa fall höga halter av framförallt radon, uran, bly och arsenik i enskilda brunnar, som innebär att vattnet bedöms som otjänligt och behöver åtgärdas. Sedan hösten 2015 har mindre nederbörd än normalt fallit vilket har medfört låga grundvattennivåer och låga flöden i sjöar och vattendrag. De sänkta grundvattennivåerna kan, förutom brist på brunnsvatten, medföra ökad risk för förhöjda kloridhalter eller andra kvalitetsproblem i de fall vattenförsörjningen är löst med brunnsvatten. Problemen med låga grundvattennivåer ställer extra stora krav på sparsamhet med vattnet, för att inte vattenmängd eller kvalitet ska påverkas.

Utmaningar

- Säkerställa dricksvattnet från skadliga ämnen och säkerställa tillgång på reservvatten.
- Utveckla hållbara VA-lösningar i hela kommunen.
- Säkerställa att dagvattenhanteringen i förtättnings- och utvecklingsområden inte försvårar möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Framtidsbild 2040

Då Åkersberga stad växer västerut och det planeras för nyexploateringar samt planläggning av förnyelseområden är det viktigt att allmänt VA byggs ut. Med den framtida planerade utbyggnadstakten av bostäder och verksamheter, måste det allmänna VA-nätet klara av att möta de behov som uppstår utan att angelägna projekt fördröjs.

I Österåker utgår planeringen för VA och dagvatten från en VA-policy samt en VA-plan. VA-planen aktualiseras i samband med översiktsplanen. Planerna omfattar åtgärder som gör det möjligt att följa det åtgärdsprogram som Havs- och Vattenmyndigheten har föreskrivit. Kommunens och Roslagsvattens/ Österåker vattens arbete med VA-försörjning i Österåkers kommun ska:

- Bidra till att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten och till att vattenstatusen inte ska försämrans

- Ta hänsyn till och anpassas till ett förväntat förändrat klimat
- Vara en del av den översiktliga planeringen och bidra till långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling
- Den tekniska försörjningen avseende vatten, spillvatten och dagvatten ska utgå från nedanstående riktlinjer samt riktlinjer för klimatanpassning.

Riktlinjer

Utbyggnad av VA-områden ska utgå från VA-planens utredningsplan.

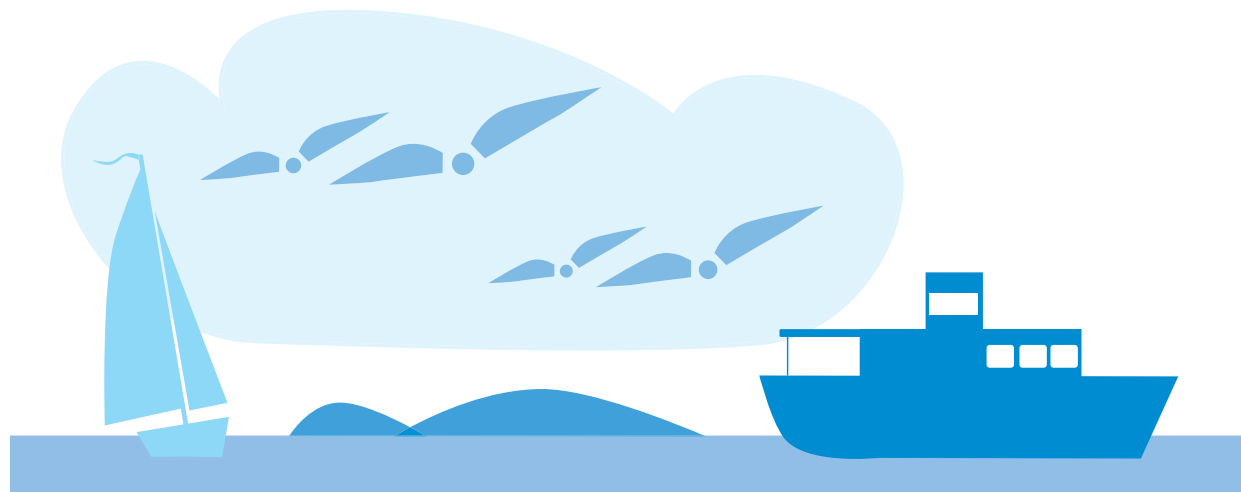
Utredningsplanen ska i största möjliga mån följas. Uppkommer nya förutsättningar, tas ställning till eventuell revidering av ordningen.

Främja hållbara VA-lösningar utanför VA-verksamhetsområden.

I områden där det inte bedöms finnas ett behov att lösa VA i ett större sammanhang bör avloppsfrågan av miljö- och hälsoskäl i första hand lösas genom gemensam lösning. Innan ny bebyggelse utanför VA-verksamhetsområdet ges bygglov, ska en avlopps-lösning presenteras som säkerställer att möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten inte påverkas negativt.

Långsiktig vattenförsörjning ska säkras.

Kommunen ska medverka i arbetet med att ta fram en regional vattenförsörjningsplan. Nödvattenplan ska finnas för alla områden med allmän dricks-vattenförsörjning, och beredskapsvattentäcker ska säkerställas.

Kommunen ska säkerställa att det finns erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där vattentäkternas uttag är mer än 10 m³ /dygn.

Dagvattenhanteringen ska vara hållbar och dagvatten ska ses som en resurs.

Dagvattnets påverkan på vattenmiljön ska minimeras och översvämning och skador på byggnader och anläggningar ska undvikas. Dagvatten ska inte medföra att recipientens status försämras eller att gällande miljö kvalitetsnormer inte uppnås. Riktlinjer för klimatanpassning ska beaktas vid dagvattenhantering.

Vid beslut om nytt verksamhetsområde för VA ska även behovet av verksamhetsområde för dagvatten, enligt lagen om allmänna vattentjänster, prövas.

Vid planläggning av ett område ska alltid förutsättningarna för omhändertagande av dagvatten utredas. Primära och sekundära avrinningsvägar ska säkerställas. Planeringen ska ge förutsättningar för att ett samlat grepp ska kunna tas för varje vattendrag och dess avrinningsområde, så att frågor inte måste lösas i enskilda detaljplaner. Arbete med att lösa dagvattenproblem prioriteras inom de utbyggnadsområden som pekas ut i översiktsplanen. Inom förtättningsområden ska lösningar för dagvattenhantering tas fram för varje delavrinningsområde/programområde. Innan någon detaljplan antas inom respektive delavrinningsområde/programområde ska en genomförbar

och fungerande dagvattenlösning, som hanterar möjligheterna att uppfylla miljö kvalitetsnormer för både yt- och grundvatten redovisas. Lösningarna som presenteras behöver hantera de nya flöden av dagvatten som uppkommer, men också nå sådan effektivitet att även befintliga brister kan åtgärdas och därmed möjliggöra att miljö kvalitetsnormer för vatten kan uppnås.

För att möjliggöra ett hållbart omhändertagande av dagvatten, så ska ytor för rening och fördröjning av dagvatten reserveras. Andelen hårdgjord yta begränsas för att minska hastigheten på ytavrinningen och möjliggöra för infiltration. Vid planläggning ska behovet av grönytefaktor bedömas.

Planering och hantering av dagvatten ska utgå från följande principer:

1. Planera strategiskt med lösningar som utgår från delavrinningsområdet
2. Begränsa uppkomsten av dagvatten
3. Lokalt omhändertagande och fördröjning
4. Förebyggande och begränsning av föroreningar nära källan
5. Reningsåtgärder anpassade utifrån graden av förorening i dagvattnet samt recipientens känslighet och möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Dagvatten ska så långt som möjligt hanteras som en resurs som berikar bebyggelsemiljön, och så att den naturliga vattenbalansen bevaras.

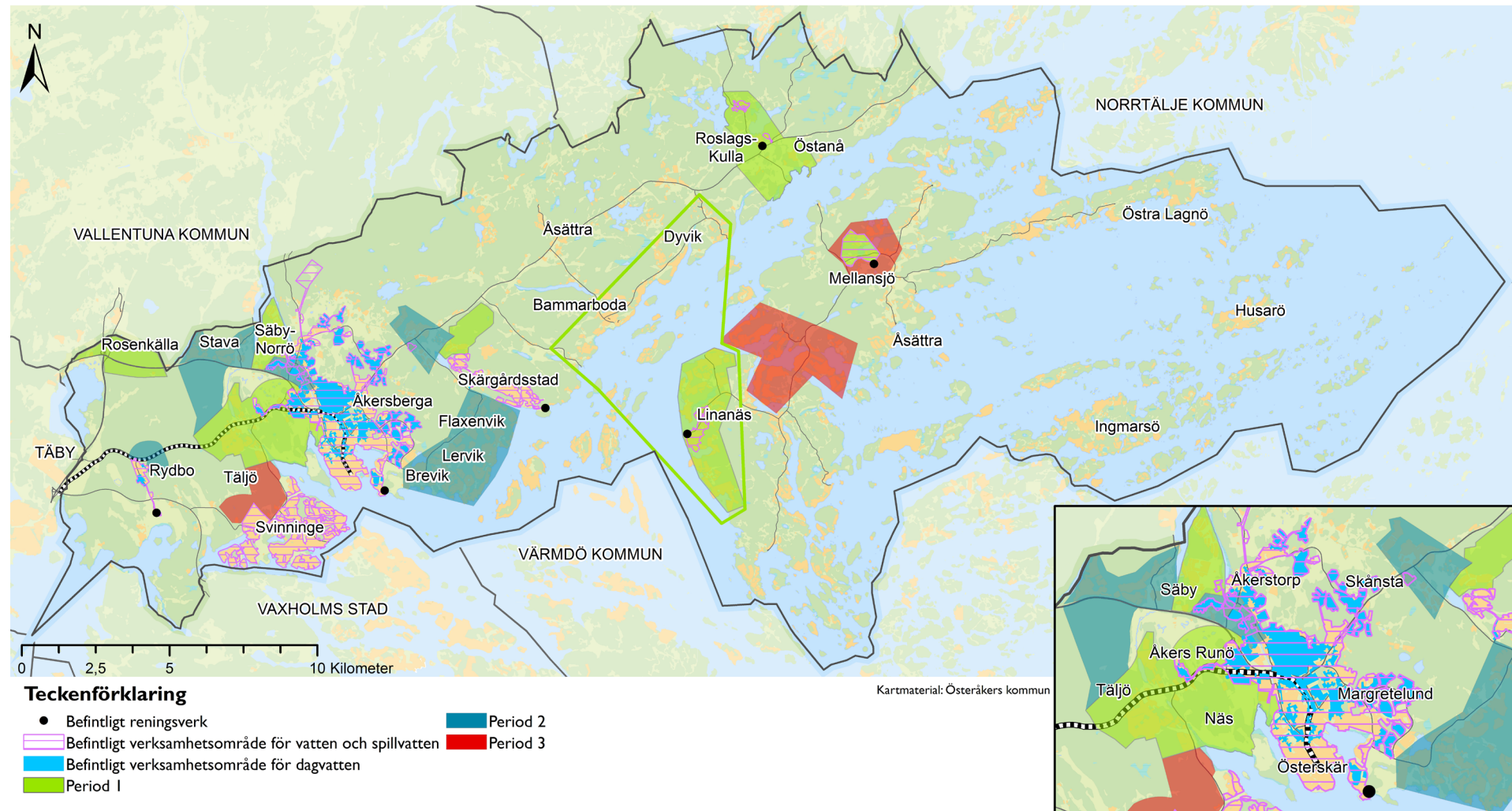
Främja kretsloppsanpassning av avloppsvatten.

Kretsloppsanpassning bör ske genom att slammet från enskilt och allmänt avloppsvatten omhändertas så att biogas för vidare framställning av el, värme eller drivmedel kan produceras och näringsämnen kan återföras till lantbruket.

Utredningsplan VA

Kartan visar utredningsplanen för vatten och avlopp i kommunen. Planen utgör preliminär prioriteringsordning för utredning av VA. Vid ny information kan ordningen komma att ändras.

Vägledning

I utredningsplanen beskrivs preliminär tidplan för i vilken period olika områden ska utredas när det gäller allmänt vatten och avlopp. Projektering av VA ska normalt sett föregås av detaljplanering.

Områdena kan komma att anslutas till olika punkter vilket påverkar tidplanerna för utvecklingen. Idag är VA-kapaciteten, ledningsnätet, i Åkersbergas västra delar begränsad. Planprojekt avvaktar därför möjlighet till VA-anslutning. Planläggning av ett nytt huvudstråk i detaljplanen för Västra Kanalstaden pågår.

Gångbro vid Åkers kanal.

Preliminär tidplan för projektering av VA:

Period 1

- Täljö och Gottsunda
- Västra Kanalstaden
- Nyhagen
- Åkers Runö
- Säby och Norrö
- Rosenkälla etapp 1 och fortsättning
- Östanå, Roslags-Kulla och Wira
- Laggarsvik/Linanäs.

Period 2

- Brevik, Lervik och Flaxenvik inklusive Härbacka
- Stava
- Stava syd
- Solberga, Singö, Blekungen och Grindmossen
- Rydbo.

Period 3

- Utredningsområden i Svinninge
- Mellansjö och Åsättra
- Arnö/Marum
- Fastlandets kustområde - Bammarboda och Dyvik m.m.

Tidplan ska tas fram för utredningsområde för del av Ljusterö och fastlandets kusträcka. Vid utredning av området ska VA-frågorna och behov av åtgärder studeras närmare.

Att arbeta vidare med

Utred dagvattenfrågor avrinningsområdesvis och reservera ytor för dagvattenhantering.

Genomför och följ upp kommande VA-plan och dagvattenstrategi.

Annan teknisk försörjning

Förutsättningar

Fjärrvärme

I Österåker är fjärrvärmenätet utbyggt i Åkersberga och förses med fjärrvärme från Sandkilsverket som ägs av E.ON. Sandkilsverket togs i bruk 2015 och eldas med förnybart bibränsle. Verket ersatte fyra äldre anläggningar och har god kapacitet. I ett 2040-perspektiv med den tänkta utvecklingen av kommunen, kan dock kapaciteten i fjärrvärmenätet behöva höjas. Hur detta ska ske föreslås utredas vidare.

Elförsörjning

Genom Österåker går regionala kraftledningar. Huvudstråket utgörs av en 70 kV-ledning söder och öster om väg 276 från Rosenkälla och norrut förbi Roslags-Kulla. Ett ledningsstråk med 20/70 kV-ledningar går från Stava söderut via Täljö mot Vaxholm och en ny 70 kV-ledning från Täljö till Vaxholm ska tillkomma. Ytterligare kapacitetshöjande åtgärder ska utredas. Ledningsstråket som går via Täljö ska byggas om för att klara en högre spänning och på sikt kan samtliga ledningar i kommunen behöva spänningshöjas.

I och med den planerade befolkningstillväxten kan det komma att uppstå ett behov av ytterligare fördelningsstationer inom kommunen. I första hand behöver en station etableras nordost om Åkersberga tätort och på längre sikt ytterligare en station västerut.

I Österåker finns 2016 två större vindkraftverk. Vid etablering av vindkraftverk ska riktlinjerna i kommunens vindkraftutredning från 2009 följas.

Fiber

I och med att samhället blir mer och mer digitaliserat ökar vikten av en väl utbyggd IT-infrastruktur. Sverige har som mål att vara världsledande inom IT och slår i den digitala agendan fast att 90 procent av alla hushåll och företag ska ha tillgång till 100 Mbit/s bredband senast år 2020.

I Österåker finns Österåkers Stadsnät, ÖSAB, som är ett dotterbolag till Armada Fastighets AB, Österåkers kommuns fastighetsföretag. Kommunen ska skapa möjligheter för ett öppet, teknik- och operatörsneutralt nät.

Förutsättningarna för IT-infrastruktur på landsbygden skiljer sig mycket från de i tätorten. Det är därför viktigt att skapa en attraktivitet i att dra ut fibernät även till kommunens mer perifera delar.

Avfall

Kommunen ansvarar för att samla in och ta hand om hushållsavfall och jämförligt avfall. Österåkers renhållningsordning består av en avfallsplan och avfallsföreskrifter. Österåker är beroende av avfallsanläggningar i andra kommuner, såsom behandlingsanläggning, omlastningsstation och deponi. Förutsättningarna för insamling och transport av avfall skiljer sig kraftigt mellan fastland och skärgård. Skärgården innebär utmaningar för Österåker att uppnå de nationella målen för återvinning. Regional samverkan är central för utvecklingen av en hållbar avfallshantering.

Avfallshanteringen ska vara en naturlig del i planarbetet. Den byggda miljön måste utformas så att den möjliggör en modern och miljövänlig avfallshantering. Det innebär avfallssystem med god tillgänglighet för brukarna, med möjlighet till rationell hämtning och med en bra anpassning till den omgivande miljön. Gemensamma kvartersnära lösningar för hushållsavfall, tidningar och förpackningar för flerbostadshus och villaområden är ett exempel på rationell avfallshantering. Tillräcklig plats för återvinningssystem måste finnas både lokalt och

vid centrala anläggningar så att återvinningsgraden kan öka och avfallsmängderna minska.

I Österåker finns Brännbackens återvinningscentral som har en stor kapacitet. De stora avstånden i kommunen kan dock innebära behov av lokalisering av fler återvinningscentraler eller filialer närmare bebyggelse. I skärgården nyttjas idag en flytande återvinningscentral och det kan även finnas behov av stationära lösningar på strategiska platser i skärgården.

Återvinningsstationer för material som omfattas av producentansvar finns på flera platser i Österåker. Förpacknings- och tidningsinsamlingen ansvarar idag för återvinningsstationerna och etablering sker i samråd med kommunen. Tillgänglighet till god avfallshantering för invånare och entreprenörer är viktig att beakta.

Masshantering

I samband med exploatering uppstår ofta behov av att använda massor i anläggningsändamål men även behov av att bli av med massor. Behov finns av jungfruligt material i form av olika bergmaterialprodukter som bryts i bergtäkter och därefter krossas till olika fraktioner och anläggningsjord. Behovet av masshanteringsanläggningar i regionen är stort och de anläggningar som finns idag innebär ofta långa transporter.

För att minska behovet av transporter behövs en god massförsörjning inom regionen, bestående av både bergtäkter och anläggningar för masshantering och återvinning av jord- och schaktmassor. Dessa anläggningar är ofta transportintensiva och behöver lokaliseras med goda vägförbindelser. Anläggningarna ger även upphov till buller, varför de måste lokaliseras på ett tillräckligt avstånd från bostäder.

I Österåkers kommun finns en bergtäkt med tillhörande krossning och sortering för framställning av olika bergmaterialprodukter samt även hantering av anläggningsjord och schaktmassor lokaliserad i utkanten av Rydbo. Under året kommer även ytterligare en anläggning för hantering av anläggningsjord att etableras i Rydbo. I närheten av Brännbackens arbetsområde finns en anläggning för mellanlagring av annat avfall än farligt avfall, bygg- och rivningsavfall samt jord- och schaktmassor. På Ljusterö finns 1-2 mindre anläggningar för mottagande och försäljning av schakt- och jordmassor. Förorenade massor kan tas emot vid Brännbacken men vid större volymer behöver massorna oftast köras till anläggningar utanför kommunen, till exempel Löt i Vallentuna.

Utmaningar

- Förse landsbygden med utbyggd teknisk infrastruktur.
- Minska avfallsmängderna och öka återvinningen i kommunen.

Framtidsbild 2040

Österåker är en klimatsmart kommun med låga klimatutsläpp. Energiförsörjningen i kommunen kommer enbart från förnybar energi och produceras i stor utsträckning lokalt. Avfallet i kommunen har minskat och stor del återvinns. Infrastruktur för avfall finns lättillgängligt i hela kommunen. Österåker har väl utbyggd IT-infrastruktur och hela kommunen har tillgång till bredband med hög hastighet.

Riktlinjer

Ställ om kommunens energianvändning till förnybar energi.

Kommunens inköp av energi till el, värme och transporter ska till 100 procent vara förnybar energi år 2030. Den totala energianvändningen i kommunens fastigheter, bostäder, lokaler och anläggningar ska minska med 40 procent till 2030 jämfört med 2009. Genom klimat och energirådgivning verkar kommunen för en omställning till förnyelsebar energi i hushåll, företag och föreningar i kommunen. (Lokalt miljömål).

Planera och möjliggör utbyggnad av tekniska anläggningar utifrån behov.

Genom strategisk planering utifrån prognoser om kommande behov planeras och skapas förutsättningar för tekniska anläggningar runt om i kommunen.

Verka för ett utbyggt fjärrvärmenät.

Verka för ett utbyggt fjärrvärmenät i kommunen. Fjärrvärmenätet byggs ut i samband med att nya områden i kommunen utvecklas.

Markförlägg lokala kraftledningar.

Det lokala elnätet ska i möjligaste mån markförläggas vid nybygge, gäller dock ej i skärgården.

Verka för ett väl utbyggt fibernät i hela kommunen.

År 2020 ska minst 90 procent av hushållen och företagen i Österåkers kommun kunna anslutas till bredband med en minimihastighet av 100Mbit/sek. Nya mätbara mål ska tas fram för 2040.

Samordna nedläggning av öppna rör för fiber med annan infrastrukturutbyggnad.

Vid annan typ av infrastrukturutbyggnad så som vägar, VA-utbyggnad eller nedgrävning av ledningar ska öppna rör för fiber läggas ut. Genom att erbjuda företag tillgång till kommunala rör ökar attraktiviteten för marknaden att bygga ut fibernät i hela kommunen.

Återvinningsstationer och centraler planeras tillgängliga.

Återvinningsstationer, centraler och andra återvinningstjänster och insamlingspunkter ska planeras lättillgängliga för alla människor i kommunen. Platser för återvinning ska placeras och utformas på ett sätt som stödjer en hållbar stadsutveckling och långsiktig marktillgång ska säkerställas.

Möjliggöra en säker avfallshantering

I samband med nya detaljplaner ska det säkerställas att avfallshanteringen kan genomföras utan att äventyra säkerheten för arbetstagare eller tredje man. I detaljplanering av befintliga bostadsområden ska tillgänglighet och framkomlighet för avfallshantering fastställas. Exempelvis ska fastställas huruvida avfallsinsamlingen ska ske med en gemensam insamlingsplats eller vid fastigheten.

Att arbeta vidare med

Ta fram en energiplan.

Utred behovet av en ny återvinningscentral i kommunens sydvästra delar.

Genomför, och vid behov uppdatera, avfallsplanen. Bland annat ska rutiner för avfallsfrågor i planeringen tas fram.

Risk, hälsa och sårbarhet

I detta avsnitt beskrivs hälsa och de olika risker som finns i kommunen. I avsnittet beskrivs hur översiktsplanen kan bidra till god hälsa och minska riskerna i kommunen.

Förutsättningar

Österåkers kommun erbjuder som helhet en god livsmiljö. I kommunen utgör trafiken den största källan till utsläpp av klimatpåverkande ämnen. Trafiken i tätorten och på vältrafikerade vägsträckor ger också upphov till förhöjda halter av partiklar och andra luftföroreningar som påverkar vår hälsa. Bullersituationen i kommunen är förhållandevis god, dock utgör väg- och tågtrafiken i kommunen bullerkällor vilket är viktigt att beakta i planeringen. Bullerminskande åtgärder kan behöva vidtas för utveckling i bullerutsatta lägen.

Genom kommunen går E18, väg 265 och väg 274 som är primärled och väg 276 som är sekundärled för farligt gods, vilket kan medföra risker vid olyckor. Stora delar av den föreslagna bebyggelsen i översiktsplanen är belägna i anslutning till Roslagsbanan och väg 276. Detta utgör en konflikt mellan att bygga kollektivtrafiknära och

stadsmässigt och de risker det medför att bygga nära dessa transportleder. Vid exploatering i närheten av dessa riskkällor är det därför viktigt att skydds- och riskreducerande åtgärder utförs. Risker som har identifierats längs Roslagsbanan utöver buller är urspårning, vibrationer samt olyckor vid ej planskilda korsningar. Med utvecklingen av de stationsnära lägena utgör hantering av dessa risker en förutsättning för vidare planering.

Ballast Rydbo (bergtäkt för stenkross) är kommunens enda Seveso-klassade verksamhet (verksamhet med hög risk för kemikalieolyckor). Det finns inte några verksamheter med svårhanterliga utsläpp av luftföroreningar. Pågående verksamheter som jordbruk, bilverkstäder, förbränningsanläggningar, åkerier, mekaniska verkstäder, lackerare och bensinstationer kan medföra olika typer av störningar. Det finns även golfbanor i kommunen, vilka kan påverka omgivningen genom bruk av bekämpningsmedel.

I Österåkers kommun finns uppgifter om drygt 300 områden där det en gång varit en miljöfarlig verksamhet som till exempel deponier, hamnar, och oljelager. På andra platser har det skett allvarliga tillbud, brand eller olyckor där kemikalier och andra farliga ämnen läckt ut i marken. Föroreningar kan även förekomma på platser där utfyllnader med förorenad jord, muddermassor eller slam har skett utan tillräcklig kontroll av föroreningsinnehållet.

Utmaningar

- Förtäta och utveckla på ett sätt som minimerar risk och också främjar hållbar stadsutveckling.

Framtidsbild 2040

Österåker erbjuder en god livsmiljö med frisk luft, rent vatten och en giftfri miljö. Kommunen planeras för att vara trygg och säker. Bullerstörningar från vägar och järnvägar hålls nere genom buller- och motverkande åtgärder. Risker för farligt gods och annan farlig verksamhet är låga, tack vare lämpliga lokaliseringar och skyddsavstånd. Bebyggelse i lägen intill vägar och Roslagsbanan har utvecklats med skyddsåtgärder och beaktande av skyddsavstånd. Ny bebyggelse planeras, avseende placering, utformning och innehåll, utifrån rådande riktlinjer.

Riktlinjer

Planera för att risker som transporter av farligt gods genom bebyggda områden medför ska bli acceptabla.

Vid planläggning av bebyggelse utmed vägar för transporter av farligt gods, ska bland annat länsstyrelsens riktlinjer beaktas. Planeringen ska utgå från rådande riktlinjer avseende risk och säkerhet, till exempel när det gäller skyddsavstånd. När konflikter mellan riktlinjer, riktvärden och förslag till utveckling identifieras, ska projektet tydligt kunna motiveras med andra hållbarhetsaspekter, så som vikten av att bebyggelse tillkommer nära kollektivtrafik och att barriärer kan överbryggas. Analyser ska genomföras och riskreducerade åtgärder vidtas för att säkerställa att en god säkerhet och en hälsosam miljö kan åstadkommas. Se även Transport, Att arbeta vidare - ”Genomför utredningar och utveckla godstrafik och transporter av farligt gods”.

I första hand ska drivmedelsstationer och ytkrävande verksamheter som genererar transport med farligt gods lokaliseras väster om Åkersberga och med närhet till väg 276, väg 274 och E18.

Planera för hälsosamma livsmiljöer.

Bebyggelsen ska planeras så att det inte uppstår besvär med hänsyn till människors hälsa med hänsyn till buller, luft- eller vattenföroreningar. Bebyggelse vid vägar för transporter av farligt gods, järnvägar, farlig och störande verksamhet och verksamheter som

kan innebära särskild risk vid olyckor ska planeras på ett sätt som gör att riskerna bedöms acceptabla för samhället.

Planera med hänsyn till riskerna längs med Roslagsbanan.

Vid planering av bebyggelse intill Roslagsbanan ska en säker och hälsosam och trygg miljö säkerställas. Planeringen ska utgå från bland annat länsstyrelsens rådande riktlinjer avseende risk och säkerhet till exempel när det gäller skyddsavstånd. När konflikter mellan riktlinjer, riktvärden och förslag till utveckling identifieras, ska projektet tydligt kunna motiveras med andra hållbarhetsaspekter, så som vikten av att bebyggelse tillkommer nära kollektivtrafik och att barriärer kan överbryggas. Analyser ska genomföras och riskreducerande åtgärder vidtas för att säkerställa att en god säkerhet och en hälsosam miljö kan åstadkommas. Tillgängligheten och utvecklingen av riksintresset Roslagsbanan ska säkerställas vid bebyggelseutveckling i stationsnära lägen.

Planera med hänsyn till buller.

Kommunen ska verka för en planering som ger bostäder, uteplatser, skolor, rekreationsområden, etcetera en god ljudmiljö. Förutom trafikbuller är det även viktigt att beakta buller från omgivningen, så som restauranger, varutransporter och andra verksamheter i planeringen. För att minska bullers negativa inverkan på människors hälsa ska Bullerförordningen följas, men ambitionen ska vara

att pröva lösningar som ger än bättre ljudmiljö än denna medger. Hälsosamma miljöer med avseende till buller eftersträvas.

Vid exploatering av misstänkt förorenade områden ska föroreningar i marken och grundvattnet utredas.

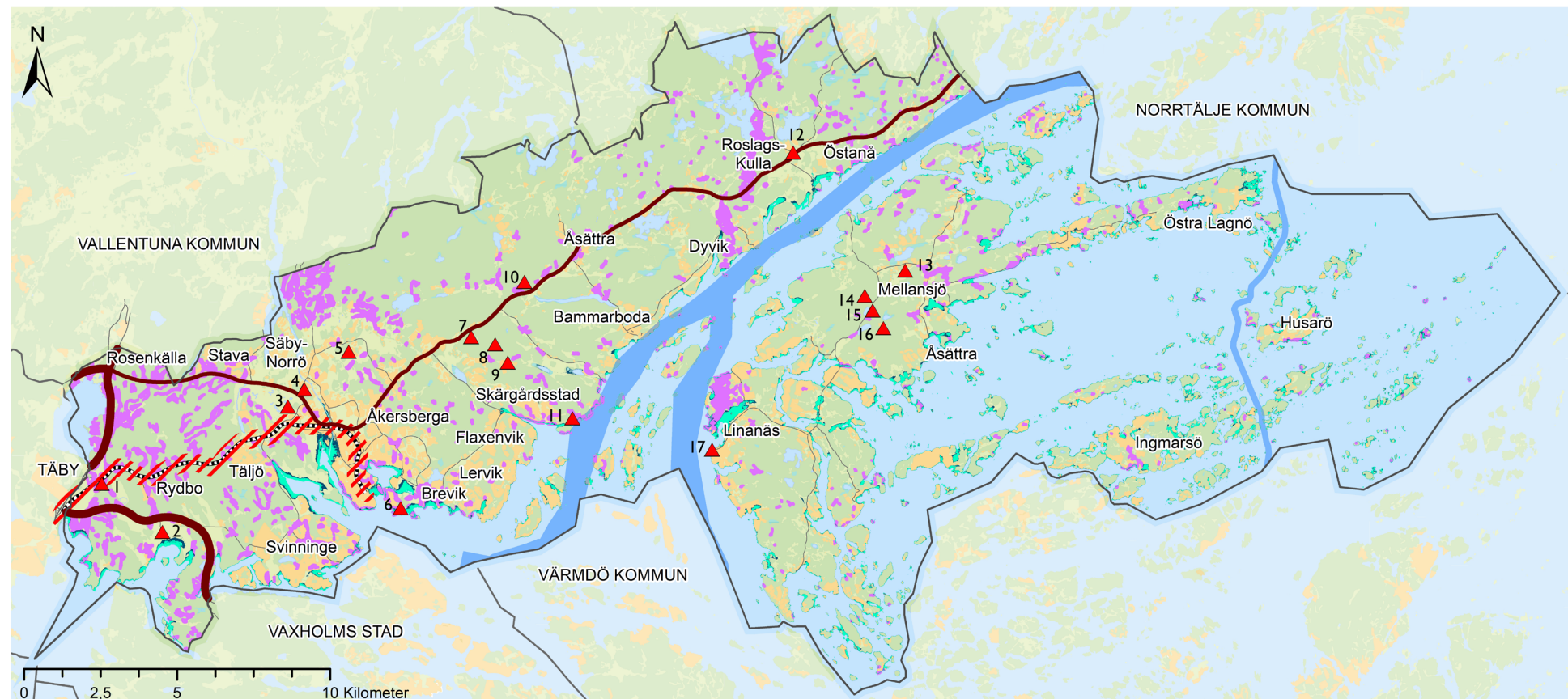
Markens beskaffenhet utifrån geotekniska risker och föroreningar ska utredas. Vid konstaterad förekomst av förorenad mark, bedömer kommunen om marken fortfarande anses lämplig för ändamålet och vilka saneringsåtgärder som i så fall behöver vidtas.

Planera för en resilient kommun.

Planering av till exempel transportsystem, kommunikationer, vatten och andra samhällsviktiga funktioner ska bidra till att skapa ett mer resilient och tåligt samhälle. Planeringen ska inte försvåra för räddningstjänst och möjligheten till krishantering.

Hänsynskarta risk, hälsa och sårbarhet

Kartan visar befintliga riskobjekt och de transportleder som medför störst risk i Österåkers kommun. Kartan visar också de områden som är geologiskt sårbara på grund av en hög spridningsrisk i grundvatten. Utöver dessa områden och objekt finns till exempel förorenade områden enligt metodik för inventering av förorenade områden (MIFO) och bensinstationer, dessa pekas dock inte ut på denna karta.

Teckenförklaring

- Primär transportled för farligt gods
- - - Sekundär transportled för farligt gods
- 100-års havsvattenstånd år 2010
- 100-års havsvattenstånd år 2100
- // Hänsynsområde för Roslagsbanan
- ▲ Befintliga riskobjekt
- Roslagsbanan
- Geologiskt sårbara områden
- Farled

Befintliga riskobjekt

1. Ballast Rydbo
2. Rydbo avloppsreningsverk
3. Heliport
4. Sandkilsverket fjärrvärmelanläggning
5. Solskiftets panncentral
6. Margretelunds avloppsreningsverk
7. Brännbackens återvinningsstation
8. Österåkers skyttecenter
9. Brännbackens avfallsanläggning
10. Åsättra motorklubb
11. Skärgårdsstads avloppsreningsverk
12. Roslags-Kulla avloppsreningsverk
13. Mellansjö avloppsreningsverk
14. Vindkraftverk
15. Vindkraftverk
16. Ljusterö skyttecenter
17. Linanäs avloppsreningsverk

Kartmaterial: Österåkers kommun

Klimatanpassning

I detta avsnitt beskrivs hur klimatförändringarna kan komma att påverka Österåker, och hur kommunen arbetar med klimatanpassning samt att minimera de risker klimatförändringarna medför.

Förutsättningar

Några av de största riskerna i kommunen är kopplade till klimatförändringar. I Österåker är mycket av bebyggelsen belägen nära vatten vilket kan innebära risker vid förhöjda vattennivåer. Klimatförändringarna förutsägs också medföra en ökning av extrema regn, vilket kan leda till ökade risker för översvämningar i kommunen. Den klimat- och sårbarhetsanalys för Österåker som tagits fram 2015–2016, visar på olika områden i kommunen som kan komma att bli drabbade av förhöjda havsvattennivåer och ökade skyfall.

Det finns flera olika typer av åtgärder för att möta klimathotet och dessa varierar, beroende på olika förutsättningar och skeden i planeringen. Det handlar framförallt om förebyggande åtgärder, skyddsåtgärder, beredskap och återställande åtgärder.

Rekommendationer och planeringsriktlinjer vilka behandlas i översiktsplanen är av förebyggande karaktär. Mer detaljerat beskrivs klimatanpassning i klimat- och sårbarhetsanalysen samt klimatanpassningsplanen som avses antas 2018.

Det finns även olika typer av förhållningssätt till klimatanpassning, vilka kan sammanfattas i tre olika strategier: attack, försvar och reträtt. Med attack menas en planering som direkt möter klimathotet. Detta kan till exempel vara att bygga på pelare, eller med vattentät betong i områden där det finns risk för översvämning. Försvar omfattar olika typer av skyddsåtgärder som vallar eller murar. Reträtt betyder att backa från hotet genom att till exempel olämpliga områden lämnas från exploatering. Områden kan istället nyttjas som rekreation- och grönområde. Klimatanpassningen kan lämpligen utgöras av en

blandning av dessa tre strategier, beroende av områdets karaktär.

Utmaningar

- Utveckla en attraktiv skärgårdskommun med vattenkontakt, på ett klimatanpassat och långsiktigt hållbart sätt.
- Planera med klimatanpassningsåtgärder för att möta de hot klimatförändringarna medför.

Framtidsbild 2040

Österåker är en attraktiv skärgårdskommun där bebyggelsen har god koppling till vattnet. Bebyggelsen är anpassad på ett sådant sätt att klimatet varken nu eller i framtiden utgör ett hot. Riskerna med klimatförändringarna för kommunen är kända och kommunen jobbar aktivt med att minska klimatpåverkande utsläpp, dels med skyddsåtgärder samt med anpassnings- och skyddsåtgärder.

Riktlinjer

Vid ny bebyggelse i översvämningshotade områden ska klimatanpassande åtgärder tas.

Ny bebyggelse och samhällsfunktioner av betydande vikt, bör placeras med lägst grundläggningsnivå minst 2,70 meter över havet (RH 2000). Vid avsteg

från detta ska det motiveras med utredningar, karteringar, riskbedömningar och den nya bebyggelsen ska vara utformad för att klara översvämningar.

Ny bebyggelse ska inte försvåra för möjligheten att skydda befintlig.

Vid planläggning av ny bebyggelse bör inte denna försvåra eventuella kommande skyddsåtgärder för den befintliga bebyggelsen.

Vid planläggning ska hänsyn till extrema regn tas.

Vid nyexploatering och förtätning bör inte byggnader och infrastruktur placeras i översvämningzoner och i vattnets naturliga flödesvägar och samlingsområden. Samhällsviktiga funktioner och annan bebyggelse bör inte placeras i områden som översvämmas vid ett 100-årsregn. Grönytor kan anläggas i avrinningsvägar om de inte innebär hinder för avrinningen. Vid avsteg från detta bör det motiveras med utredningar, karteringar och riskbedömningar.

Risk för olyckor för ras, skred och erosion i känsliga områden ska beaktas.

Vid exploatering av områden där det finns risk för olyckor som ras, skred och erosion bör utredningar som detaljerade karteringar och förebyggande stabilitetsåtgärder utföras. I zoner med översvämningrisk ska markstabilitet och risk för lokal erosion med efterföljande ras och skred utredas. För bebyggelse som planeras i nära anslutning till en avrinningsväg bör markstabiliteten utredas.

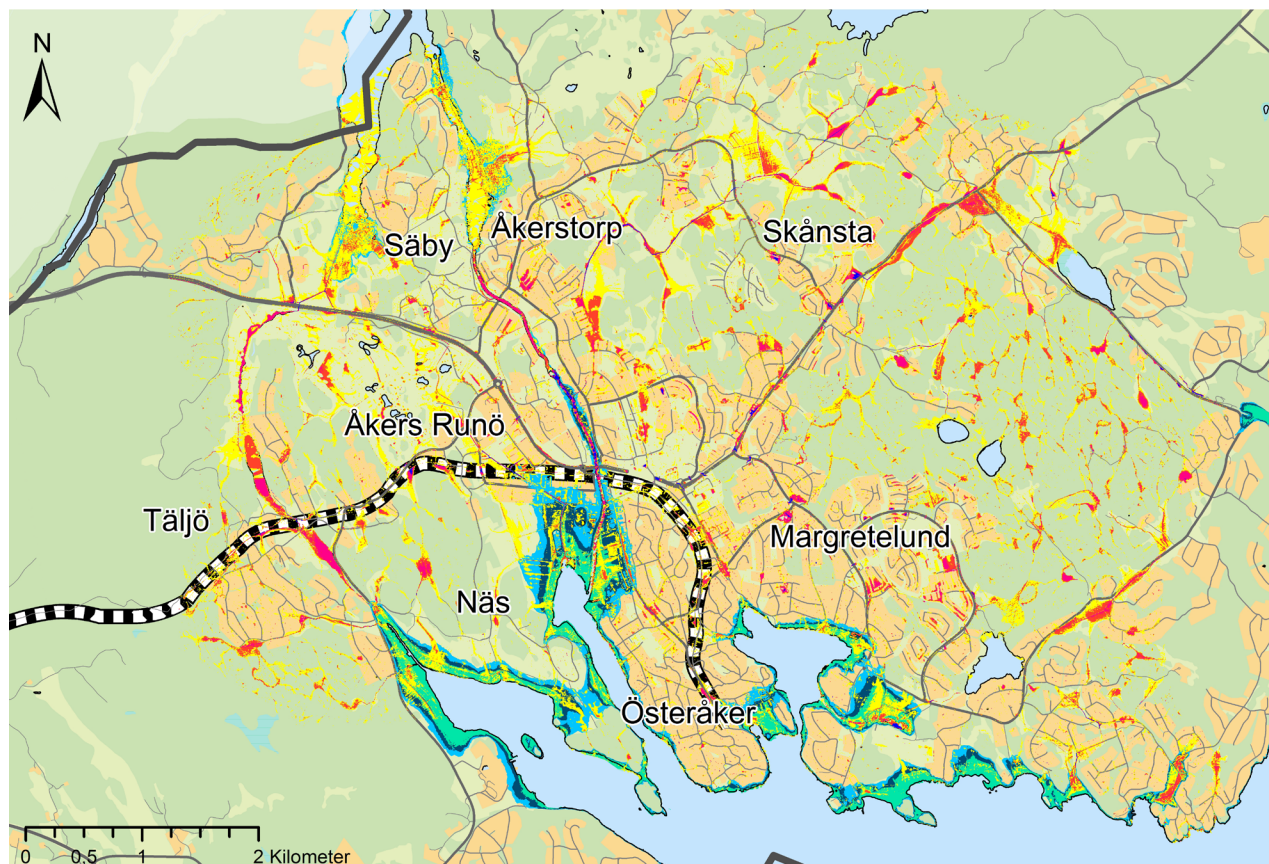
Slussen i Åkers kanal.

Att arbeta vidare med

Genomför och följ upp kommande klimatanpassningsplan.

Hänsynskarta klimatanpassning

Kartan visar var i Åkersberga det finns risk för översvämningar vid ett 100-årsregn och vilka områden som översvämmas vid ett 100-års havsvattenstånd, både med dagens klimat och med 2100 års klimat.

Teckenförklaring

Max vattendjup vid 100-årsregn	100-års havsvattenstånd år 2010
0,1 - 0,3 m	100-års havsvattenstånd år 2100
0,3 - 0,5 m	Länstyrelsens rekommenderade lägsta grundläggningsnivå (2,7 m)
0,5 - 1 m	Roslagsbanan
>1 m	Strandlinje

Kartmaterial: Österåkers kommun

Vägledning

Åkers kanal, Åkersberga stad och Kanalstaden är planområden som särskilt påverkas vid höga vattenstånd till följd av klimatförändringarna. Dessa är attraktiva lägen och stadsutvecklingen av Åkersberga förutsätter en exploatering i dem. Vid exploatering är det viktigt med klimatanpassade åtgärder där en blandning av strategierna attack och försvar föreslås. Åtgärderna som vidtas bör syfta till att minska eller eliminera störningar i samhällsviktiga funktioner, ekonomiska konsekvenser, hälsorisker och olycksrisker som kan uppstå till följd av översvämningar.

En förutsättning för att kunna bedöma de lämpligaste åtgärderna är att utredningar utförs för den aktuella platsen. Kanalstaden är ett område där detta är särskilt viktigt, då markarbeten planeras i översvämningssoner och området redan idag har kända markstabilitetsproblem. När förutsättningarna är kända för den specifika platsen kan andra åtgärder, som höjning av marknivån, tät konstruktion samt upphöjda byggnader/konstruktioner med mera, utgöra aktuella åtgärder.

Del 3. Genomförande och konsekvenser

I detta avsnitt gör vi en utblick till år 2060, beskriver hur översiktsplanen avses att genomföras, påverkan på riksintressen samt sammanfattar möjliga konsekvenser ur ett hållbarhetsperspektiv.

Utblick 2060

Hur ser Österåkers kommun ut år 2060? I detta avsnitt görs en utblick till 2060. Vid kommande uppdateringar av översiktsplanen kommer dock utblicken sannolikt att förändras. Medan vissa idéer om kommunens framtida utveckling kan komma att anses vara inaktuella kan andra idéer komma att utvecklas vidare och en dag bli en del av kartan över kommunen.

Österåker har 2060 en stark roll i Stockholmsregionen. Det finns en stark lokal arbetsmarknad. I kollektivtrafiknära lägen finns kontorslokaler och i verksamhetsområden av olika karaktär finns arbetsplatser inom småindustri, sällanköpshandel med mera.

Möjligheten till en aktiv fritid är god genom tätortsnära natur, det rika skogslandskapet med bland annat Tärnanområdet i norr samt en tillgänglig och attraktiv skärgård. Vattenkontakten i Åkersberga är god genom Åkers kanal samt Kanalstaden och tillgången till båtplatser samt övernattningsmöjligheter i kommunen är god. Åkersberga och övriga knutpunkter har ett levande kulturellt liv. Besöksnäringen har kommit att bli en allt viktigare del av kommunens identitet och genom kommunens rika utbud av

natur och kultur på fastlandet och i skärgården lockas allt fler besökare hit.

Österåker har genomgått en omställning till ett mer hållbart samhälle med ökad andel hållbara resor samt generellt minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning. Klimatsmarta byggnader är vanligt förekommande och kommunen jobbar aktivt med lokala miljömål och hållbarhetsfrågor i den fysiska planeringen. De sociala frågorna har stor tyngd i bebyggelseutvecklingen liksom de samhällsekonomiska aspekterna.

Åkersberga karaktäriseras av en stadsmässighet som tilltalar nya och befintliga invånare samt besökare. Genom att befolkningstillväxten varit hög länge, så finns det gott underlag för service i Åkersberga och i lokala knutpunkter. I Åkersberga är utbudet av

grundskolor och förskolor brett. Åkersberga station är kommunens knutpunkt och länkar Österåker till regionkärnan Täby C-Arninge och till Stockholms central.

Kring Åkersberga har ett antal tydliga och attraktiva huvudstråk kommit att bildas och i de lokala knutpunkterna finns en tät bebyggelse och ett serviceutbud. I förnyelseområdena har det genom planläggning och utbyggnad av VA skapats ökade förutsättningar för permanent boende. Utbudet 2060 av boendemiljöer i Österåker är brett och alla grupper i samhället har möjlighet att ordna en bostad. Det finns allt från enbostadshus i lantliga miljöer till enbostadshus i tätortsnära områden samt flerbostadshus i de mest kollektivtrafik- och servicenära lägena. Åsättra replipunkt har utvecklats till en mindre ort med service. Kopplingarna mellan fastlandets kustorter, samt mellan Roslags-Kulla och Åkersberga, håller på att stärkas och utredning om en ny replipunkt i kommunen pågår.

Transportsystemen är utvecklade både regionalt och inom kommunen och det är smidigt att resa till bland annat Täby C-Arninge, Stockholm och Arlanda. Vid behov har en ny koppling norr om Åkersberga mellan väg 276 och västerut mot Vallentuna byggts.

Behoven av snabba transporter med hög komfort och säkerhet kommer att finnas kvar. Österåker har utvecklats och Åkersberga och lokala knutpunkter

har förtätats. Framtidens hållbara samhälle kommer ställa krav på innovativa transporter som nyttjar befintlig infrastruktur på ett mer effektivt sätt. Transportsystemet är inte längre uppbyggt kring personbilen. Kanske nyttjas vägarna för självkörande fordon som kan användas av alla? Den nya tidens kollektivtrafik handlar om fordonspooler med olika fordon för olika behov. De bilar som finns har energieffektiva drivmedel.

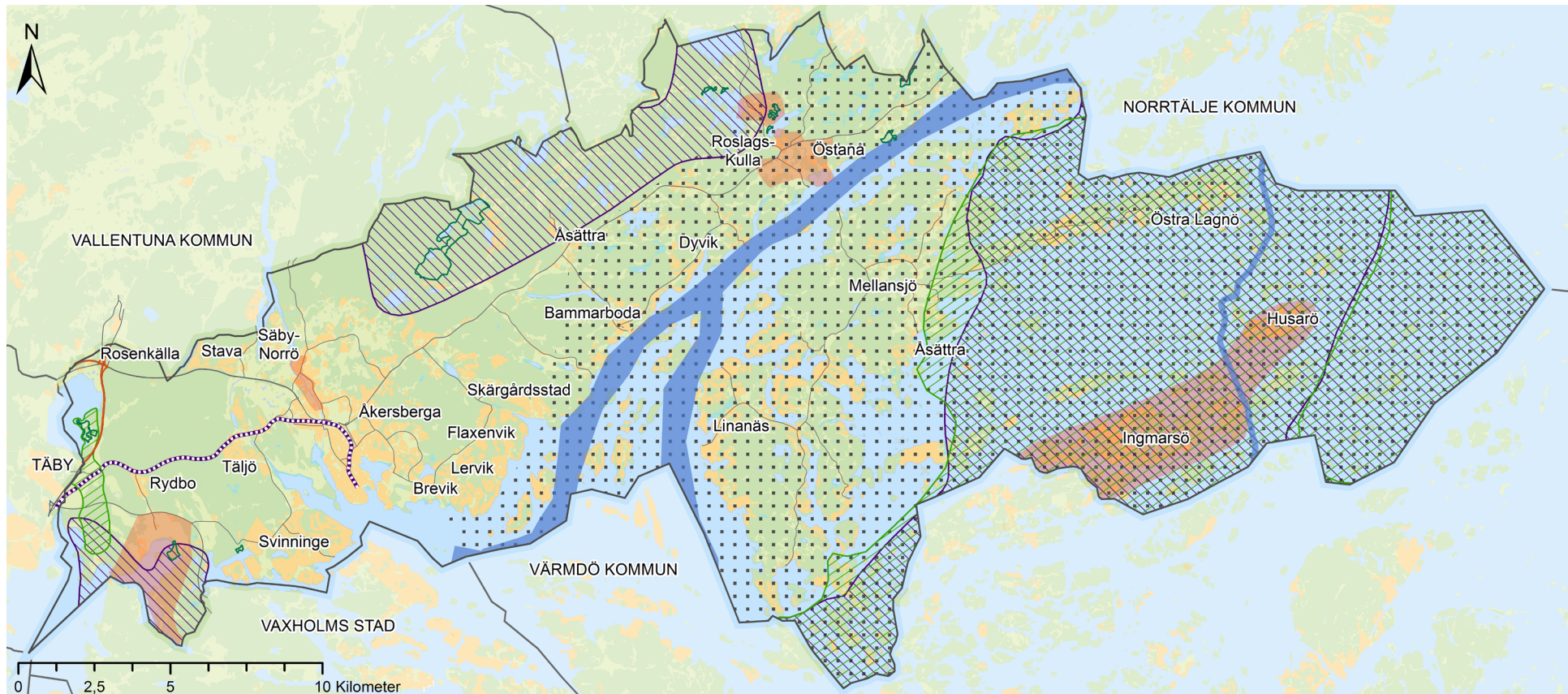
Både regionalt och lokalt ställs ökade krav på samordning när det gäller tekniska system så som VA, el, värme och avfall. Godshantering är en allt viktigare fråga och till 2060 har långsiktiga strategier tagits fram.

2060 är tillväxten i kommunen fortsatt stark och utvecklingen hållbar. Det finns såväl bostäder, arbetsplatser samt rekreationsmöjligheter som passar alla.

Karta riksintressen

Kartan visar de riksintressen som finns i kommunen.

Teckenförklaring

Natura 2000 (4 kap MB)	Riksintresse friluftsliv (3 kap MB)
Riksintresse väg (3 kap MB)	Riksintresse kust och skärgård (4 kap MB)
Riksintresse sjöfart (3 kap MB)	Riksintresse kulturmiljövård (3 kap MB)
Riksintresse naturvård (3 kap MB)	Riksintesse järnväg (3 kap MB)

Kartmaterial: Österåkers kommun
©Länsstyrelsen

Riksintressen

I detta avsnitt beskrivs kommunens riksintressen och översiktsplanens påverkan och ställningstaganden till dem.

Kulturmiljö

Husarö - Ingmarsö - Svartsö - Gällnö - Hjälmo

Ställningstagande:

Ny bebyggelse, förändringar i bebyggelsen och i miljön ska ske på ett sådant sett att det inte skadar uttrycket för riksintresset.

Motivering för riksintresset:

Skärgårdsmiljö som visar den mångsidiga ekonomi som uppstått som en följd av mellanskärgårdens speciella topografiska förutsättningar, samt de bosättningsmönster och levnadsförhållanden detta skapat alltsedan medeltiden.

Uttryck för riksintresset:

Skärgårdsbyar med karaktäristiska lägen vid hamnplatser såsom Husarö och Brottö. Det småbrutna odlingslandskapet, avsöndrade gårdar, torp samt ängs- och betesholmar som uttryck för huvudringen jordbruket. Bebyggelse och anläggningar som

hör samman med fiske, sjöfart och andra binäringar. De många sommarvillorna och fritidshusen som började uppföras vid tiden kring sekelskiftet 1900. (Miljön berör även Värmdö kommun.)

Roslags-Kulla

Ställningstagande:

Riksintresset påverkas av översiktsplanen då utveckling i området vid Roslags-Kulla och Östanå föreslås. Det planprogram som finns i området föreslås aktualitetsprövas. Vid bebyggelseutveckling ska detta ske med stor hänsyn och på ett sätt som inte påtagligt skadar riksintresset. Hur en hållbar utveckling kan ske ska utredas vidare och bör ske med stor beaktning av kulturmiljövärdena i området.

Motivering för riksintresset:

Herrgårdslandskap med gårdsanläggningar som speglar olika sidor av 1700-talets herrgårdskultur, både vad gäller gårdarnas storlek och arkitekturutveckling

samt Roslags-Kulla sockencentrum med märklig träkyrka från 1706.

Uttryck för riksintresset:

Östanå slott som dominerar bygden, och den mindre och enklare Mälby herrgård, med huvudbyggnader i nyklassicism respektive karolinsk stil. Barockträdgården vid Östanå, som sträcker sig ner mot Saltsjön. Ekonomibygnader, Östanå såg med arbetarbostäder och andra byggnader och anläggningar som visar på verksamheten vid herrgårdarna. Alléer, gamla vägsträckningar och det av godsdriften präglade kulturlandskapet. Roslags-Kulla kyrka i en arkitekturstil som hör hemma i Finland, med f.d. komministerbostad och två äldre skolhus.

Rydboholm

Ställningstagande:

Riksintresset bedöms inte påverkas av översiktsplanen då någon ny utveckling i området inte föreslås.

Motivering för riksintresset:

Herrgårdslandskap, med Rydboholms slott och Östra Ryds kyrka, som visar levnadsbetingelserna för landets främsta adessläkter alltsedan medeltidens slutskede.

Uttryck för riksintresset:

Rydboholms slott med det fristående Vasatornet från 1400-talet, ett kärntorn med såväl bostads

som försvarsfunktioner, och huvudbyggnad som i grunden är från 1500-talet men som fick sitt nuvarande utseende från 1700-talet. Den stora engelska parken med olika monument och små byggnader. Ekonomibygnader och anläggningar som hör ihop med godsets verksamhet, samt det av herrgårdsdriften präglade landskapet med vidsträckta åkrar, alléer, arrendegårdar och torp, flera med enhetlig utformning. Östra Ryds kyrka, som både är sockenkyrka och Rydboholms patronats- och gravkyrka, med till sockencentrumet hörande byggnader som klockarbostad och skola.

Wira bruk

Ställningstagande:

Riksintresset påverkas av översiktsplanen då utveckling i området föreslås ske. Ny bebyggelse i området ska ske med stor hänsyn och på ett sett som inte skadar riksintresset. För att säkerställa detta ska ett gestaltungsprogram tas fram vid exploatering.

Motivering för riksintresset:

Bruksmiljö med landets enda klingsmedja 1635-1775, i bruk fram till ca 1940 för redskapsmide.

Uttryck för riksintresset:

Bebyggelsemönstrets oregelbundna karaktär, vilket skiljer sig från flertalet andra uppländska bruk. Stora smedjan och Dahlgrenssmedjan vid fallen i ån, båda restaurerade liksom bostäder för smederna, bodar och

anläggningar som ingick i den industriella verksamheten. Dammluckor, vattenränna mm. I området ingår även: Tingshus från 1700-talet.

Åkers kanal

Ställningstagande:

Riksintresset berörs av översiktsplanen då utveckling av såväl bebyggelse som stadspark längs Åkers kanal. Kanalen med sina funktioner kommer fortsatt att vara en central del i utvecklingen av Åkersberga. Den nya stadsparken som anläggs kommer att göra kanalområdet tillgängligt för alla. Viktiga element som slussen, slussvaktarbostaden och andra anläggningar som hör samman med kanalverksamheten värnas och kommer fortsatt kunna ses i sitt sammanhang med kanalen. Förslaget antas kunna stärka möjligheterna att uppleva riksintresset och ska utformas så att påtaglig skada på intresset inte uppkommer.

Motivering för riksintresset:

Kommunikationsmiljö med kanal och förindustriell centralort från 1820-talet som har förhistorisk tradition som en efterföljare till den vikingatida Långhundraleden. (Fornlämningsmiljö).

Uttryck för riksintresset:

Åkers kanal anlades 1820-25 genom muddring av den äldre vattenvägen. Kanalen omfattar en sluss, slussvaktarbostad och andra anläggningar som hör samman med kanalverksamheten. Åkersbro

förindustriella centralort växte upp där landsvägen från Stockholm korsade kanalen. I Åkersbro finns ”Doktorsbostaden”, apoteket, Åkersbro handel, gästgivaregården och andra uttryck för ortens betydelse. De intilliggande järnåldersgravfälten visar på den äldre vattenledens centrala funktion.

Naturvård

Ullnasjöns De Geermoräner

Ställningstagande:

Översiktsplanen anger Ullna gård som utredningsområde. Området ligger delvis inom riksintresset för Ullnasjöns De Geermoräner. Vid utveckling ska hänsyn till riksintresset tas. Förhoppningen är att genom utveckling av de rekreativa grönstråk som översiktsplanen föreslår kunna tillgängliggöra De Geermoränerna och deras värden för allmänheten.

Landskapsform:

Sprickdalslandskap

Värdeomdöme:

Fullständig och mycket geovetenskapligt värdefull serie av De Geermoräner. De har högt pedagogiskt värde, i synnerhet norr om Deglinge, där ryggarna är särskilt tydliga.

Förutsättningar för bevarande:

Områdets karaktär som viktigt geologiskt objekt bevaras. Värdet kan reduceras av exempelvis täkt, schaktning, bebyggelse, vägbyggnad och upplag.

Områdets huvuddrag:

Från Ullnasjöns östra strand och söderut ända ned till Norrängen i västra Rydboholmsområdet förekommer en intressant serie De Geermoräner som har stor betydelse för studier av inlandsisens avsmältning. Ryggarna, som är utsträckta i öst-västlig eller nordost-sydvästlig riktning framträder tydligast i hagmarken norr om Deglinge.

Denna i detalj karterade moränserie är ett mycket pedagogiskt exempel på De Geermoräner. I betesmarken vid Deglinge ligger fem stora moränrygggar. Mellan dessa förekommer betydligt mindre moränrygggar. Moränerna är här nästan blockfria. Tidigare ansågs de ha bildats vid inlandsisens front och alltså vara en typ av ändmorän. Avståndet mellan ryggarna skulle markera iskantens årliga avsmältning. Numera anses de vara bildade innanför iskanten men i sprickor parallella med denna. Avståndet mellan de stora moränryggarna överensstämmer väl med de mått som Gerhard De Geer genom lervarvskronologisk mätning erhållit på iskantens normala årliga recession i närliggande trakter.

Längre söderut i området är moränryggarna lägre och be vuxna av barrskog. Längst i söder är moränerna blockrika.

Kust och skärgård

Ställningstagande:

Kommunen tolkar avgränsningen så att riksintresset inte omfattar tätorten Åkersberga. Vid bebyggelseutveckling inom riksintresset för kust och skärgård ska det ske med hänsyn till riksintresset.

Beskrivning:

Österåkers kust- och skärgårdsområde är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i området, i sin helhet av riksintresse och omfattas av särskilda hushållningsbestämmelser enligt 4 kap MB. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om de kan ske på sådant sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur och kulturvärden. Fritidshusbebyggelse får endast komma till stånd i form av komplettering till befintlig bebyggelse eller om det tillgodoser friluftslivets intressen eller avser enkla fritidshus i närheten av storstadsregioner. Bestämmelserna innebär dock inte någon restriktion för utvecklingen av stadsbygden då bestämmelserna inte skall utgöra hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet.

Friluftsliv

Ytterskärgården

Ställningstagande:

Översiktsplanen föreslår inte någon utveckling som negativt påverkar riksintresset. Viktiga delar av Österåkers identitet som översiktsplanen lyfter fram är vattnet, skärgården och ett aktivt friluftsliv. Översiktsplanen ämnar att lyfta fram och tillgängliggöra dessa värden i linje med riksintressets syfte.

Beskrivning:

Stockholms ytterskärgård intar som helhet en särställning i länets natur och är oskattbar som rekreationsområde. De största värdena för friluftslivet ligger i den oexploaterade naturen med mycket höga natur- och kulturvärden och god tillgång på naturhamnar.

Ytterskärgårdens mosaik av öar, kobbar och skär ger praktiskt taget outtömliga möjligheter för båtlivet men även för fiske, paddling och andra naturupplevelser. Vintertid ges vid gynnsamma isförhållanden unika möjligheter till långfärdsåkning på skridskor. I området finns goda förutsättningar för många olika friluftsaktiviteter. T.ex. anses naturreservatet Ören vara ett av Sveriges absolut bästa surfställen. Området utnyttjas av både vind-, våg- och kitesurfare på grund av de utmärkta vind- och vågförhållandena som råder vid viss väderlek.

Intill tätorten Nynäshamn ingår även tätortsnära strövområden som är tillgängliga med kollektivtrafik.

Mellanskärgården

Ställningstagande:

Viktiga delar av Österåkers identitet som översiktsplanen lyfter fram är vattnet, skärgården och ett aktivt friluftsliv. Översiktsplanen ämnar att lyfta fram och tillgängliggöra dessa värden i linje med riksintressets syfte. På Ingmarsö föreslås att detaljplaner för service och bostäder upprättas. Genom möjliggörande för service i skärgården kan friluftslivet och riksintresset stärkas. Vid uppförande av ny bebyggelse bör det ske på ett sätt som inte skadar friluftslivet.

Beskrivning:

Stockholms mellersta skärgård har stor betydelse för den del av friluftslivet som saknar tillgång till egen båt genom att det finns många bryggor och linjer med reguljär båttrafik. Mellanskärgårdens variationsrika och förhållandevis välbevarade kulturlandskap har stora värden för friluftslivet. Området erbjuder mycket goda förutsättningar för friluftaktiviteter som fritidsfiske, strövande och långfärdsäkning på skridskor.

För det båtburna friluftslivet har tillgängliga strandavsnitt och ankarvikar i detta område också

mycket stor betydelse som naturliga natthamnar på väg ut mot ytterskärgården eller på väg tillbaka till hemmahamnen.

Tärnanområdet

Ställningstagande:

Översiktsplanen ämnar att stärka och utveckla friluftslivet i området för riksintresset. Översiktsplanen föreslår en fortsatt utveckling av vandringslederna Blå leden och Roslagsleden som går genom riksintresseområdet. Större gröna målpunkter föreslås stärkas och utvecklas vid Domaruden och Wira och en grön entré till området föreslås vid Åsättra.

Vid Östanå, Roslags-Kulla och Wira föreslås utveckling ske. Vid exploatering ska detta ske på ett sätt som inte skadar riksintresset.

Beskrivning:

Tärnanområdet är ett varierat naturområde med många vackra skogssjöar i naturskogsliknande omgivning varvat med småskalig odlingsbygd. Områdets södra del ligger nära Åkersberga tätort och är därför viktig för många människors friluftsliv och kan nyttjas ofta och mycket. Området är en del av Stockholms regionala grönstruktur och tillhör Angarnkilen.

Tärnanområdet är ett av regionens viktigaste vildmarksområden och här finns stora tysta områden.

Området har stor betydelse för i första hand strövande, fritidsfiske och bär- och svampplockning. Sjöarna har god vattenkvalitet och det finns flera badplatser. Roslagsleden passerar igenom området. Domarudden är en omtyckt målpunkt för bad och utgångspunkt för skogsvandringar. Aktivitetsmöjligheterna i reservatet är stora med bl.a. fritidsfiske och plogade skridskobanor på Drängsjön samt preparerade skidspår i skogen. En mängd små vägar genomkorsar området, vilket gör det lämpligt för cykelfärder.

Delar av området är även tillgängligt med kollektivtrafik, bl.a. från Åkersberga och intilliggande buss- och hållplatser längs väg 276.

Bogesundslandet

Ställningstagande:

Översiktsplanen ämnar att stärka friluftslivet i området för riksintresset. Översiktsplanen föreslår en fortsatt utveckling av vandringsleden Blå leden som går genom riksintresseområdet.

Beskrivning:

Bogesundslandet utgör med sitt varierade landskap och omfattande vattenkontakt ett mycket viktigt friluftsområde. Det tätortsnära läget gör att området är viktigt för många människors friluftsliv och kan nyttjas ofta och mycket. Området är en del

av Stockholms regionala grönstruktur och tillhör Bogesundskilen.

Här finns stora sammanhängande skogsområden, ett rikt kulturlandskap samt ett flertal långa spår och leder. Området upplevs på många platser som tyst och i de mest välbevarade partierna kan skogen upplevas trolsk och orörd. De långa stränderna har en varierande karaktär och en del strandavsnitt är lättframkomliga och lämpar sig för många vattenanknutna friluftaktiviteter som t.ex. bad, fiske samt skridsko- och skidåkning.

Väg

E18

Ställningstagande:

Översiktsplanen anger Rosenkälla och Ullna gård som utredningsområden. Områdena ligger angränsande till E18 och vid utveckling ska det inte ske på ett sätt som påverkar vägen att fylla sin funktion.

Beskrivning:

Väg E18 ingår i det av EU utpekade Trans European Transport Network, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. E18 är en väst-östlig förbindelse som förbinder Stockholm med Oslo via Västerås, Örebro och Karlstad.

Väg 265

Ställningstagande:

Översiktsplanen anger Rosenkälla som utredningsområde. Området ligger angränsande till väg 265 och vid utveckling ska det inte ske på ett sätt som påverkar vägen att fylla sin funktion.

Beskrivning:

Väg 265 är av särskild betydelse för regional och interregional trafik.

Järnväg

Roslagsbanan

Ställningstagande:

Översiktsplanen föreslår en utveckling av ny bebyggelse vid samtliga av Roslagsbanans stationer i kommunen. Vid exploatering nära Roslagsbanan ska denna inte påverka möjligheterna till drift, underhåll och framtida utveckling av dessa anläggningar.

Beskrivning:

Roslagsbanan är en lokaljärnväg i Stockholm. Den sträcker sig mellan Östra Station och Kårsta, Österskär, Näsbyark. Banan är av särskild regional betydelse.

Sjöfart

Furusundsleden

Ställningstagande:

Österåkers kommun verkar för minskad trafik och lägre hastigheter i Furusundleden.

Husaröleden

Ställningstagande:

Riksintresset påverkas inte av översiktsplanen.

Genomförandestrategi

I detta avsnitt sammanfattas hur översiktsplanen avses genomföras fram till år 2040.

Underlag för verksamhetsplan och budget

Översiktsplanen uttrycker kommunens viljeinriktning avseende mark- och vattenanvändning och ger förslag på aktiviteter under perioden fram till 2040. Aktiviteterna förutsätter politiska beslut och att budget tilldelas olika projekt för att aktiviteterna ska kunna påbörjas. Översiktsplanen utgör ett underlag till verksamhetsplan och budget.

För att möjliggöra ett genomförande av översiktsplanen och den tillväxt som föreslås behöver tillräckliga resurser avsättas inom de områden som kommunen ansvarar för. Översiktsplanen bör följas upp med en samhällsekonomisk analys men bedömningen är att planen möjliggör en fortsatt positiv, stark och hållbar utveckling för kommunen.

Markstrategier och markanvisningar

Österåkers kommun är idag ägare av främst allmän plats och ett mindre antal exploateringsfastigheter, främst i centrala Åkersberga. Kommunens

markstrategi är främst att förvärva fastigheter strategiskt för att i huvudsak underlätta det framtida genomförandet av projekten samt genom markanvisningar kunna påverka projektens utformning.

Kommunen har en markanvisningspolicy som anger hur kommunen arbetar med markanvisningsfrågor. Genom att aktivt arbeta med markanvisningar och tomträtt, kan kommunen öka förutsättningarna att påverka byggande av exempelvis små lägenheter i Åkersberga stad.

Riktlinjer för huvudmannaskap

Kommunen har historiskt främst varit väghållare för delar av vägnätet i centrala Åkersberga, resterande vägnät har ägts av Trafikverket eller förvaltats av vägsamfälligheter. Övrig allmän plats, främst utanför centrala Åkersberga, förvaltas vanligen av enskild huvudman, främst genom samfälligheter. I enlighet med Principer för huvudmannaskap för gator i Österåkers kommun, antagen av KF 2015-09-14 § 5:7, ska staten och enskilda vara huvudmän för

vägar på landsbygden. För bebyggelse som betecknas som tät bebyggelse utanför Åkersberga tätort ska frågan om huvudmannaskap prövas i samband med detaljplaneläggning. I nyexploateringsområden för permanentboende bör vägar och grönytor ligga under kommunalt huvudmannaskap.

Vidare gäller enligt Principer för huvudmannaskap för gator i Österåkers kommun att de gator som finns i Åkersberga stad på sikt ska ha kommunalt huvudmannaskap och inrymmas i det kommunala väghållningsområdet enligt väglagen. En successiv omvandling kommer att genomföras av gator från enskilt till kommunalt huvudmannaskap i enlighet med genomförandeplanen.

Utbyggnad av allmän plats kommer genom gatukostnadsutredning att finansieras av exploatör eller dem som bedöms ha nyttan av att anläggningen tillkommer.

Principerna för huvudmannaskap för gator ska även utvecklas till att inkludera övrig allmän plats.

Andra förutsättningar för genomförande

För att översiktsplanen ska kunna genomföras under planperioden krävs investeringar från andra aktörer i länet, bland annat Trafikverket, Landstinget och andra parter som medverkar i samhällsutvecklingen.

Det är av största vikt att åtgärder på exempelvis vägnät och kollektivtrafik vidtas samt att det görs i nära dialog med kommunen avseende typ av åtgärder och tidplaner.

Utredningsplan

Nedan beskrivs vilka områden i kommunen som är särskilt prioriterade när det gäller utredning och planläggning samt utredning av allmänt vatten och avlopp. Se även avsnittet om vatten och avlopp där utredningsplanen presenteras. Ordningen utgår från nuvarande förutsättningar och bedömning och kan komma att ändras vid särskilda omständigheter. Genomförandestrategin ska utvecklas vidare, bland annat med hänsyn till Sverigeförhandlingen och VA-plan.

Period 1

På kort sikt är det de centrala delarna av Åkersberga och områdena kring Roslagsbanans stationer Täljö och Åkers Runö som är prioriterade för planläggning och utbyggnad. Detaljplaneprogram med efterföljande detaljplaner föreslås upprättas. Planeringen av Kanalstaden fortsätter. Idag är VA-kapaciteten, ledningsnätet, i Åkersbergas västra delar begränsad. Planprojekt behöver därför avvakta i väntan på möjlighet till VA-anslutning. Planläggning av bland annat ett nytt huvudstråk för VA i detaljplanen för Västra Kanalstaden pågår. Planläggning av Åkersberga stad, att utveckla

stationslägena samt andra centrala delar av Österåker fortsätter. Fortsatt planläggning och utbyggnad föreslås ske i Rosenkälla och Rosenkälla syd utredas. Arbetet med en fördjupad översiktsplan för Säby-Norrö påbörjas och en bedömning av aktualitet görs av programmet för Östanå, Roslags-Kulla och Wira.

Särskilt prioriterade områden under perioden:

- Åkersberga stad
- Täljö – Gottsunda
- Åkers Runö
- Rosenkälla och Rosenkälla syd
- Säby och Norrö
- Östanå, Roslags-Kulla och Wira.
- Laggarsvik/Linanäs

Period 2

Under period 2 prioriteras ett antal av kommunens förnyelseområden samt nyexploateringar med bostäder eller verksamheter. Vad som behöver prioriteras inom denna period kommer att behöva utredas vidare och ny bedömning görs i samband med exempelvis kommande aktualitetsprövning av översiktsplanen och uppdatering av VA-planen. För förnyelseområdena kan fördjupade översiktsplaner komma att tas fram som sedan följs upp av detaljplanläggning. Utveckling av Stava syd, Rydbo samt Ingmarsö föreslås utredas.

Särskilt prioriterade områden under perioden:

- Brevik, Lervik och Flaxenvik inklusive Härbacka
- Stava och Stava syd
- Solberga med omnejd
- Rydbo
- Ingmarsö

Period 3

Ytterligare områden som så småningom avses planläggas och där utbyggnad av VA kan komma att ske är områden längs med kuststräckan på fastlandet samt delar av Ljusterö. Fortsatt bostadsutveckling i Svinninge föreslås utredas. Behov av bedömning om planläggning, allmänt VA och lämplig tidplan för genomförande behöver utredas vidare för respektive område.

Särskilt prioriterade områden under perioden:

- Vidare utveckling i/kring Svinninge
- Vidare utveckling i/kring Mellansjö och Åsättra
- Arnö/Marum
- Fastlandets kustområde - Bammarboda och Dyvik m.m.

Aktiviteter - Att arbeta vidare med

Nedan listas förslag på aktiviteter under planperioden, det vill säga fram till 2040. Förändringar avseende dessa aktiviteter samt deras tidplaner kan komma att bli aktuella.

Period 1

Förslag på aktiviteter
Vidareutveckla genomförandestrategin, inklusive genomför en samhällsekonomisk analys.
Utveckla principer för huvudmannaskap för gator till att inkludera övrig allmän plats.
Ta fram en energiplan.
Ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för kust och skärgård.
Ta fram riktlinjer för hållbart byggande i Österåkers kommun.
Utforska möjligheten att koppla hållbarhets- och trygghetsarbetet tydligare och mer medvetet till Agenda 2030 och Bo Tryggt 2030.
Fortsätt upprätta planprogram och detaljplaner för Åkersberga stad.
Upprätta planprogram och detaljplaner för Hacksta/Bergaområdet.
Upprätta planprogram och detaljplaner för omvandling av Hacksta verksamhetsområde.
Utveckla bebyggelsen längs med Åkers Kanal och utveckla vidare stadspark Åkers kanal.

Utred delen av väg 276 som går genom Åkersberga med fokus på helhetslösning, stadsmässighet och dagvatten.
Upprätta fördjupad översiktsplan med efterföljande detaljplaner för Säby – Norrö.
Upprätta planprogram och detaljplan för en lokal knutpunkt i Åkerstorp.
Utred utveckling av lokal knutpunkt i Österskär.
Fortsätt planlägga Kanalstaden.
Upprätta planprogram och detaljplaner för Åkers Runö.
Upprätta planprogram och detaljplaner för Täljö och Gottsunda.
Utred lämplig utveckling av Rosenkälla och Rosenkälla syd.
Aktualitetspröva program för Östanå, Roslags-Kulla och Wira.
Upprätta planprogram med efterföljande detaljplaner för Linanäs/Laggarsvik.
Ta fram en handelspolicy och handelsutredning.
Ta fram en strategi för besöksnäring.
Vidta åtgärder för att stärka Ljusterö – Åsättra som replipunkt.
Genomför utredningar och utveckla, godstrafik och transporter av farligt gods.
Delta i Landstingets arbete med att ta fram lokaliseringsstudie för ny depå för Roslagsbanan.
Ta fram en friluftspan med åtgärder och förslag för friluftslivet i kommunen.

Ta fram ett nytt kulturmiljöprogram.
Ta fram en fornvårdsplan.
Ta fram ett åtgärdsprogram för grönstruktur.
Ta fram ett åtgärdsprogram för blåstruktur.
Ta fram en utvecklingsplan för ekosystemtjänster.
Ta fram en hållbarhetsredovisning för kommunen som uppföljning av miljömålen.
Ta fram ett parkprogram.
Ta fram ett stadsmiljöprogram.
Ta fram en strategi för besökslokaler.
Utred dagvattenfrågor avrinningsområdesvis och reservera ytor för dagvattenhantering.

Period 2

Förslag på aktiviteter
Ta fram strategier för landsbygdsutveckling.
Upprätta planprogram och detaljplaner för Runö gårdsområdet.
Utred lämplig utveckling av Stava syd.
Upprätta fördjupad översiktsplan med efterföljande detaljplaner för Stava.
Utred lämplig utveckling för Rydbo.
Upprätta fördjupad översiktsplan med efterföljande detaljplaner för Solberga, samt södra och norra Grindmossen.
Upprätta fördjupad översiktsplan med efterföljande detaljplaner för Brevik, Lervik och Flaxenvik.

Upprätta detaljplan för bostäder och service på Ingmarsö.

Utred en ny trafikplanering för skärgårdstrafiken med utgångspunkt i replipunkten, samt möjlighet till en ny färjelinje mellan fastlandet och Ljusterö.

Utred behovet av en ny återvinningscentral i kommunens sydvästra delar.

Period 3

Förslag på aktiviteter

Upprätta fördjupade översiktsplaner/program och detaljplaner för utbyggnadsområden kategoriserade period 3 i genomförandestrategin.

Fortsätt upprätta detaljplaner för bland annat bostadsbebyggelse i Smedby.

Se över behov av att ändra byggnads- och detaljplaner i Österskär.

Utred lämplig utveckling för Ullna gård.

Utred lämplig utveckling för Kulla vägskäl.

Utred de kvarvarande utredningsområdena i Svinninge planprogram.

Upprätta planprogram med efterföljande detaljplaner för Arnö/Marum.

Löpande eller återkommande aktiviteter

Förslag på aktiviteter

Arbeta med genomförande av gällande planprogram och fördjupade översiktsplaner.

Arbeta löpande med utveckling av stadskärnan.

Arbeta med genomförande av transportåtgärder som föreslås i transportstrategin och strategiska planer. Till exempel mobilitetsplan, gångplan och parkeringsstrategi.

Arbeta med åtgärdsprogram för de olika transportslagen och hållbara resvanor.

Arbeta med strategisk planering, på kort och lång sikt, av lokalförsörjning (förskolor, skolor, idrott, bostadsförsörjning m.m.).

Följ upp och genomför kommande VA-plan och dagvattenstrategi.

Genomför, och vid behov uppdatera, avfallsplanen. Bland annat ska rutiner för avfallsfrågor i planeringen tas fram.

Genomför och följ upp kommande klimatanpassningsplan.

Uppföljning

Översiktsplanen sträcker sig till år 2040, med utblick mot år 2060. Minst en gång per mandatperiod tas ställning till planens aktualitet genom att en aktualitetsprövning görs. Planeringsunderlaget föreslås uppdateras minst en gång per mandatperiod.

Hur översiktsplanen ska följas upp avseende miljöpåverkan framgår översiktligt i hållbarhetsbedömningen, inklusive den särskilda sammanställningen.

Rutiner för hur intern uppföljning av planen ska ske på ett strukturerat och utförligt sätt föreslås tas fram av samhällsbyggnadsförvaltningen.

Hållbarhetsbedömning

I detta avsnitt sammanfattas den hållbarhetsbedömning som gjorts av översiktsplanen. Hela hållbarhetsbedömningen finns att läsa i Bilaga I.

Sammanfattning av hållbarhetsbedömning

Bebyggelsestruktur och social struktur

Planförslagets huvudsakliga inriktning är att förtäta och komplettera i centrala Åkersberga, de stationsnära lägena samt i utpekade lokala knutpunkter. Detta har möjlighet att skapa en hållbar struktur som knyter an till befintlig bebyggelse och låter större sammanhängande grönstruktur bevaras. Fokus på en stark utveckling av Åkersberga ger goda möjligheter att skapa en levande och attraktiv tätort med mötesplatser, trygga gaturum och platser. Sammantaget kan Åkersberga och den närmaste kustlinjen utvecklas som en mer självklar mötesplats för hela kommunen. Med utvecklingen av en förtätad, blandad och sammankopplad centralort kan fler få tillgång och närhet till offentlig och kommersiell service. Ambitionen är att de utpekade lokala knutpunkterna på landsbygden och i skärgården ska skapa förutsättningar för lokal service och kommunikationer.

Förslaget väntas leda till att de flesta viktiga stadskvaliteter som påverkar efterfrågan på bostäder utvecklas positivt. Med en högre betalningsvilja för bostäder, väntas också investeringsviljan öka. Förslaget väntas också på andra sätt utveckla kommunens identitet och varumärke på ett sätt som ökar investeringsviljan. Många nya lägen för verksamhetslokaler förväntas tillkomma i den tätare stadsmiljön och attraktiviteten för både boende och verksamhetsutövare förväntas öka. En större andel blandad stadsmiljö medger fler och bättre möjligheter att såväl utveckla lokala nätverk, som att ge utrymme för spontana möten mellan näringsidkare. Med en bättre sammankoppling mellan stadsdelarna, samt välutvecklade mötesplatser som lockar alla grupper av kommuninvånare, ökar möjligheterna att bygga nätverk och bättre utnyttja det sociala kapital som finns hos olika invånare. Med bättre sammankopplingar ökar också tillgången till lokal service, till arbetsplatser och till skolor, något som är viktigt ur ett rättviseperspektiv.

Den planerade och fortsatta utvecklingen vid Rosenkälla är problematisk ur ett storskaligt markanvändningsperspektiv då den bryter sammanhängande grönstruktur och inte anknyter till någon befintlig bebyggelse i kommunen. En utveckling av en ny stadsdel som uppnår rimlig kommunal service kräver satsningar med utveckling av bostäder och offentlig verksamhet, något som kan komma i konflikt med den önskade utvecklingen och förtätningen längs Roslagsbanan. Tillsammans med utvecklingen av handel i andra biltillgängliga områden som Stava syd finns också risk att många fortsatt väljer att använda dessa områden för sina inköp. Något som kan bli negativt för möjligheten att utveckla Åkerberga till en levande stad med handel och mötesplatser.

Förbättrade förutsättningar för gång och cykel kan förbättra folkhälsan om det blir lättare för människor att röra sig till fots eller med cykel istället för bil. Översiktsplanens fokus på förtätning i stationsnära lägen och utveckling kring attraktiva lägen vid vatten bidrar till att planen också innebär en ökad risk för hälsa och säkerhet. Riskerna är främst kopplade till översvämningsrisker vid tätortsutveckling i centrala Åkersberga och bullerproblematik då fler bostäder kommer byggas i bullerutsatta lägen vid vägar och spårväg. Med planens riktlinjer för riskutredningar och följande åtgärder bedöms riskerna kunna bli acceptabla. En annan följd av förtätningen i Åkersberga är att barns friytor, exempelvis skolgårdar

och förskolegårdar, minskar, då barns behov i detta avseende inte prioriteras enligt planen.

Transport och infrastruktur

Genom att förtäta i de kollektivtrafikstarka stationsnära lägena för Roslagsbanan finns goda möjligheter att skapa en tätortsutveckling med hållbara transportmöjligheter. Prioriteringen av gång och cykel som redovisas i översiktsplanen är också mycket positiv ur ett hållbarhetsperspektiv. Sammantaget kan ett utvecklat transportsystem som prioriterar gång, cykel och kollektivtrafik bli tillgängligt för fler. Kommunens ambition om att koppla samman stadsdelar är ett viktigt steg i utvecklingen av ett hållbart transportsystem. Det är i synnerhet viktigt för hållbarheten att kopplingarna till och mellan de lokala knutpunkterna blir effektiva och attraktiva. En risk finns också om en utveckling av bostäder sker i de olika lokala knutpunkterna utan att en attraktiv kollektivtrafik säkerställs parallellt. Då skapas fler bilburna hushåll.

De storskaliga lösningarna för kommunalt vatten och avlopp som planeras kan ses som relativt hållbara. Även möjligheten till biobränsleddad fjärrvärme i tätorten är positiv ur hållbarhetssynpunkt. Översiktsplanen har också en tydlig ambition kring hållbart byggande med bland annat hållbar elförsörjning och hur ny bebyggelse ska vara energieffektiv. Kommunens avfallssystem

är transportintensivt då det bygger på regionala lösningar.

Grön- och blåstruktur

Översiktsplanen ger möjligheter för Åkersberga att utveckla sin identitet mot en attraktiv och levande småstadsmiljö. Samtidigt finns potential att stärka hela kommunens skärgårdsidentitet med nya mötesplatser vid kusten och nya föreslagna kopplingar till skärgården. Samtidigt riskerar delar av kommunens kulturhistoriskt värdefulla områden att påverkas negativt av översiktsplanens föreslagna bebyggelseutveckling, exempelvis i Roslags-Kulla, Östanå och Wira, där dock riktlinjer för att ta hänsyn till miljöerna anges.

Den utpekade grönstrukturen med rekreationsområden, stråk och gröna entréer har möjlighet att skapa en långsiktigt hållbar tillgång till rekreativa områden. Ambitionen i riktlinjerna är också att bevara och skydda områden med höga biologiska värden och betydelsefulla ekologiska spridningssamband.

Förslaget tar generellt god hänsyn till den regionala grönstrukturen, men står i konflikt med utpekade svaga samband, som riskerar att bli ännu svagare, främst genom utvecklingen av Rosenkälla, Ullna gård och Stava syd. Enligt planen ska dock hänsyn tas till de svaga sambandens viktiga funktioner. Tätortsutvecklingen kommer att inkräkta på den

tätortsnära jordbruksmarken. Arealen av tätortsnära grönområden riskerar också att minska, med följden att kapaciteten i tätortsnära ekosystemtjänster, som till exempel luftrening eller klimatutjämning försvagas.

Riktlinjerna anger att värdefulla vattenmiljöer ska bevaras och att kompensationsåtgärder ska genomföras om ingrepp sker i värdefulla vattenmiljöer. Ambitionerna är också höga när det gäller lokalt omhändertagande av dagvatten och att använda dagvatten som en resurs. Kring tätorten kommer det dock bli utmanande att begränsa negativ påverkan från dagvattnet på såväl havet som på värdefulla vatten som till exempel Åkerströmmens vattensystem. Planen anger dock riktlinjer för en strategisk planering av dagvatten och skyfallsvatten som innebär att det blir möjligt att undvika negativ påverkan. Även utanför tätorten finns tydliga konflikter mellan bebyggelseutveckling och värdefulla vatten, bland annat flera av kommunens högst värderade vatten (till exempel Viren och Loåns vattensystem). Även i detta fall anger planen tydliga hänsyn till dessa värden. Utveckling intill kust och stränder riskerar att skada utpekade värdefulla strandmiljöer och ställas i konflikt med strandskyddet. Flera av de utpekade utvecklingsområdena kan dock möjliggöra att hushåll med enskilda avlopp ansluts till kommunalt VA och på så sätt minskar näringsläckage till sjöar, vattendrag och hav.

Samlad bedömning

Hållbarhetsbedömningen är gjord utifrån hållbarhetsanalysverktyget Värderosen. Värderosen är ett verktyg med 12 olika hållbarhetsfaktorer med underliggande indikatorer, som gör det möjligt att bedöma och jämföra hållbarheten i olika utvecklingsprojekt.

Värderosen för Österåkers översiktsplan visar att ÖP ger möjligheter att utveckla hållbarheten inom i stort sett alla områden. Planens tydliga satsningar på en hållbar bebyggelse och hållbara transporter knutna till stationssamhällena ger tydligt utslag inom inte minst social hållbarhet ("Identitet", "Möten"), men också inom ekologisk hållbarhet ("Transportenergi") och ekonomisk hållbarhet ("Attraktivitet och investeringsvilja"). En stark bebyggelseutveckling riskerar att motverka den ekologiska hållbarheten inom "Grönstruktur" och "Blåstruktur" för ekosystemtjänster, liksom hållbarhetsfaktorn "Hälsa och säkerhet". Planen rymmer dock tydliga ambitioner och verktyg för att hantera detta, vilket gör att rosen knappast tappar något på denna sida och till och med stärks i någon faktor.

Till planens utställningsversion, har många av planens riktlinjer förstärkts och blivit tydligare, vilket på många sätt stärker hållbarheten i förslaget. Ambitionerna om en attraktiv stadsmiljö, med livaktigt näringsliv och hållbara transporter, har stärkts med tydligare riktlinjer och beskrivningar. Därför har värderosen utvidgats vad gäller faktorerna

"Identitet", "Möten", Social trygghet", "Attraktivitet och investeringsvilja" och "Transportenergi", vilka alla stärks av denna tydlighet. Samtidigt har planen blivit tydligare i sina ambitioner och verktyg för att säkerställa en god hälsa och säkerhet, vilket minskar konflikten med bebyggelseutvecklingen och stärker hållbarhetsfaktorn "Hälsa och säkerhet". Väsentliga förbättringar av riktlinjer för dagvatten, vattenkvalitet och värdefulla vatten har stärkt faktorn "Blåstruktur", medan riktlinjer för den regionala grönstrukturen, värdefull natur och spridningssamband stärkt hållbarheten i "Grönstruktur".

Till antagandeverisionen har en särskild sammanställning tagits fram och bifogats hållbarhetsbedömningen. I sammanställningen framgår det hur miljöaspekterna har integrerats i planen, hur hänsyn tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter, skälen för att planen har antagits istället för alternativ som övervägts samt åtgärder för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som planen medför.

